

Mötesbok: Utskottet för Trygghet och stöd (2026-05-20)

Utskottet för Trygghet och stöd

Datum: 2026-05-20

Plats: Stadshuset plan 2, Inlandsrummet

Kommentar:

Dagordning

Kallelse

KallelseUtskottet för Trygghet och stöd2026-05-20

3

Val av justerare

Tillkommande och utgående ärenden

Informationsärenden

47/26 Information från sektorchef	6
48/26 Verksamhetsrapporter	7
49/26 Ekonomi och avvikelser	8
50/26 Inför sommaren	9
51/26 Status på uppdrag	10
52/26 Personalrapportering	11
53/26 Rapport GR-samarbete	12
54/26 Omställning nya SoL	13
55/26 Systematiskt kvalitetsarbete	14

Ärenden till kommunstyrelsen

56/26 Redovisning Lex Sarah kvartal 1 2026	15
57/26 Ej verkställda beslut kvartal 1, 2026	19
58/26 Insatser utan individuell behovsprövning	27
59/26 Egenavgifter och ersättning vid stöd- och hjälpinsatser inom IFO	89
60/26 Styrdokument - Riktlinje gällande myndighetsutövning	99

KUNGÄLV KOMMUN

Kallelse
2026-05-20

Kallelse

Instans Utskottet för Trygghet och stöd
Plats Stadshuset plan 2, Inlandsrummet
Tid Onsdagen den 20 maj kl. 08.30-17.00

Ledamöter	Pia Gillerstedt (S) Elisabeth Mattsson (L) Carin Gerefalk (S) Marcus Adiels (M) Gustav Meuller (M) Mikael Wintell (UP) Peter Skoglund Ferrari (SD)	Ordförande Vice ordförande
-----------	--	-------------------------------

Pia Gillerstedt (S)
Ordförande

Anna-Karin Andersson
Sekreterare

OBS! Inget studiebesök ute i verksamheten denna gång. IFO Vuxen kommer i stället att informera om verksamheten på plats i Stadshuset.

Start kl. 08.30 i Inlandsrummet:

- Information om verksamheterna inom Enheten Vuxen, socialmedicin och fält vuxen.
- Därefter informerar Enheten för socialt boende om bostad först, sociala kontrakt och vräkningsförebyggande.
- Hälsöfrämjande – volontärverksamhet och anhörigstöd.

KallelseUtskottet för Trygghet och stöd
2026-05-20**Dagordning**
Tema: IFO Vuxen

		Förslag till beslut
1	Upprop	
2	Val av justerare	Utses
3	Tillkommande och utgående ärenden	Fastställs
	Informationsärenden	
4	Information från sektorchef - Presentation sektorchef <i>Föredragande: Lisbeth Olsson</i> <i>Kl. 13.05-13.25</i>	Antecknas
5	2026-252 Verksamhetsrapporter - Fördjupad redovisning av verksamhetsrapport Hälso- och sjukvård <i>Föredragande: Lisbeth Olsson, Anna Mårtén</i> <i>Kl. 13.25-13.40</i>	Antecknas
6	Ekonomi och avvikelser <i>Föredragande: Julia Sauvage, Kristina Palm, Ingrid Karlsson</i> <i>Kl. 13.40-14.10</i>	Antecknas
7	Inför sommaren - Bemanning VO Äldreomsorg <i>Föredragande: Cathrine Hellström Rosenlöf</i> <i>Kl. 14.20-14.35</i>	Antecknas
8	Status på uppdrag <i>Föredragande: Lisbeth Olsson</i> <i>Kl. 14.35-14.45</i>	Antecknas
9	Personalrapportering <i>Föredragande: Carin Lundgren</i> <i>Kl. 14.45-15.00</i>	Antecknas

Kallelse

Utskottet för Trygghet och stöd
2026-05-20

10		Rapport GR-samarbete - Yrkesresan <i>Föredragande: Anne Ekdala Drejenstam</i> <i>Kl. 15.10-15.30</i>	Antecknas
11		Systematiskt kvalitetsarbete <i>Föredragande: Kristina Borg, Sofia Eliasson</i> <i>Kl. 15.30-15.15.50</i>	Antecknas
Ärenden till kommunstyrelsen			
12	KS2026/0126-1	Redovisning Lex Sarah kvartal 1, 2026 <i>Föredragande: Kristina Borg</i> <i>Kl. 15.45-15.55</i>	Antecknas
13	KS2026/0886	Rapportering av ej verkställda beslut kvartal 1, 2026 <i>Föredragande: Natalie Egstedt</i> <i>Kl. 16.00-16.10</i>	Antecknas
14	KS2026/0783-1	Insatser utan individuell behovsprövning <i>Föredragande: Sofie Anderman,</i> <i>Yasmin Andersson</i> <i>Kl. 16.10-16.25</i> - Omställning nya SoL	Beslut
15	KS2026/0882-1	Egenavgifter och ersättning vid stöd- och hjälpinsatser inom IFO <i>Föredragande: Greger Hjelm</i> <i>Kl. 16.25-16.35</i>	Beslut
16	KS2026/0965-1	Styrdokument – Riktlinje gällande myndighetsutövning <i>Föredragande: Mia Eriksson-Selling, Maria Balaban</i> <i>Kl. 16.35-17.00</i>	Beslut

Denna behandling '47/26 Information från sektorchef' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '48/26 Verksamhetsrapporter' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '49/26 Ekonomi och avvikelser' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '50/26 Inför sommaren' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '51/26 Status på uppdrag' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '52/26 Personalrapportering
' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '53/26 Rapport GR-samarbete' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '54/26 Omställning nya SoL' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '55/26 Systematiskt kvalitetsarbete' har inget tjänsteutlåtande.

KUNGÄLVS
KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Sid 1 (3)

Handläggarens namn
Kristina Borg

2026-04-10

Redovisning Lex Sarah kvartal 1 2026 (Dnr KS2026/0126)

Sammanfattning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah, är de som är yrkesverksamma och fullgör uppgifter dvs anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program inom Socialtjänsten skyldiga att medverka till att personer, som får eller kan komma ifråga för insatser från Socialtjänsten, får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Yrkesverksamma som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande som rör en enskild ska genast utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för att undanröja direkta hot eller konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa och därefter, skriftligt eller muntligt rapportera detta till berörd chef.

Sektor Trygghet och stöd har under kvartal 1 tagit emot sexton rapporter om Lex Sarah. Av dessa sexton rapporter avser tretton ärenden med beslut enligt Socialtjänstlagen (Sol) och tre avser ärende med beslut enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Av dessa rapporter har en utredning anmälts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Det systemiska och organisatoriska lärandet förutsätter att alla utredningar återkopplas till berörd verksamhet. Återkopplingar genomförs av utredare och/eller enhetschef snarast efter avslutad utredning.

Sektor Trygghet och stöd föreslår att den sammanställda redovisningen av kvartal 1 2026 Lex Sarah antecknas till protokollet i enlighet med Sociala myndighetsnämndens delegeringsordning.

Juridisk bedömning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ska allvarliga och påtaglig risk för allvarliga missförhållanden enligt Lex Sarah anmälas till IVO enligt 14 kap. 7 § Sol och 24 f § LSS. Det avser såväl utförda handlingar som underlåtna handlingar, som någon av försummelse eller annat skäl inte utförd och som innebär eller har inneburit ett allvarligt hot mot eller allvarliga konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet, trygghet, fysiska eller psykiska hälsan eller allvarligt kränkt den enskildes integritet.

Enligt Sociala myndighetsnämndens delegeringsordning ska en sammanställd rapportering av Lex Sarah redovisas till nämnden var tredje månad och till utskottet för Trygghet och Stöd en gång per år. Utskottet får den sammanställda rapporteringen i samband med den årliga Kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen.

Förvaltningens bedömning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah, är de som är yrkesverksamma och fullgör uppgifter dvs anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program inom Socialtjänsten skyldiga att medverka till att personer, som får eller kan komma ifråga för insatser från Socialtjänsten, får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Yrkesverksamma som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande som rör en enskild ska genast utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för att undanröja direkta hot eller konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa och därefter, skriftligt eller muntligt rapportera detta till berörd chef.

I det systematiska kvalitetsarbetet är det viktigt att ta tillvara verksamhetens erfarenheter från tillämpning av Lex Sarah. Syftet med Lex Sarah är att identifiera systemiska brister och komma tillrätta med sådana brister i den egna verksamheten genom åtgärder som förhindrar upprepning av negativa händelser.

Sektor Trygghet och stöd har under kvartal 1 tagit emot sexton rapporter om Lex Sarah. Av dessa sexton rapporter avser tretton ärenden med beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL) och tre avser ärenden med beslut enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Av de sexton rapporterna har en utredning anmälts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Med kommunfullmäktiges strategiska mål "Trygg omsorg och valmöjligheter genom livet" avses att kommunen ska stå för en trygg omsorg där medborgarna ska kunna lita på välfärden och de mest utsatta ska ha den bästa omsorgen. Det menas också att den personliga integriteten ska värnas och att möjligheter att välja och påverka behöver utvecklas. Utifrån denna målbeskrivning kan brister i måluppfyllelse uppfattas vid bedömning av de rapporterade Lex Sarah - händelserna.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Sammanfattning och analys av rapporterade Lex Sarah-händelser saknar koppling till globala mål för miljö och hållbar utveckling. Det är därför inte möjligt att göra någon bedömning av kvartalsredovisningen utifrån mål i Agenda 2030.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ett av kommunens politiska styrdokument är Plan för ökad delaktighet 2023-2027. I planen deklarerar att bemötande av kommunens medborgare med funktionsvariation ska präglas av respekt för människors lika värde, självständighet, oberoende, lika möjligheter och frihet att göra egna val. Det beskrivs vara viktigt att personal har rätt kompetens för att möta personer med funktionsvariation. Enligt mål i planen för det funktionshinderpolitiska arbetet ska medborgare som möter kommunens personal få och uppleva ett gott och professionellt bemötande. Medvetenheten och förståelsen för funktionsvariationer och hur dessa påverkar människors livssituation både individuellt och generellt ska öka hos kommunens personal, enligt mål i planen för det funktionshinderpolitiska arbetet.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Vid den samlade analysen av Lex Sarahutredningar kan mönster och trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet upptäckas. Dessa brister ska enligt gällande föreskrift (SOSFS 2011:5) ses över och åtgärdas. Syftet är att säkerställa att det finns ändamålsenliga processer och rutiner som säkrar kvaliteten för medborgare och brukare i verksamheten.

Brister i verksamhetens kvalitet riskerar att negativt påverka medborgare som nyttjar socialtjänstens stöd/insatser enligt SoL och/eller LSS. Enligt kvalitetsparagraferna i SoL och LSS ska insatser inom socialtjänst vara av god kvalitet.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah, är de som är yrkesverksamma och fullgör uppgifter dvs anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program inom

Socialtjänsten skyldiga att medverka till att personer, som får eller kan komma ifråga för insatser från Socialtjänsten, får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Yrkesverksamma som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande som rör en enskild ska genast utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för att undanröja direkta hot eller konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa och därefter, skriftligt eller muntligt rapportera detta till berörd chef.

Ekonomisk bedömning

Redovisningen av Lex Sarah kvartal 1 2026 redovisar inga förslag på åtgärder som innebär några kostnader. De kostnader som eventuellt uppstår i samband med åtgärder som krävs för att häva missförhållanden tas i verksamhetens budget.

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet

Lena Arnfelt
Sektorchef Trygghet och Stöd

Kristina Borg
Socialt ansvarig samordnare

Expedieras till:
Lena Arnfelt
Kristina Borg

För kännedom till:

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2026-04-23

Sida

31 (38)

§ 281/2026

Redovisning Lex Sarah kvartal 1 2026 (Dnr SMN2026/0037)

Sammanfattning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah, är de som är yrkesverksamma och fullgör uppgifter dvs anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program inom Socialtjänsten skyldiga att medverka till att personer, som får eller kan komma ifråga för insatser från Socialtjänsten, får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Yrkesverksamma som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande som rör en enskild ska genast utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för att undanröja direkta hot eller konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa och därefter, skriftligt eller muntligt rapportera detta till berörd chef.

Sektor Trygghet och stöd har under kvartal 1 tagit emot sexton rapporter om Lex Sarah. Av dessa sexton rapporter avser tolv ärenden med beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL) och två avser ärende med beslut enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Av dessa rapporter har en utredning anmälts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Det systemiska och organisatoriska lärandet förutsätter att alla utredningar återkopplas till berörd verksamhet. Återkopplingar genomförs av utredare och/eller enhetschef snarast efter avslutad utredning.

Sektor Trygghet och stöd föreslår att den sammanställda redovisningen av kvartal 1 2026 Lex Sarah antecknas till protokollet i enlighet med Sociala myndighetsnämndens delegeringsordning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Redovisning Lex Sarah kvartal 1 2026

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet

Expedieras till: Lena Arnfelt
Kristina Borg

För kännedom till:

SOCIALA MYNDIGHETSNÄMNDEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Sid 1 (5)

Tjänsteutlåtande

Handläggarens namn
Natalie Egstedt

2026-05-11

Ej verkställda beslut kvartal 1, 2026 (Dnr KS2026/0886-1)

Sammanfattning

Enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska Sociala myndighetsnämnden varje kvartal redovisa till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) de gynnande beslut om insats eller bistånd som inte har kunnat verkställas inom tre månader från dagen för beslutet. Rapporteringen omfattar även avbrott i verkställighet om avbrottet är längre än tre månader.

För kvartal 1, 2026, inrapporterades 85 individrapporter till IVO varav 23 av besluten verkställdes under perioden, sex beslut avslutats utan verkställighet och 56 beslut är kvarstående som ej verkställda. 57 av besluten avser kvinnor och 28 män. 17 av beslut är äldre än ett år.

De främsta orsakerna till att beslut inte har kunnat verkställas inom föreskriven tid är en fortsatt begränsad tillgång till lämpliga bostäder inom såväl LSS, socialpsykiatri och särskilda boenden. Därutöver har verkställigheten i vissa fall fördröjts av att enskilda har avböjt erbjudna insatser eller framfört önskemål om specifika boenden, vilket har påverkat möjligheten att erbjuda insatser utan dröjsmål.

Juridisk bedömning

Juridisk bedömning Enligt 28 f § LSS och 16 kap 6 f § SoL ska nämnden kvartalsvis redovisa till tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO) de gynnande beslut om insatser enligt 9 § LSS och bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som inte har kunnat verkställas inom tre månader.

Samtidigt rapporteras även de beslut från förra redovisningstillfället som har blivit verkställda eller har avslutats av annan anledning. Även avbrott i insats enligt LSS eller bistånd enligt SoL ska rapporteras i de fall insatsen eller biståndet inte har återupptagits inom tre månader.

Enligt 16 kap. 6 h § SoL och 28 § h LSS ska nämnden till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § och 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut och de beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd och insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Förvaltningens bedömning är att nämnden har fullgjort sin rapporteringsskyldighet till IVO enligt SoL och LSS avseende ej verkställda beslut och avbrott i verkställighet. En statistikrapport har tagits fram och överlämnas av nämnden till Kommunrevisionen och Kommunfullmäktige

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

I förarbetet till införandet av rapporteringsskyldigheten i LSS, (prop. 2007/08:43) och i SoL (prop. 2005/06:115) anges att rapporteringsskyldigheten syftar till att stärka rättssäkerheten för personer

som beviljats bistånd eller insatser enligt nämnda lagar och att förbättra förutsättningarna för en intern och extern uppföljning av beslutade insatser.

Sociala myndighetsnämnden ska rapportera alla gynnande beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL och insats enligt 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Kommunrevisionen och Kommunfullmäktige. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkt för beslutet, typ av bistånd eller insats som beviljats samt skäl för dröjsmålet. Även avbrott i verkställighet av insats enligt LSS eller bistånd enligt SoL ska rapporteras i de fall där insatsen eller biståndet inte har återupptagits inom tre månader.

Rapporteringen till IVO gäller för ett kvartal bakåt i tiden. Rapporteringsskyldigheten gäller till dess att beslutet har verkställts eller avslutats av annan anledning. En annan anledning kan vara att en person återtar sin ansökan eller att behovet inte längre kvarstår. Ett beslut räknas som verkställt fram till dess att brukaren får tillgång till insatsen. Om en person tackar nej till ett erbjudande kvarstår i regel rapporteringsskyldigheten då beslutet inte är att betrakta som verkställt. Rapporteringen sker via e-tjänst på IVO:s webbsida. Vid rapporteringen ska nämnden ange varför verkställighet avbrutits eller vilka skäl det finns för att verkställand dröjer.

De tre huvudsakliga skälen till dröjsmål utgår från var skälet finns 1) hos kommunen, 2) utanför kommunen och 3) hos den enskilde. Under respektive huvudsakligt skäl finns sedan flera orsaker. Endast ett huvudsakligt skäl och en orsak kan anges vid varje rapporteringstillfälle.

Yttrande till IVO

Om kommunen inte har verkställt ett beslut inom skälig tid får kommunen möjlighet att yttra sig. IVO granskar vad som har gjorts för att verkställa beslutet, om den enskilde tackat nej till ett godtagbart erbjudande och om det finns andra omständigheter som kan påverka verkställigheten av ärendet. Information som IVO använder för att bedöma om den enskilde har fått vänta oskäligt länge på sin insats är skälen till dröjsmålet, vad dröjsmålet innebär för den enskilde personen, hur kommunen har arbetat med att verkställa beslutet, vilka eventuella insatser som kommunen erbjudit under väntetiden, hur kommunen planerar för att den aktuella insatsen verkställs inom skälig tid och kommunens beräknade kostnader för den beviljade insatsen.

Under kvartalet har förvaltningen även lämnat yttranden till IVO i ärenden avseende särskild avgift (viten) kopplade till ej verkställda beslut från tidigare rapporteringsperioder. Arbetet med dessa yttranden har medfört en ökad administrativ belastning och utgör en del av den löpande uppföljningen av ej verkställda beslut.

Särskild avgift om beslut inte verkställs inom skälig tid

Den kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller ett bistånd eller beviljad insats kan åläggas att betala en särskild avgift enligt 16 kap. 6 § SoL eller 28 § LSS. Om IVO bedömer att den enskilde har fått vänta oskäligt länge på att kommunen verkställt ett beslut kan IVO ansöka om utdömande av särskild avgift hos Förvaltningsrätten. Avgiften som kommunen kan få betala är som lägst 10 3 (7) 000 kr och som högst 1 miljon kr. Den särskilda avgiften är beroende av hur lång tid ärendet ej har kunnat verkställas och hur allvarligt det bedöms vara. Omständigheter som kan påverka avgiftens storlek är exempelvis om andra insatser satts in för att kompensera den fördröjda insatsen och hur kommunen påverkas ekonomiskt genom att inte verkställa insatsen. Avgiften tillfaller staten.

Ej verkställda beslut enligt LSS och SoL

För kvartal 1, 2026, inrapporterades 85 individrapporter till IVO varav 23 av besluten verkställdes under perioden, sex beslut avslutats utan verkställighet och 56 beslut är kvarstående som ej verkställda. 57 av besluten avser kvinnor och 28 män. 17 av beslut är äldre än ett år

Funktionsvariationer enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Vid aktuell rapporteringsperiod kvarstår totalt åtta ej verkställda beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

För insatsen kontaktperson enligt LSS gäller det tre ärenden. En av dem har fått erbjudande vid två tillfällen och tackade ja vid det senaste erbjudandet. Start för insatsen planeras till kvartal 2. De två övriga har ännu inte fått något erbjudande.

När det gäller bostad för vuxna, i form av servicebostad eller gruppboende, har sju beslut rapporterats som ej verkställda. I tre av fallen beror det på att det saknas lediga platser. Två ärenden har inte kunnat verkställas på grund av att de vårdas enligt LVU. Vidare har ett ärende tackat nej till erbjuden bostad vid två tillfällen och en annan har tackat nej vid ett tillfälle. Två beslut har verkställts under perioden och det återstår efter perioden fem ej verkställda beslut.

För daglig verksamhet har tre ej verkställda beslut rapporterats. I ett av dessa fall har personen valt att ta tillbaka sin ansökan efter att den rapporterats in till IVO som ej verkställd.

Funktionsvariationer enligt SoL (Socialtjänstlagen)

Inom funktionsvariationer enligt socialtjänstlagen (SoL) finns åtta ej verkställda beslut avseende bostad med särskild service inom socialpsykiatri. I fyra av fallen beror detta på brist på tillgängliga platser. Tre ärenden har fått ett erbjudande som den enskilde tackat nej till, och ett ärende har fått två erbjudanden som avböjts. Inga beslut har verkställts under perioden.

För insatsen boendestöd finns ett ej verkställt beslut som är äldre än ett år, vilket beror på platsbrist.

Inom IFO (individ- och familjeomsorgen) enligt SoL (Socialtjänstlagen)

Inom individ- och familjeomsorgen (IFO) har sex ej verkställda beslut rapporterats avseende kontaktperson eller kontaktfamilj. Fem av dessa har ännu inte fått något erbjudande om verkställighet, medan ett ärende har fått erbjudande och inväntar svar.

Ett beslut om avlösning i hemmet har rapporterats som ej verkställt, främst på grund av svårigheter att rekrytera arabisktalande avlösare. Den enskilde har erbjudits svensktalande avlösare vid tre tillfällen.

Vidare har en öppenvårdsinsats rapporterats som ej verkställd, där orsaken varit svårigheter att få kontakt med den enskilde. Beslutet har efter inrapportering verkställts.

Äldreomsorgen enligt SoL (Socialtjänstlagen)

Inom äldreomsorgen avseende särskilt boende har 53 ej verkställda beslut rapporterats. Av dessa har 20 beslut verkställts under perioden. Sex beslut har avslutats utan verkställighet, varav fyra på grund av att den enskilde avlidit och på grund av att ansökan återtagits.

Under perioden har också ett nytt vård- och omsorgsboende öppnats i mitten av kvartalet. På grund av svårigheter med rekrytering av personal har dock inflyttningen inte kunnat genomföras i den takt som initialt planerades.

Vidare har 34 personer tackat nej till sitt första erbjudande, 13 har tackat nej till två erbjudanden och tre personer har tackat nej till tre erbjudanden. Av dessa har en person återtagit sin ansökan och en har tackat nej med hänvisning till specifika önskemål om placering. Av de rapporterade besluten avser 41 kvinnor och 12 män. Efter verkställigheter och avslut kvarstår 27 ej verkställda beslut.

Avseende hemtjänst finns två ej verkställda beslut. Orsakerna är i det ena ärendet att den enskilde inte vill lämna ut nyckel till larmenheten och i det andra att den enskilde har tackat nej till erbjuden verkställighet. Båda besluten kvarstår som ej verkställda.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet har koppling till såväl de strategiska målen som kommunstyrelsens resultatmål. Bland annat berörs kommunstyrelsens resultatmål om en "trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet" samt resultatmålet om "kommunens verksamheters service, kvalitet och hushållning ska

hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner”. Statistikrapporterna är en del av underlaget för planering av olika former av boenden och till den långsiktiga planeringen

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ärendet berör mål 3 hälsa och välbefinnande där god hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och bidra till samhällets utveckling.

Ärendet berör mål 10 minskad ojämlikhet. Staten har huvudansvar för att främja jämlikhet i samhället eftersom ojämlikhet har sin grund i strukturella förhållanden. Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter oberoende av kön, sexuell läggning, etnicitet, religion eller 4 (5) trosuppfattning, funktionsvariation och härkomst, som grund för en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt som politiskt inflytande i samhället.

Ärendet berör mål 11 hållbara städer och samhällen och rättighetsperspektivet utifrån rätten till bostad uttryckt i grundlag (Regeringsformen 1 kap. 2§).

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Rapporteringen av ej verkställda beslut är lagstyrd och utförs i enlighet med gällande lagstiftning och de instruktioner som IVO meddelar. I Bostadsförsörjningsprogram Kungälv kommun 2020–2022 ingår riktlinjer för bostadsbyggande 2020–2022. Programmet utgör underlag för planering och genomförande av nya bostäder och programmet påverkar därmed bland annat kommunens befolkningsprognos samt lokalbehovs-, investerings-, och produktionsplan. Programmet har en relation till program för Social hållbarhet.

I policy Äldres boende – hållbar bostadsförsörjning finns riktlinjer för att öka kunskapen och förändra attityder kring äldres boende, möjliggör byggandet av ändamålsenliga bostäder och att få äldre att flytta till bostäder för ett gott självständigt liv. Policyn avgränsas till bostäder för seniorer på den ordinarie bostadsmarknaden och berör inte särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

För att få rätt till bistånd enligt Socialtjänstlagen krävs att den som söker inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt. I SoL finns inga begränsningar avseende vad en person kan ansöka om för typ av bistånd. Det som avgör om biståndet ska beviljas är den enskildes behov. Utöver stöd i den dagliga livsföringen kan en person behöva olika typer av stöd utifrån exempelvis missbruk, ekonomi eller våld. Genom biståndet tillförsäkras den enskilde en skälig levnadsnivå och får det stöd som behövs för att stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Syftet med LSS och insatserna är att de personer som omfattas av lagen ska uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Personerna ska få det stöd och hjälp de behöver i sitt dagliga liv och även kunna påverka vilket stöd och service som de får. Förvaltningens bedömning är att utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv så ska beslut om insats eller bistånd verkställas inom skälig tid. I de fall det finns brist på resurser ska den enskildes behov tillgodoses på annat sätt vilket förvaltningen bedömer har skett.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Åtgärden innebär en viss påverkan på arbetsbelastningen eftersom ej verkställda beslut kräver fortsatt uppföljning och administrativ hantering. Arbetsmiljön kan påverkas genom ökad tidspress, men tydligare rutiner och struktur kan samtidigt skapa bättre förutsättningar för medarbetarna att hantera arbetet på ett hållbart sätt.

I nuläget bedöms inga förändringar i personella resurser vara nödvändiga, men situationen bör följas över tid för att säkerställa en rimlig arbetsbelastning.

Ekonomisk bedömning

Ärendet i sig medför inga direkta kostnader och ryms inom befintlig budgetram.

Samtidigt kan ej verkställda beslut innebära ekonomiska konsekvenser i form av särskild avgift enligt SoL och LSS om beslut inte verkställs inom skälig tid. Under kvartalet har även yttranden avseende sådana ärenden från tidigare rapporteringsperioder hanterats.

Arbetet med ej verkställda beslut och eventuell särskild avgift följs inom ramen för förvaltningens ordinarie uppföljning

Förslag till beslut

Statistikrapport Ej verkställda beslut för kvartal 1, 2026, antecknas till protokollet.

Lena Arnfelt   Maria Balaban

Sektorchef Trygghet och Stöd   Verksamhetschef Myndighet

Statistikrapport – ej verkställda beslut kvartal 1, 2026

Enligt 16 kap. 6 f § SoL och 28 f § LSS är nämnden skyldig att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och till Kommunrevisorerna de gynnande nämndbeslut som inte har verkställts inom tre månader från dag för beslut. Nämnden är också skyldig att till IVO och Kommunrevisorerna rapportera de gynnande nämndbeslut som ej har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare enligt 16 kap. 6 h § SoL och 28 h § lämna en statistikrapport till Kommunfullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt SoL och LSS som inte har verkställts inom tre månader. Rapportering till IVO ska ske en gång per kvartal. IVO fastställer inrapporteringsperioder för varje år. Statistikrapporten avser kvartal 1 och inrapporteringsperiod: 1 Januari till 31 mars 2026.

	Insats	Verkställda beslut	Avslutade utan verkställan	Avbrott	Återstående ej verkställda beslut	Summa rapporter	Har ej fått erbjudande	Ärenden äldre än ett år	Man	Kvinna
LSS Funktionsstöd	Kontaktperson	-	-	-	3	3	2	1	2	1
	Bostad BMSS vuxna	2	-	-	5	7	3	2	4	3
	Daglig verksamhet	-	-	-	3	3	3	-	-	3
SoL Funktionsstöd	Bostad BMSS vuxna	-	-	-	8	8	4	3	3	5
	Boendestöd	-	-	-	1	1	1	1	1	-
SoL Individ och Familjeomsorg	BoF kontaktperson kontaktfamilj	-	-	-	6	6	5	-	5	1
	Avlösning i hemmet	-	-	-	1	1	-	-	-	1
	Öppenvårdsinsatser	1	-	-	-	1	-	-	1	-
SoL Äldreomsorg	Hemtjänst	-	-	-	2	2	-	-	-	2
	Särskilt boende	20	6	-	27	53	3	10	12	41
Summa		23	6	-	56	85	21	17	28	57

Kommentarer: Enligt 16 kap. 6 f § SoL och 28 f § LSS är nämnden skyldig att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och Kommunrevisorerna de gynnande nämndbeslut som inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Nedan redovisas uppgifterna för kvartal 1, 2026.

LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Vid rapporteringsperioden kvarstår totalt **8 ej verkställda beslut** enligt LSS:

- **Kontaktperson:** 3 ej verkställda beslut har rapporterats, varav ett ärende har fått erbjudande om kontaktperson vid två tillfällen och tackat ja vid andra tillfället. Insatsen kommer bli verkställda under kvartal 2. Två ärenden har ej fått erbjudande.
- **Bostad för vuxna i form av servicebostad/gruppboende:** 7 beslut, där det i 3 av ärendena saknas plats och i två av fallen vårdas personen i annan vårdform (LVU). Ett ärende har tackat nej till erbjuden plats vid två tillfällen, ett ärende har tackat nej vid ett tillfälle. 2 beslut har verkställts under februari månad.

- **Daglig verksamhet:** 3 ej verkställda beslut, varav 1 har återtagit sin ansökan efter rapporteringstillfället 2026-04-08.

SoL (Socialtjänstlagen)

- **SoL Funktionshinder:** 8 ej verkställda beslut gällande bostad med särskild service för socialpsykiatri. Av dessa saknas plats i 4 ärenden. Varav 3 ärenden har fått ett erbjudande som de tackat nej till och ett ärende har fått två erbjudanden som den tackat nej till. Inga beslut har verkställts.
- **SoL Boendestöd:** 1 ej verkställt beslut som är äldre än ett år. Detta då det saknats plats.
- **SoL IFO (Individ- och familjeomsorg):** 6 ej verkställda beslut rörande kontaktperson/kontaktfamilj varav 5 har ej fått erbjudande om verkställighet. Ett ärende har fått erbjudande och man väntar svar.

Ett beslut om avlösning i hemmet har rapporterats som ej verkställts, då det varit svårigheter att hitta arabisktalande avlösare. Har erbjudits svensktalande avlösare och fått tre erbjudanden.

- **SoL IFO:** En öppenvårdsinsats som rapporterats som ej är verkställd. Skäl till dröjsmålet är att det har varit svårt att få kontakt med den enskilde. Beslutet är efter inrapportering verkställt.
- **SoL Äldreomsorg Särskilt boende:** 53 ej verkställda beslut om särskilt boende. Av dessa har 20 beslut verkställts. Sex beslut har avslutats utan verkställighet varav fyra av dessa beslut har avslutats pga att den enskilde har avlidit och två har avslutats pga. att de har återtagit sin ansökan. 3 ärenden har ej fått erbjudanden. 34 nej tack till sitt första erbjudande har administrerats och 13 ärenden har tackat nej till två erbjudanden och tre ärenden har fått tre erbjudanden som de tackat nej till. Av dessa har en återtagit sin ansökan och en har tackat nej då den har specifikt önskemål om plats. 41 är kvinnor och 12 är män. Återstående ej verkställda beslut 27.
- **SoL Äldreomsorg Hemtjänst:** 2 ej verkställda beslut om hemtjänst. Anledning varit att den enskilde ej vill lämna ut nyckeln till larmenheten och att den enskilde tackat nej till erbjuden verkställighet. Två beslut återstår som ej verkställda.

Sammanfattning

Totalt rapporterades **85 individrapporter** till IVO under kvartalet, fördelade enligt följande:

- **Verkställda beslut:** 23 st.
- **Avslutade utan verkställan:** 6 st.
- **Ej verkställda beslut:** 56 st.

Dessa uppgifter ger en översikt över de insatser som kvarstår att verkställas och orsakerna till detta, vilket möjliggör vidare analys och åtgärder.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Sid 3 (3)
Datum: 2026-05-13

Tjänsteutlåtande

Handläggarens namn
Sofie Anderman

2026-04-30

Insatser utan individuell behovsprövning (Dnr KS2026/0783-1)

Sammanfattning

Den 1 juli 2025 trädde en ny socialtjänstlag (2025:400) i kraft med syfte att skapa en långsiktig hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Lagen ger möjlighet att tillhandahålla insatser för personliga behov utan individuell behovsprövning, vilket beslutas av kommunens socialnämnd som är Kommunstyrelsen i Kungälv. Kommunstyrelsen fattade beslut om insatser utan behovsprövning den 14 maj 2025 (dnr KS2025/0528-1) inför att lagen trädde i kraft och 18 februari 2026 (Dnr KS2025/2712-1) fattade Kommunstyrelsen beslut om både nya insatser och revideringar av tidigare beslutade insatser. Förvaltningen har därefter identifierat behov av tre nya insatser och revidering av en tidigare beslutad insats.

Förvaltningen bedömer att insatserna stärker invånarnas möjlighet att få stöd på ett enkelt och tillgängligt sätt, vilket främjar tidiga insatser och förebygger mer omfattande behov. Ur ett medarbetarperspektiv bedöms förslaget inte påverka arbetsbelastningen negativt, utan snarare skapa förutsättningar för ett mer förebyggande arbetssätt. Ekonomiskt bedöms insatserna kunna genomföras inom befintlig budgetram samt med stöd av statsbidrag för omställning till ny socialtjänstlag, och på sikt bidra till minskade kostnader genom att förebygga behov av mer ingripande stöd.

Juridisk bedömning

Vid utformningen av förslaget till insatser utan individuell behovsprövning har hänsyn tagits till de rättsliga förutsättningar som följer av den nya socialtjänstlagen (2025:400). Vid den juridiska bedömningen har förvaltningen säkerställt hur villkor kan formuleras för att ta del av insatserna, hur likabehandling och rättssäkerhet ska säkerställas, samt vilka krav som gäller avseende dokumentation och möjligheten till undantag från dokumentationsskyldighet.

Villkor för insatsen

Om kommunen beslutar att erbjuda en insats utan individuell behovsprövning behöver kommunen också ta ställning till vilka villkor som ska gälla för insatsen. Kommunen behöver ta ställning till om insatsen ska vara öppen för alla eller om den enskilde måste uppfylla vissa villkor för att kunna ta del av den enligt prop. 2024/25:89 s. 328. Det kan handla om att kommunen vill rikta insatsen mot en specifik situation eller en särskild grupp. Det kan till exempel handla om att rikta vissa insatser enbart till kvinnor eller män, personer som har uppnått en viss ålder eller har en viss diagnos eller personer som är bosatta inom ett visst geografiskt område. Villkoren får dock inte medföra att kommuninvånarna behandlas olika, om det inte finns sakliga skäl som motiverar det.

Krav på dokumentation

Enligt 14 kap. 3 § ska genomförandet av insatser, som huvudregel, dokumenteras. Dokumentationskravet i samband med genomförandet av insatser avser omständigheter och händelser av betydelse. Dokumentation behövs för att följa upp effekterna av olika insatser. I processen att ta fram beprövad erfarenhet är det centralt att ha tillgång till ändamålsenlig dokumentation. Utan dokumentation blir det svårt att bedöma om en insats bidrar till en positiv utveckling på sikt och för vilka grupper. Detta gäller oavsett om insatser tillhandahålls efter

behovsprövning eller utan behovsprövning. I nuläget saknas nationella föreskrifter för hur dokumentationen ska vara utformad.

Undantag från dokumentationsskyldighet

Socialnämnden får, om det finns särskilda skäl, besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning enligt 11 kap. 5 §. Beslut om undantag från dokumentationsskyldigheten får enbart fattas om det föreligger särskilda skäl. Vad som utgör särskilda skäl måste bedömas utifrån insatsens syfte och karaktär. Undantag kan exempelvis vara motiverat om det bedöms vara svårt att nå utsatta grupper utan en möjlighet för enskilda att delta anonymt. Vidare kan undantag vara motiverat när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, där det inte är lämpligt eller behövligt att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. Skälen för att göra undantag från dokumentationskravet måste vägas mot behovet av att kunna följa upp insatsen på individnivå. Om dokumentation av den enskildes identitet är avgörande för att insatsen ska bli ändamålsenlig är den insatsen sannolikt inte lämpligt att tillhandahålla utan dokumentation.

Uppgifter som behöver dokumenteras

Andra uppgifter än sådana som på något sätt kan avslöja den enskildes identitet ska alltid dokumenteras enligt vad som följer av 14 kap. 3 § i ny socialtjänstlag. Det kan till exempel handla om uppgifter om antalet deltagare, deras ålder och kön. Det kan även handla om aidentifierade uppgifter om problem eller svårigheter som uppkommer under genomförandet av en insats och orsaken till att deltagare avbryter insatsen i förtid.

Förvaltningens bedömning

I enlighet med 11 kap. 5 § i nya socialtjänstlagen kan socialnämnden tillhandahålla insatser för personliga behov utan individuell behovsprövning. Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning syftar bland annat till att ge socialtjänsten ytterligare ett verktyg eller arbetssätt för att komma i kontakt med enskilda som i dag är svåra att nå och med bristande tillit till socialtjänsten. Genom att processen för att tillhandahålla insatser förenklas sänks också trösklarna för enskilda att uppsöka och ta emot stöd. Att den enskilde kan ta del av en insats när den är motiverad till förändring, utan att först behöva avvakta socialtjänstens ärendehandläggning, bidrar till sänkta trösklar och att mer omfattande problematik förebyggs. Syftet är att insatsen ska vara tillgänglig när den enskilde vill ta del av den.

Beslut om vilka insatser som ska kunna tillhandahålla utan behovsprövning fattas av varje kommuns socialnämnd, vilket i Kungälv innebär Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen fattade beslut om insatser utan behovsprövning den 14 maj 2025 (dnr KS2025/0528-1) inför att lagen träde i kraft och 18 februari 2026 (Dnr KS2025/2712-1) fattade Kommunstyrelsen beslut om både nya insatser och revideringar av tidigare beslutade insatser. Förvaltningen har därefter identifierat behov av tre nya insatser och revidering av en tidigare beslutad insats.

Nya insatser utan behovsprövning

För att utveckla verksamheten i linje med socialtjänstlagen (2025:400) genom att öka tillgängligheten och nå målgrupper tidigare ser förvaltningen behov att erbjuda fler insatser utan behovsprövning. Förvaltningen bedömer att följande insatser bör erbjudas utan behovsprövning i Kungälv kommun:

- Hela barn
En manualbaserad insats som riktar sig till föräldrar i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet.
Insatsen föreslås dokumenteras på personnivå.
- Praktiskt och motiverande stöd
En insats som riktar sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar tidigare kontakt med socialtjänsten. Insatsen består av ett praktiskt stöd utifrån individens behov och sker utanför individens hem. Syftet är att stödja individen att ta

emot ytterligare stöd från socialtjänst eller andra aktörer.
Insatsens föreslås undantas dokumentationsskyldighet på personnivå.

- **Praktiskt individuellt stöd i hemmet**
En insats som riktar sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar tidigare kontakt med socialtjänsten. Insatsen består av ett praktiskt stöd utifrån individens behov med syfte att stödja individen att ta emot ytterligare stöd från socialtjänst eller andra aktörer. Insatsen genomförs både i den enskildes hem och på andra arenor utifrån individens behov.
Insatsen föreslås dokumenteras på personnivå.

Revidering av tidigare beslutade insatser

- **SSPF-kordinator**
Socialtjänsten ansvarar för koordinering av insatser till enskilda inom ramen för samverkansforumet SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid). Insatsen riktar sig idag till barn i ålder 12-18 år med normbrytande beteende och deras föräldrar/vårdnadshavare.
Förvaltningen bedömer behov av att utöka åldern för SSPF till att omfatta åldern 10-18 år för att erbjuda stöd i ett tidigare skede.

Mer information om respektive insats finns i dokumentet *Beskrivning av nya och reviderade insatser utan behovsprövning*, inklusive bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv samt ett medarbetarperspektiv.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Insatser utan behovsprövning inom ramen för ny socialtjänstlag är en långsiktig satsning och kan kopplas till kommunfullmäktiges strategiska mål och kommunstyrelsens resultatmål:

- *En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet*
Kungälv ska kunna erbjuda en trygg omsorg med möjligheter att välja. Genom ett flertal insatser utan behovsprövning främjas medborgarnas valfrihet, och insatserna är tillgängliga för medborgarna att ta del av när de önskar stöd. Detta stärker individens självbestämmande och bidrar till en mer flexibel och behovsanpassad omsorg.
- *I Kungälv skapar vi tillsammans bästa platsen att växa upp*

Genom att erbjuda insatser utan behovsprövning ökar möjligheterna att arbeta förebyggande och tidigt ge stöd till barn, unga och familjer. Detta minskar risken för att problem förvärras och stärker förutsättningarna för en trygg uppväxtmiljö.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Mål 1. Ingen fattigdom
Mål 3. God hälsa och välbefinnande
Mål 10. Minskad ojämlikhet
Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Program för Trygghet och Social hållbarhet (KS2025/2213) ger en gemensam inriktning för kommunens arbete och tydliggör vilka insatser som krävs för ett tryggt och mer socialt hållbart Kungälv. I programmet beskrivs insatser för att göra socialtjänsten synlig och tillgänglig på olika arenor utifrån invånarens behov, för att öka tilliten, nå svåråtkomliga målgrupper och erbjuda

insatser i ett tidigare skede. Insatser i programmet är även att vidta åtgärder mot organiserad brottslighet i hela kommunen och att intensifiera ett strukturerat och effektivt brottsförebyggande arbete på olika arenor inom kommunen.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Förvaltningen bedömer att insatser utan behovsprövning enligt socialtjänstlagen (2025:400) stärker invånarnas möjlighet att få stöd på ett enkelt och tillgängligt sätt. Detta främjar tidiga insatser och förebygger att behov utvecklas till mer omfattande stöd, vilket är både samhällsekonomiskt och socialt hållbart. Ur ett skattebetalarperspektiv innebär det en effektivare användning av resurser genom att tidiga insatser minskar kostnader för mer ingripande åtgärder längre fram.

Ur ett demokratiperspektiv bedömer förvaltningen att insatserna ökar invånarnas delaktighet och inflytande, då trösklarna för att ta del av stöd sänks och fler får möjlighet att påverka sin livssituation. Ur ett barnperspektiv syftar insatserna Hela Barn och SSPF-koordinator till att främja barns uppväxtvillkor vilket ligger i linje med barnkonventionen (2018:1197) och principen om barnets bästa.

Nya socialtjänstlagen ställer högre krav på uppföljning vilket medför förbättrade möjligheter till analys av insatser utan behovsprövning. Förvaltningen bedömer att det på sikt kommer ge socialtjänsten ett bättre underlag för verksamhetsutveckling och för att säkerställa att insatserna når rätt målgrupper och ger önskad effekt.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Förvaltningen bedömer att förslaget om nya insatser utan behovsprövning inte påverkar medarbetarnas arbetsbelastning eller arbetsmiljö negativt. Arbetsätt som ger medarbetare förutsättningar att arbeta mer förebyggande kan snarare bidra till en ökad känsla av meningsfullhet i arbetet.

Insatserna stärker socialtjänstens förmåga att arbeta i enlighet med den nya socialtjänstlagens krav på en förebyggande och lättillgänglig socialtjänst och kan därmed bidra till ett mer hållbart och ändamålsenligt arbetssätt för medarbetarna. Sammantaget bedömer förvaltningen att insatserna bidrar till att socialtjänsten möter invånarnas behov av stöd i tidigare skede som på sikt kan minska antalet akuta insatser.

Ekonomisk bedömning

Förvaltningen bedömer att de föreslagna insatserna kan genomföras inom befintlig budgetram samt med stöd av statsbidrag för omställning till ny socialtjänstlag. Insatserna bidrar till socialtjänstens förebyggande arbete, vilket på sikt kan ha positiva ekonomiska effekter genom ett minskat behov av mer omfattande stödinsatser.

Förvaltningen kommer att följa upp insatserna för att analysera om de når tilltänkta målgrupper och om uppsatta villkor är i linje med förvaltningens kapacitet och resurser.

Någon separat finansiell bedömning från ekonom har inte gjorts, eftersom insatserna bedöms rymmas inom befintlig budgetram samt med stöd av statsbidrag för omställning till ny socialtjänstlag.

Förslag till beslut

1. Insatserna Hela Barn, Praktiskt och motiverande stöd, Praktiskt individuellt stöd i hemmet och SSPF-koordinator ges som insatser utan behovsprövning med de villkor, omfattning och dokumentationskrav som anges i dokumentet Beskrivning av nya och reviderade insatser utan behovsprövning.

Sofie Anderman
folkhälsoutvecklare

Lena Arnfelt
Sektorchef

Expedieras till:

För kännedom till:

Bilaga 1. Beskrivning av nya och reviderade insatser utan behovsprövning

Insats	Målgrupp	Villkor	Omfattning	Dokumentationskrav
Hela Barn	Föräldrar med gemensamma barn som är under 18 år.	<ul style="list-style-type: none"> Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där Vårdnadshavarna har gemensamt/gemensamma barn under 18 år. 	Ca 7 träffar	Dokumenteras enligt kraven i socialtjänstlagen 2025: 400 på personnivå.
<p>Beskrivning av insats</p> <p>Hela barn är en barnfokuserad modell med strukturerade manualbaserade samtalsträffar som hålls av två samtalsledare för föräldrar i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet. Samtalen följer en tydlig struktur. I varje samtal sätts barnet i fokus och föräldrarna stärks i sitt föräldraskap och i att ta ansvar för hur deras samarbete fungerar för barnet. Om inte båda föräldrarna önskar delta kan en förälder gå. Insatsen består av 4-5 gemensamma träffar som föregås av enskilda möten med respektive förälder. Mellan träffarna ges hemuppgifter.</p> <p>Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv</p> <p>Insatsen Hela Barn bedöms ha stor betydelse för barn som lever med föräldrar i konflikt. Genom att barnet konsekvent sätts i fokus i de strukturerade samtalen stärks föräldrarnas förmåga att samarbeta kring barnets behov, även när den vuxna relationen är ansträngd. Detta bidrar till ökad trygghet för barnet och minskar risken för att barnet hamnar i eller påverkas negativt av långvariga konflikter mellan föräldrar.</p> <p>Föräldrar som deltar i insatsen erbjuds ett tydligt och tryggt sammanhang där de får stöd i sitt föräldraskap och i att ta ansvar för hur deras samarbete påverkar barnet. Att insatsen kan genomföras även när endast en förälder deltar ökar tillgängligheten och möjliggör stöd i situationer där samarbetsviljan är ojämnt fördelad. Den manualbaserade strukturen och hemuppgifterna mellan träffarna bidrar till reflektion och förändring även utanför samtalstillfällena.</p> <p>Ur ett barnperspektiv är insatsen särskilt värdefull eftersom den syftar till att minska konfliktnivån mellan föräldrar och därigenom skapa bättre förutsättningar för barnets emotionella och psykosociala utveckling. Insatsen är förebyggande och kan minska behovet av mer ingripande insatser inom socialtjänsten på sikt.</p> <p>Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv</p> <p>Hela Barn innebär ett strukturerat och manualbaserat arbetssätt som ger medarbetarna tydliga ramar för genomförandet av insatsen. Att samtalen leds av två samtalsledare skapar goda förutsättningar för kvalitet, samsyn och trygghet i samtalsprocessen, särskilt i situationer där</p>				

konfliktnivån mellan föräldrarna är hög. Den fasta strukturen bidrar till likvärdighet i utförandet och underlättar introduktion av nya medarbetare.

Insatsen möjliggör ett tidigt och förebyggande arbete med familjer i konflikt, vilket kan minska inflödet av mer omfattande och resurskrävande ärenden inom socialtjänsten. Dokumentation sker på personnivå, vilket ger förutsättningar för uppföljning och kvalitetsutveckling både på individ- och verksamhetsnivå. På längre sikt bedöms insatsen bidra till ett mer hållbart arbetssätt genom att konflikter dämpas och barns behov uppmärksammas tidigt, vilket kan minska arbetsbelastningen kopplad till akuta och komplexa ärenden.

Insats	Målgrupp	Villkor	Omfattning	Dokumentationskrav
Praktiskt och motiverande stöd	Personer i en utsatt livssituation som har problem med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa. Den enskilde är över 18 år och vistas i kommunen.	Inga villkor kommer kontrolleras av utföraren.	Max 8 tillfällen.	Insatsen undantas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet. Skäl till undantag: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Beskrivning av insats

Insatsen vänder sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar kontakt med socialtjänsten. Målgruppen utgörs av individer som bedöms vara i behov av stöd men som av olika skäl, exempelvis bristande tillit till myndigheter eller tidigare negativa erfarenheter, inte själva söker kontakt med socialtjänsten.

Insatsen består av praktiskt och motivationsinriktat stöd utifrån individens aktuella behov och genomförs utanför individens hem, exempelvis i offentliga miljöer. Stödet kan avse hjälp i kontakter med samhällsaktörer, vägledning kring nästa steg för att få rätt stöd eller praktiskt stöd som syftar till att minska hinder för att ta emot ytterligare insatser. Syftet med insatsen är att bygga tillit och motivation samt skapa förutsättningar för individen att ta emot vidare stöd från socialtjänsten eller andra relevanta aktörer.

Insatsen föregås av ett uppsökande arbete som utförs av fältande socialsekreterare, med fokus på att nå svåråtkomliga grupper som annars riskerar att stå utan stöd. För att sänka trösklarna till socialtjänsten föreslås insatsen undantas från dokumentationsskyldighet på personnivå, vilket möjliggör för invånare att ta del av stödet anonymt

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Insatsen Praktiskt och motiverande stöd bedöms ha stor betydelse för individer som befinner sig i en utsatt livssituation men som av olika skäl inte har förmåga eller tillit nog att själva söka stöd från socialtjänsten. Möjligheten att ta del av insatsen anonymt sänker trösklarna för kontakt och kan upplevas som trygg och tillgänglig för personer med erfarenhet av stigmatisering eller rädsla för myndighetskontakter.

Genom att stödet utgår från individens egna behov och ges i en miljö där individen känner sig trygg, skapas förutsättningar för att bygga tillit och motivation till förändring. Insatsen kan fungera som en första kontakt med socialtjänsten och därigenom minska risken för att problem fördjupas eller leder till mer omfattande social och hälsomässig utsatthet. Ur ett brukarperspektiv bidrar insatsen till ökad delaktighet och självbestämmande, då individen ges möjlighet att ta stöd i sin

egen takt. På sikt kan insatsen leda till att fler individer tar emot samordnat stöd från socialtjänst, hälso- och sjukvård eller andra aktörer, vilket stärker möjligheterna till förbättrad livssituation och hälsa.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Praktiskt och motiverande stöd innebär ett flexibelt arbetssätt för medarbetare som arbetar uppsökande med målgrupper som traditionellt varit svåra att nå. Att insatsen inte omfattas av dokumentation på individnivå innebär att stöd kan erbjudas i ett tidigt skede utan att ett myndighetsärende inleds. Detta bedöms underlätta kontakten med målgruppen och stärka möjligheterna att bygga tillit över tid. Samtidigt ställer insatsen krav på tydliga ramar, gemensamma arbetssätt och kontinuerlig reflektion kring professionella gränser, rättssäkerhet och likvärdighet. Medarbetarna behöver ha god kompetens inom skadligt bruk, psykisk ohälsa samt motivations- och förändringsarbete, vilket förutsätter handledning och organisatoriskt stöd.

På längre sikt bedöms insatsen kunna bidra till minskat inflöde av akuta och mer resurskrävande ärenden, genom att fler individer får stöd i ett tidigt skede. Insatsen stärker socialtjänstens förmåga att arbeta i enlighet med den nya socialtjänstlagens inriktning mot förebyggande och uppsökande arbete och kan därmed bidra till ett mer hållbart och ändamålsenligt arbetssätt för medarbetarna.

Insats	Målgrupp	Villkor	Omfattning	Dokumentationskrav
Praktiskt individuellt stöd i hemmet	Personer i en utsatt livssituation som har problem med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa. Den enskilde är över 18 år och vistas i kommunen.	<ul style="list-style-type: none"> Den enskilde är över 18 år Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där. 	Insatsen kan pågå i som längst under 3 månader.	Dokumenteras enligt kraven i socialtjänstlagen 2025: 400 på personnivå.

Beskrivning av insatsen

Praktiskt individuellt stöd i hemmet är en förebyggande insats som riktar sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar pågående kontakt med socialtjänsten. Målgruppen utgörs av individer som bedöms vara i behov av stöd men som av olika skäl, exempelvis bristande tillit till myndigheter eller tidigare negativa erfarenheter, inte själva söker kontakt med socialtjänsten.

Insatsen består av individuellt anpassat praktiskt och motivationsinriktat stöd med syfte att stärka individens förmåga att ta emot ytterligare stöd från socialtjänsten eller andra aktörer. Stödet kan ges både i den enskildes hem och på andra arenor utifrån individens behov och förutsättningar. Innehållet kan exempelvis omfatta stöd i vardagsstruktur, hjälp i kontakter med myndigheter och vård, vägledning kring nästa steg i en förändringsprocess samt motiverande samtal.

Insatsen föregås ofta av ett uppsökande arbete och genomförs med fokus på att bygga relation, skapa trygghet och minska hinder för fortsatt stöd. Insatsen föreslås dokumenteras på personnivå, då den delvis genomförs i den enskildes hem, vilket möjliggör uppföljning, rättssäkerhet och samordning kring individens behov.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Praktiskt individuellt stöd i hemmet bedöms ha stor betydelse för individer som befinner sig i en utsatt livssituation och som har svårt att tillgodogöra sig stöd utan ett mer aktivt och nära arbetssätt. Möjligheten att få stöd i den egna hemmiljön kan upplevas som trygg och tillgänglig och är särskilt viktig för personer med psykisk ohälsa eller begränsad förmåga att ta sig till andra arenor.

Genom att stödet anpassas efter individens aktuella behov och ges i ett sammanhang där vardagsproblemen finns, ökar förutsättningarna för att skapa förändring som är begriplig och

genomförbar för den enskilde. Insatsen kan bidra till ökad motivation, stärkt tillit till socialtjänsten och en gradvis väg in i mer långsiktiga stöd- eller behandlingsinsatser.

Ur ett brukarperspektiv bidrar dokumentationen på personnivå till kontinuitet och sammanhang i stödet, särskilt när individen senare tar emot insatser från andra delar av socialtjänsten eller från andra aktörer. Sammantaget bedöms insatsen kunna minska risken för fördjupad ohälsa och social utsatthet genom att nå aktuell målgrupp i ett tidigare skede.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Praktiskt individuellt stöd i hemmet innebär ett mer fördjupat och strukturerat arbetssätt jämfört med öppna lågröskelinsatser, där medarbetarna ges möjlighet att arbeta nära individen och utifrån dennes faktiska livssituation. Att insatsen dokumenteras på personnivå skapar förutsättningar för rättssäkerhet och uppföljning samt möjliggör samverkan med andra enheter inom socialtjänsten och externa aktörer.

Arbetet i den enskildes hem ställer krav på god professionell kompetens, tydliga rutiner och stöd till medarbetarna avseende gränssättning, arbetsmiljö och säkerhet. Samtidigt ger arbetssättet bättre möjlighet att upptäcka behov som annars riskerar att förbli osynliga, vilket kan bidra till mer träffsäkra och ändamålsenliga stödinsatser.

På längre sikt bedöms insatsen kunna minska behovet av akuta eller mer ingripande åtgärder genom att problem uppmärksammas och hanteras tidigt. Insatsen ligger väl i linje med socialtjänstens utveckling mot ett mer förebyggande, nära och individanpassat arbetssätt och kan därmed bidra till en mer hållbar arbetsbelastning för medarbetarna.

Insats	Målgrupp	Villkor	Omfattning	Dokumentationskrav
SSPF-koordinator	Barn i ålder 10-18 år med normbrytande beteende och deras föräldrar/vårdnadshavare.	<ul style="list-style-type: none"> Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där. Den enskilde är förälder till barn i åldern 10-18 år. Samtycke till insatsen finns från vårdnadshavare att utbyta information mellan socialtjänst, skola, polis och fritid. 	Anpassas utifrån den enskildes behov.	Dokumenteras enligt kraven i socialtjänstlagen 2025: 400 på personnivå.

Beskrivning av insatsen

Stödet handlar om att koordinera samverka mellan parterna, skola, socialtjänst, polis och fritid runt en ungdom där samtycke finns. Utifrån samverkan kartläggs behov av stöd och insatser riktat mot ungdom och vårdnadshavare. Enskilda samtal för information, rådgivning, vägledning och stöd som rör den enskildes föräldraskap och ungdomens behov. Stödet syftar till att öka kunskap och förståelse för barnets utveckling och behov samt skapa en positiv förändring och stärka föräldrars och samhällets resurser runt kommunens ungdomar. Det kan innebära att hitta nya strategier och verktyg, stärka det som redan fungerar och hitta nya sätt att samarbeta och sätta gränser.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Tidig debut i normbrytande beteende innebär en ökad risk för långvarig problematik, och verksamheternas erfarenhet visar att behov av stöd ofta kan identifieras tidigt. Genom att utvidga SSPF:s målgrupp till åldern 10–18 år får barn och familjer ökade möjligheter att få samordnat stöd i ett tidigare skede. För barn och vårdnadshavare skapar tidiga samordnade insatser ökad trygghet och tydlighet, då skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet gemensamt arbetar kring barnet utifrån samtycke. Detta minskar risken för att familjer upplever att ansvar "faller mellan stolarna" och bidrar till att stödet upplevs samlat och relevant.

För vårdnadshavare innebär insatsen möjlighet till rådgivning, vägledning och stärkt föräldraförmåga under barnets tidiga utvecklingsår. Sammantaget bedöms revideringen stärka barnets rätt till tidigt stöd, främja en positiv utveckling och minska risken för framtida kriminalitet och social utsatthet, vilket även bidrar till ökad trygghet för kommunens invånare i stort.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Genom att utvidga SSPF:s målgrupp till åldern 10–18 år stärks socialtjänstens möjligheter att arbeta tidigt, förebyggande och samordnat med barn och familjer i behov av stöd.

Utökningen möjliggörs genom att SSPF-koordinators tjänst har utökats till heltid, vilket skapar organisatoriska förutsättningar för att utveckla och vidmakthålla de samverkansstrukturer som krävs för arbete med yngre barn. Detta bedöms bidra till ökad tydlighet i roller, ansvarsfördelning och arbetsformer mellan samverkande aktörer, vilket är särskilt viktigt vid arbete med barn i de yngre åldrarna och deras vårdnadshavare.

Revideringen ligger väl i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen, som betonar vikten av tidiga, förebyggande och samverkande insatser för barn och unga.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Bilaga 2. Ändringsförslag Insatslista för insatser utan behovsprövning

Grön text läggs till

Röd text tas bort

Innehåll

Inledning.....	4
Rådgivande insatser	5
Boskola / Boskola ++	5
Familjerådgivande samtal.....	5
Hälsosamtal.....	5
Mini-Maria Västra – rådgivning.....	5
Råd- och stödtelefon om frågor om unga och droger.....	6
Samarbetsamtal (initierade på föräldrars gemensamma begäran)	6
Öppna träffpunkter och gruppaktiviteter	6
Aktivitetshuset	6
Samhällsorienterande kurser.....	7
Seniorträffar	7
Temagrupper för seniorer.....	7
Träffpunkt	7
Vägledningscenter.....	7
Öppen förskola, familjecentral	8
Stöd i grupp.....	8
Alla barn i centrum (ABC) 3-12.....	8
Alla barn i centrum (ABC) Tonår	8
Anhörigstödande grupper för vuxna	8
Barn i föräldrars fokus	9
COSP, Trygghetscirkeln	9
Föräldrastödsgrupp Trampolinen	10
Förälder i nytt land.....	10
Grupp för ungdomar med normbrytande beteende	10
Kvinnocafé.....	11
Meningen med mej	11
Problematiser skolgång	11
Skilda Världar	12
Spädbarnsverksamhet med föräldraskapsstöd i grupp på selektiv nivå.....	12
Stödgrupp för våldsutsatta.....	12
Stödgrupp för våldsutövare	13
Temagrupp	13
Trampolinen.....	13
TRUST, Trygghet ur stöd	14
Vem är jag i mitt föräldraskap	14
Väntangrupp Skilda Världar och Trampolinen.....	14

Individuellt stöd	15
Anhörigstöd (skadligt bruk och beroende).....	15
Anhörigstöd	15
Aktivitetsträning	15
Anhörigsamtal (våld).....	16
Barns rätt som anhöriga (BRA-samtal).....	16
Boendecoachning.....	16
Behandlingsinsats för skadligt bruk och beroende	17
Boendeservice (massflyktsdirektivet)	17
Budget- och skuldrådgivning	17
Cannabissamtal	18
Föräldrastödjande samtal	18
Föräldrastödjande samtal till föräldrar i allvarlig föräldrakonflikt.....	18
Föräldrawebben.....	18
Hela barn	19
Kortare serie av familjebehandlande samtal utan särskild manual	19
Krissamtal i samband med placering eller efter barnförhör	19
Medling vid brott	20
Mini-Maria Västra – stödsamtal	20
Motiverande samtal	21
Praktiskt och motiverande stöd	21
Praktiskt individuellt stöd i hemmet	21
Samtal om våld.....	22
Social insatsgrupp (SIG).....	22
SIG-anhörigstöd	22
Skolsociala team	23
SSPF-koordinator	23
Stöd till brottsoffer.....	24
Stödsamtal från Krismottagningen	24
RePulse	24
Trappan-samtal	25
Trygghetslarm.....	25
Ungdomsstödjande samtal	25

Inledning

Denna bilaga beskriver insatser som tillhandahålls utan behovsprövning i Kungälv kommun utifrån nuvarande socialtjänstlag (2001:453). Varje insats beskrivs kort *utifrån innehåll, omfattning och målgrupp*. För vissa insatsen listas även förslag till beslut gällande *villkor* som den enskilde ska uppfylla för att kunna ta del av insatsen samt *särskilda skäl* för att insatsen ska fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Listan med insatser är indelade i följande kategorier:

- **Rådgivande insatser**

Insatser inom denna kategori fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Enligt socialtjänstlagen (2025:400), enligt 14 kap. 4 §, gäller skyldigheten att dokumentera inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning.

- **Öppna träffpunkter och gruppaktiviteter**

Insatser inom denna kategori fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

I propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2024/25:89), beskrivs (sid. 390) det finnas särskilda skäl när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, och där det inte finns skäl eller behov att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. Vikten av att enskilda får vara anonyma ska vägas mot insatsens syfte och genomförbarhet.

- **Stöd i grupp**

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras med undantag från insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym.

Enligt socialtjänstlagen (2025:400), 14 kap. 5 §, får socialnämnden, om det finns särskilda skäl, besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning.

- **Individuellt stöd**

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras med undantag från insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym.

Enligt socialtjänstlagen (2025:400), 14 kap. 5 §, får socialnämnden, om det finns särskilda skäl, besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning.

Rådgivande insatser

Insatser inom denna kategori framtas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Enligt propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2024/25:89), enligt 14 kap. 4 §, gäller skyldigheten att dokumentera inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning.

Boskola / Boskola ++

Innehåll: På Boskola får den enskilde vägledning i att söka bostad samt tips och hjälp om hur man skriver in sig hos bostadsförmedlingar, information om olika boendeformer och kontraktsformer samt information om bostadsköer. Det erbjuds även praktisk information om hur en bostad ska skötas tex sopsortering, grannsämja och städning. Insatser sker huvudsakligen i grupp.

Målgrupp: Vuxna över 18 år i behov av stöd att söka bostad och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Familjerådgivande samtal

Innehåll: Samtalsstöd till vuxna par som upplever relationsproblem. Familjerådgivaren bestämmer tillsammans med paret hur samtalen ska läggas upp. Antal samtal utgår från den enskildes behov.

Målgrupp: Vuxna över 18 år och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Hälsosamtal

Innehåll: Individuella hälsosamtal med syfte att hjälpa seniorer som önskar utöka sitt sociala liv. Utifrån en kartläggning av individens behov och önskemål så får senioren rådgivning om sociala, kulturella och fysiska aktiviteter som kommun, civilsamhället och privata aktörer erbjuder.

Målgrupp: Vuxna över 65 år eller vuxna som är sjukpensionärer och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Mini-Maria Västra – rådgivning

Innehåll: Mini-maria Västra är en integrerad öppenvårdsmottagning mellan kommun och region som är riktat till ungdomar med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar. Mini-Maria Västra erbjuder den enskilde och deras närstående rådgivande stöd kopplat till frågor om alkohol, droger och spel om pengar.

Målgrupp: Barn och unga mellan 13 och 21 år med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga. Den enskilde ska vara folkbokförda i den kommun som ingår i Mini-Maria Västra (Möndal, Härryda, Stenungssund, Kungälv).

Råd- och stödtelefon om frågor om unga och droger

Innehåll: Råd och stöd för den enskilda eller närstående vid oro för risk/missbruk. Den som ringer har möjlighet att vara anonym för att rådgöra kring vad det finns för hjälp att få i kommunen.

Målgrupp: Personer som tror att en ung person i deras närhet riskerar att testa droger och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Samarbetssamtal (initierade på föräldrars gemensamma begäran)

Innehåll: Samarbetssamtal som initieras på föräldrars gemensamma begäran är strukturerade samtal under sakkunnig ledning med föräldrar som är oeniga om hur de ska lösa frågor kring vårdnad, boende eller umgänge och frågor som rör barnets försörjning. Syftet är att föräldrar ska hitta lösningar som är bra för barnen och få hjälp att förbättra sin kommunikation och samarbete. Samtalen kan ske i samband med eller efter en separation men också med föräldrar som inte alls levt tillsammans. Om det finns svårigheter att mötas i gemensamma samtal t.ex. om det förekommit våld i föräldrarnas relation kan samtalen anpassas.

Målgrupp: Separerade vårdnadshavare/föräldrar med gemensamma barn som är under 18 år och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Öppna träffpunkter och gruppaktiviteter

Insatser inom denna kategori fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

I propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2024/25:89), beskrivs (sid. 390) det finnas särskilda skäl när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, och där det inte finns skäl eller behov att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. Vikten av att enskilda får vara anonyma ska vägas mot insatsens syfte och genomförbarhet.

Aktivitetshuset

Innehåll: Träffpunkt för social samvaro, gemensamma aktiviteter och grupper för deltagarna.

Målgrupp: Vuxna över 18 år med psykisk funktionsnedsättning, samt personer med skadligt bruk eller beroende och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Samhällsorienterande kurser

Innehåll: Samhällsorienterande kurser består av aktiviteter som stödjer individer att komma i arbete eller studier men innehåll så som intervjuträning, CV-skrivning och jobbskola.

Målgrupp: Vuxna i ålder 18 - 65 år med behov av stöd för att komma i arbete eller studier men som inte är inskrivna som ärende på Stöd och Försörjning. Personerna ska även vara folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Seniorträffar

Innehåll: En öppen social mötesplats för seniorer med olika aktiviteter så som föreläsningar, musik, digital hjälp och gemensamma utflykter. Ingen anmälan krävs.

Målgrupp: Vuxna över 65 år eller vuxna som är sjukpensionärer och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Temagrupper för seniorer

Innehåll: Temagrupperna skapar möjlighet för deltagarna att knyta nya sociala kontakter och på så sätt förebygga ofrivillig ensamhet. Aktiviteter främjar en stimulerande och meningsfull vardag samt kunskapshöjande inom områden så som digitalisering. Exempel på temagrupper är matlagingskurs, datorkurs och olika former av samtalsgrupper.

Målgrupp: Vuxna över 65 år eller vuxna och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Träffpunkt

Innehåll: En träffpunkt som erbjuder besökarna olika aktiviteter utifrån målgruppens behov och som främjar en stimulerande och meningsfull vardag där deltagarna får möjlighet att skapa nya sociala kontakter.

Målgrupp: Vuxna mellan 18-65 år inom funktionsstöd och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Vägledningscenter

Innehåll: Vägledning i jobbsökande, studie-och yrkesvägledning, språkstöd, hur man använder digitala verktyg, bo-skola, föräldrastöd samt var man kan vända sig med olika frågor. Insatsen syftar till att göra den stora mängd information som nyanlända möter mer begriplig och tillgänglig.

Målgrupp: Personer som är nyanlända till Sverige samt personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Drop in verksamhet, cirka en gång i veckan

Öppen förskola, familjecentral

Innehåll: Öppna förskolan är en mötesplats för föräldralediga och andra viktiga omsorgspersoner och yngre barn. Verksamheten erbjuder aktiviteter så som lek, pyssel, målning och sångstund samt skapar möjlighet för föräldrar att prata med andra föräldrar.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare och barn 0-6 år och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Stöd i grupp

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras. Undantag kan beslutas i insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym. Insatser som detta berör i denna kategori beskrivs med *Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållande*.

Alla barn i centrum (ABC) 3-12 år

Innehåll: Föräldrakurs som syftar till att stärka relationen mellan barn och föräldrar genom insikter och konkreta tips som underlättar i vardagen. Deltagare ges möjlighet att diskutera och dela erfarenheter med andra föräldrar.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i åldern 3-12 år som är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Alla barn i centrum (ABC) Tonår

Innehåll: Föräldrakurs som syftar till att stärka relationen mellan barn och föräldrar genom insikter och konkreta tips som underlättar i vardagen. Deltagare ges möjlighet att diskutera och dela erfarenheter med andra föräldrar.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i åldern 13-20 år som är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Anhörigstödande grupper för vuxna

Innehåll: Grupper som syftar till att erbjuda anhöriga i liknande situationer en möjlighet att få utbyta erfarenheter med varandra. Likaså att erbjuda kunskap och råd som kan underlätta för de anhöriga i deras anhörigsituation. Gruppernas inriktningar varierar över tid för att möta behov som identifieras, exempelvis: demenssjukdom, vuxna barn med sjuka föräldrar, missbruksproblem, psykisk ohälsa.

Målgrupp: För anhöriga som stödjer en närstående som är i behov av hjälp på grund av fysisk eller psykisk sjukdom, demenssjukdom, missbruk eller funktionsnedsättning. Den anhörige och närstående är vuxna personer över 18 år. Den anhörige är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Insatsens omfattning varierar utifrån gruppens målgrupp och dess behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Barn i föräldrars fokus

Innehåll: Barn i föräldrars fokus (BiFF) är ett strukturerat manualbaserat stöd till föräldrar som separerat och inte kommer överens i frågor som rör barnen. Under utbildningen får föräldrarna reflektera över barnets upplevelse av aktuell situation samt förstå vad de kan göra annorlunda för att förbättra barnets välmående.

Målgrupp: Separerade föräldrar/vårdnadshavare som inte kommer överens i frågor som rör barnen.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

COSP, Trygghetscirkeln

Innehåll: Manualbaserat program som främst ges i grupp men även individuellt. Syftet är att stödja barnets utveckling av trygg anknytning till sin förälder. Fokus ligger på att utveckla mer förståelse för barnets beteende som kommunikation av känslomässiga behov och förståelse för att trygghet gynnar barnets generella utveckling.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare till barn i åldern 4 månader till 6 år och som är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 8 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Föräldrastödsgrupp Trampolinen

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för föräldrar med barn/ungdomar som går i Trampolinen - stödgrupp för barn och unga som lever i en utsatt situation.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som har barn som går i stödgruppen Trampolinen.

Omfattning: 6 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn som deltar i stödgruppen Trampolinen.

Förälder i nytt land

Innehåll: Ett samhällsorienterande program där föräldrar får möjlighet att prata med andra föräldrar om hur det är att vara förälder i Sverige. Varje träff har olika teman.

Målgrupp: Utrikesfödda föräldrar/vårdnadshavare som har barn i åldrarna 0-18 år och är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 8 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Grupp för ungdomar med normbrytande beteende

Innehåll: Gruppverksamhet som riktar sig till en mindre grupp med unga som identifierats av verksamheter så som skola, fritid eller fält utifrån ett normbrytande beteende. Insatsens innehåll anpassas till den specifika målgruppens behov utifrån dialog med samverkande verksamhet, vårdnadshavare och deltagarna själva. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn och unga vuxna i åldern 10-21 år

Omfattning: 5-10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 10-21 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Kvinnocafé

Innehåll: Kvinnokaféet innehåller fika och föredrag av interna och externa föreläsare. Syftet är att bygga på individens autonomi och agentskap och är endast tillgängligt för de som kommit långt från våldet. Sker i samverkan med Mötesplatsen.

Målgrupp: För kvinnor som avslutat eller är på väg att avsluta sin samtalskontakt på Krismottagningen.

Omfattning: En gång per månad.

Villkor:

- Den enskilde har tagit del av stödsamtal via Krismottagningen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Meningen med mej

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för tonåringar i grupp. Ungdomarna kan ha egna svårigheter och/eller leva i familjer där det förekommer missbruk, psykisk ohälsa och/eller konflikter/våld. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Ungdomar i ålder 13-19 år med krångel och trassel i livet.

Omfattning: 10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 13-19 år
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Problematisk skolgång

Innehåll: Strukturerande manualbaserade samtal i grupp för föräldrar med barn med problematisk skolfrånvaro.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som har barn/ungdomar med problematisk skolfrånvaro.

Omfattning: 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i ålder 7-16 år

Skilda Världar

Innehåll: Skilda världar är en manualbaserad stödgrupp för barn som lever med skilda eller separerade föräldrar. Barnen får prata om sina tankar och känslor tillsammans med andra barn med liknande erfarenheter. Vid avslutande träff erbjuds deltagarnas föräldrar att delta.

Målgrupp: Barn i åldern 7-12 år som lever med skilda eller separerade föräldrar.

Omfattning: 11 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 7-12 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare.

Spädbarnsverksamhet med föräldraskapsstöd i grupp på selektiv nivå

Innehåll: Fokus är att stärka och utveckla relation och samspel mellan förälder och barn. Inom gruppen erbjuds spädbarnsmassage och det manualbaserade programmet COSP Trygghetscirkeln.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn 0-1 år i behov av extra stöd i föräldrarollen med syfte att stärka relationen mellan förälder och barn. Det kan vara föräldrar med psykisk ohälsa, till exempel depression i samband med förlossning, egna diagnoser eller andra erfarenheter som kan skapa behov av ett extra stöd i föräldrarollen.

Omfattning: Ca 15 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i åldern 0-1 år.

Stödgrupp för våldsutsatta

Innehåll: Stödgrupp med olika inriktningar som anpassas utifrån målgruppens behov och intressen. Exempel på inriktningar kan vara Bearbeta våld i nära relation, Stresshanteringsgrupp, Psykoedukativa grupper, Konstnärligt Skapande.

Målgrupp: Vuxna över 18 år och utsatta för våld och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 3-15 tillfällen

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Stödgrupp för våldsutövare

Innehåll: Stödgrupp med olika inriktningar som anpassas utifrån målgruppens behov och intressen. Exempel på inriktningar kan vara Bearbeta våld i nära relation, Mansgrupper/Pappagrupper, Stresshanteringsgrupp, Psykoedukativa grupper, Konstnärligt Skapande.

Målgrupp: Vuxna över 18 år som utövar våld och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 3-15 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Temagrupp

Innehåll: Gruppträffarna innehåller olika teman beroende på deltagarnas behov men inom områden så som utbildning om beroendesjukdomen, sömnskola, hälsa. Insatsen ges i samverkan med sjuksköterska från regionen.

Målgrupp: Vuxna över 21 år med en beroendesjukdom. Personerna har brutit sitt beroende och kan visa på en månads nykterhet. Personerna är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Öppet forum som den enskilde kan ta del av hur många gånger den själv önskar.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Trampolinen

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för barn i grupp. Syftet med grupperna är att erbjuda en trygg miljö där deltagarna får möjlighet att dela erfarenheter med andra i liknande situation och hjälp att förstå sina egna behov och känslor. Vid avslutande träff erbjuds föräldrarna att delta. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn i åldern 7-19 år.

Omfattning: 12-14 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 7-19 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

TRUST, Trygghet ur stöd

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för föräldrar i grupp. Under träffarna möts föräldrar i liknande situation för att fundera och samtala om frågor så som föräldrautmaningar, relationer och konflikter och hur man kan samtala med sitt barn om ohälsa och diagnos.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med psykisk ohälsa eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

Omfattning: 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Vem är jag i mitt föräldraskap

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för föräldrar i grupp. Stödgruppen syftar till att göra föräldrarna trygga i sig själva och sin föräldraroll genom att lära känna sig själv, sina styrkor och utvecklingsområden.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som upplever problem i familjen.

Omfattning: 8 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i åldern 0-18 år.

Väntangrupp Skilda Världar och Trampolinen

Innehåll: Strukturerat stöd i grupp för barn och ungdomar i väntan på ordinarie grupp Skilda världar eller Trampolinen. Deltagarna delas in i olika grupper baserat på ålder för att deltagarna ska vara jämnåriga.

Målgrupp: Barn i åldern 7-19 år som väntar på gruppstart av Skilda världar eller Trampolinen.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen i väntan på gruppstart.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 7-19 år
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Individuellt stöd

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras. Undantag kan beslutas i insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym. Insatser som detta berör i denna kategori beskrivs med *Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållande*.

Anhörigstöd (skadligt bruk och beroende)

Innehåll: Information om beroendesjukdomen, medberoende och vilket stöd som finns att få.

Målgrupp: Vuxna som har en vuxen anhörig med beroendesjukdom som är folkbokförd i Kungälv.

Omfattning: 1-2 samtal.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Anhörigstöd

Innehåll: Enskilda stödsamtal som syftar till att erbjuda anhöriga information om deras närståendes tillstånd och hjälp som finns att få, samt ge möjlighet för den anhörige att få prata om sin situation.

Målgrupp: För anhöriga som stödjer en närstående som är i behov av hjälp på grund av fysisk eller psykisk sjukdom, demenssjukdom, missbruk eller funktionsnedsättning. Den anhörige och närstående är vuxna personer över 18 år. Den anhörige är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där. Anhörigstödet riktar sig ej till den vars närstående redan har fått plats på vård- och omsorgsboende.

Omfattning: Insatsens omfattning är anpassat till den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Aktivitetsträning

Innehåll: Utifrån den enskildes behov erbjuds arbetsträning, praktik eller sysselsättningsplats till personer som behöver stöd att komma i arbete eller studier.

Målgrupp: Vuxna i ålder 18 - 65 år med behov av stöd för att komma i arbete eller studier.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är inte inskriven inom enheten Stöd och försörjning inom socialtjänsten i Kungälv kommun.

- Den enskilde är i åldern 18–65 år.

Anhöringsamtal (våld)

Innehåll: Stödjande samtal till personer med en anhörig som har någon typ av erfarenhet av våld. Samtalen sker oftast via telefon men även fysiska samtal förekommer. Den enskilde får råd om var den anhöriga kan söka stöd i samhället och hur personen själv kan bemöta sin anhörige och få möjlighet att begripliggöra våldet.

Målgrupp: Barn/ungdomar/anhöriga till den våldsutsatta och våldsansvarige som är folkbokförd i Kungälv kommun alternativt är folkbokförd i annan kommun men har en anhörig som är aktuell inom Krismottagningen i Kungälv kommun.

Omfattning: 1-3 samtal

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Barns rätt som anhöriga (BRA-samtal)

Innehåll: Samtalsmodell med syfte att uppmärksamma barns rättigheter som anhörig och öka barnets delaktighet och handlingsutrymme. Barn kan ges individuellt anpassad information och stöd. På lång sikt är målsättningen att stärka barnets utveckling och förebygga psykisk och fysisk ohälsa. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn och unga i åldern 3-20 år som har ett syskon, en förälder eller annan vuxen omsorgsperson med skadligt bruk eller beroende, psykisk sjukdom, psykisk- eller intellektuell funktionsnedsättning, en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller som avlidit.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i ålder 3-20 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Boendecoachning

Innehåll: Insatsen innebär ett kunskapshöjande och individuellt stöd för personer som behöver hjälp att söka bostad. Syftet är att stärka individens förmåga att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden. Boendecoachning kompletterar Boskolan genom att erbjuda ett mer praktiskt och individuellt anpassat stöd.

Målgrupp: Personer som är bostadslösa eller riskerar att bli bostadslösa och som har deltagit i Boskolan men är i behov av ett individuellt anpassat stöd.

Omfattning: 5 tillfällen per år.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där
- Den enskilde är över 18 år.

Behandlingsinsats för skadligt bruk och beroende

Innehåll: Behandling i öppenvård för personer som önskar stöd att bli fri från skadligt bruk och beroende av alkohol och narkotika samt spel.

Målgrupp: Personer över 21år med skadligt bruk och beroende av alkohol, narkotika eller spel som är motiverande till förändring.

Omfattning: Upp till 3 månader.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där
- Den enskilde är över 21 år.

Boendeservice (massflyktsdirektivet)

Innehåll: Personer som fått uppehållstillstånd enligt massflyktdirektivet. Personerna erbjuds information, rådgivning samt praktiskt stöd. I stödet ingår även annan hjälp i kontakten med myndigheter vid behov.

Målgrupp: Personer som fått uppehållstillstånd enligt massflyktdirektivet

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Anvisning enligt massflyktsdirektivet via Migrationsverket.

Budget- och skuldrådgivning

Innehåll: Stöd och råd till personer som önskar ekonomisk rådgivning eller som har betalningssvårigheter. Det kan handla om stöd att planera den enskildes budget för att hitta lösningar på betalningsproblem, stöd i kontakten med dem som den enskilde är skyldig pengar eller stöd i frågor om skuldsanering.

Målgrupp: Personer som önskar ekonomisk rådgivning eller har betalningssvårigheter.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Cannabissamtal

Innehåll: Informativa samtal som utgår från tonårsutveckling samt stöd och information till föräldrar som utgår från insatserna HAP och CPU.

Målgrupp: Barn, ungdomar och föräldrar/vårdnadshavare i familjer där barnet/ungdomen har testat cannabis vid enstaka tillfälle.

Omfattning: Cirka 5 samtal.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 12-18 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare.

Föräldrastödjande samtal

Innehåll: Enskilda samtal för information, rådgivning, vägledning och stöd som rör den enskildes föräldraskap. Stödet syftar till att öka kunskap och förståelse för barnets utveckling och behov samt skapa en positiv förändring. Det kan innebära att hitta nya strategier och verktyg, stärka det som redan fungerar och hitta nya sätt att samarbeta och sätta gränser.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i ålder 0-20 år, blivande föräldrar, bonusföräldrar eller annan vuxen kring barnet.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är förälder till barn i åldern 0-20 år.

Föräldrastödjande samtal till föräldrar i allvarlig föräldrakonflikt

Innehåll: Enskilda samtal för information, rådgivning, vägledning och stöd som rör den enskildes föräldraskap. Samtalen handlar ej om den andre föräldern eller föräldrakonflikten.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i ålder 0-20 år där föräldrarna inte lever tillsammans. Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Föräldrawebben

Innehåll: Manualbaserat digitalt verktyg där föräldrar får tillgång till en webbaserad kurs för tonårsföräldrar i syfte att stärka relationen mellan ungdom och föräldrar samt minska

konflikterna. Föräldern erhåller individuell föräldracoaching kopplat till programmet och detta ges av en utbildad föräldracoach i kommunen.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i ålder 13-18 år.

Omfattning: Kursen består av 4 avsnitt och 6 bonusavsnitt samt tillhörande individuella samtal.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i ålder 13-18 år.

Hela barn

Innehåll: Hela barn är en barnfokuserad modell med strukturerade, manualbaserade samtalsträffar. Träffarna leds av två samtalsledare och riktar sig till föräldrar i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet. Samtalen följer en tydlig struktur där barnet sätts i fokus och föräldrarna stärks i sitt föräldraskap och i att ta ansvar för hur deras samarbete fungerar för barnet. Om inte båda föräldrarna önskar delta kan en förälder gå. Insatsen består av 4-5 gemensamma träffar som föregås av enskilda möten med respektive förälder. Mellan träffarna ges hemuppgifter.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet.

Omfattning: Cirka 7 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Vårdnadshavarna har gemensamt/gemensamma barn under 18 år.

Kortare serie av familjebehandlande samtal utan särskild manual

Innehåll: Familjesamtal där både föräldrar och barn deltar i syfte att stärka relationerna inom familjen och minska konflikter.

Målgrupp: Familjer med barn i ålder 0-20 år, svårigheter i familjen kopplade till relation, kommunikation mellan föräldrar och barn.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i ålder 0-20 år.

Krissamtal i samband med placering eller efter barnförhör

Innehåll: Stöd och information till föräldrar i samband med att barn blir placerade eller efter att barnet varit på barnförhör hos polisen.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare vars barn blivit placerade eller att barnet varit på polisförhör.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Förfrågan kommer från antingen enheten för Barn, unga och familj eller enheten för Gemensam mottagning, och innehåller uppgifter om att den enskildes barn ska eller har blivit placerat, alternativt ska eller har deltagit i ett polisförhör.
- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Medling vid brott

Innehåll: Medling vid brott innebär att gärningspersonen och brottsoffret träffas tillsammans med en opartisk medlare för att tala om brottshändelsen och konsekvenserna av denna. Strukturerade samtal för att stävja konflikt.

Målgrupp: Lagöverträdare och berörda brottsoffer över 10 år.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är över 10 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om den enskilde är under 18 år.

Mini-Maria Västra – stödsamtal

Innehåll: Mini-maria Västra är en mellan kommun och region integrerad öppenvårdsmottagning för ungdomar med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar. Mini-Maria Västra erbjuder den enskilde och deras närstående individuella stödsamtal kopplat till frågor om alkohol, droger och spel om pengar. Verksamheten arbetar utifrån manualbaserade metoder och arbetar i samverkan med andra aktörer kring den unge och som komplement till redan befintliga resurser.

Målgrupp: Barn och unga mellan 13 och 21 år med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga.

Omfattning: Omfattning av stödet utgår från individens behov samt vilken behandlingsmetod som används.

Villkor:

- Den enskilde är mellan 13 och 21 år med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga.
- Den enskilde ska vara folkbokförda i den kommun som ingår i Mini-Maria Västra (Möndal, Härryda, Stenungssund, Kungälv).

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om den enskilde är under 18 år.

Motiverande samtal

Innehåll: Information om aktuell beroendesjukdom och vilken hjälp det finns att få. Insatsen syftar till att öka den enskildes motivation att åstadkomma förändring med fokus på att bli fri från skadligt bruk och beroende. Insatsen kan ges i samband med att den enskilde tar sin spärmedicinering utskrivna av vårdcentral.

Målgrupp: Vuxna över 21 år med en beroendesjukdom och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Praktiskt och motiverande stöd

Innehåll: Insatsen består av praktiskt och motivationsinriktat stöd utifrån individens aktuella behov med syfte att stärka individens förmåga att ta emot ytterligare stöd från socialtjänsten eller andra aktörer. Stödet kan avse hjälp i kontakter med samhällsaktörer, vägledning kring nästa steg för att få rätt stöd eller praktiskt stöd som syftar till att minska hinder för att ta emot ytterligare insatser. Syftet med insatsen är att bygga tillit och motivation samt skapa förutsättningar för individen att ta emot vidare stöd från socialtjänsten eller andra relevanta aktörer. Insatsen föregås ofta av ett uppsökande arbete och genomförs med fokus på att bygga relation och skapa trygghet för fortsatt stöd.

Målgrupp: Insatsen vänder sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar kontakt med socialtjänsten. Målgruppen utgörs av individer som bedöms vara i behov av stöd men som av olika skäl, exempelvis bristande tillit till myndigheter eller tidigare negativa erfarenheter, inte själva söker kontakt med socialtjänsten.

Omfattning: Max 8 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Praktiskt individuellt stöd i hemmet

Innehåll: Insatsen består av individuellt anpassat praktiskt och motivationsinriktat stöd med syfte att stärka individens förmåga att ta emot ytterligare stöd från socialtjänsten eller andra aktörer. Stödet kan ges både i den enskildes hem och på andra arenor utifrån individens behov och förutsättningar. Innehållet kan exempelvis omfatta stöd i vardagsstruktur, hjälp i kontakter med myndigheter och vård, vägledning kring nästa steg i en förändringsprocess samt motiverande samtal. Insatsen föregås ofta av ett uppsökande arbete och genomförs med fokus på att bygga relation, skapa trygghet och minska hinder för fortsatt stöd.

Målgrupp: Insatsen vänder sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar kontakt med socialtjänsten. Målgruppen utgörs av individer som bedöms

vara i behov av stöd men som av olika skäl, exempelvis bristande tillit till myndigheter eller tidigare negativa erfarenheter, inte själva söker kontakt med socialtjänsten.

Omfattning: Max 8 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är över 18 år
- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där.

Samtal om våld

Innehåll: Strukturerade enskilda samtal för föräldrar. Samtalen utgår från sju moduler med ett stort antal behandlingsverktyg som anpassas till individens behov. I en inledande modul får individen beskriva sin historia och sitt våld, ta del av våldsdefinitioner och samtala om våldets konsekvenser.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som utövar våld och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 16-20 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Social insatsgrupp (SIG)

Innehåll: SIG är en samverkansmodell där socialtjänst, polis, skola och andra aktörer samarbetar för att ge individuellt stöd till ungdomar och unga vuxna som befinner sig i eller riskerar att hamna i kriminalitet. Målet är att bryta en negativ utveckling genom skraddarsydda insatser som kan inkludera socialt stöd, utbildning, sysselsättning och familjeinsatser. Barn över 15 år kan ta del av insatsen utan att vårdnadshavare lämnat samtycke däremot eftersträvas det alltid att vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen.

Målgrupp: Unga och unga vuxna i ålder 15–29 år som befinner sig i eller riskerar att hamna i kriminalitet. Det gäller personer med koppling till kriminella miljöer, upprepad brottslighet eller social problematik som skolavhopp och arbetslöshet. Personerna är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

SIG-anhörigstöd

Innehåll: Stödjande till familj och närstående till unga i åldern 15–29 år, som är involverade i eller riskerar att hamna i kriminalitet. Det kan inkludera rådgivning, samtalsstöd, vägledning om samhällets insatser samt hjälp att hantera oro och stress. Syftet är att stärka anhöriga i deras roll och skapa bättre förutsättningar för förändring. Samtycke till insatsen ska finnas från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år. Det eftersträvas alltid att

barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Anhöriga till personer som lever i en kriminell kontext.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Skolsociala team

Innehåll: Samverkansinsats mellan socialtjänst och skola som erbjuds elever med begynnande skolfrånvaro eller problematisk skolgång. Syftet är att öka skolnärvaro och måluppfyllelse genom att ge eleven och familjen stöd utifrån ett helhetsperspektiv. Skolsociala team består av socialsekreterare i samverkan med skola samt utsedda representanter från skolans elevhälsoteam som arbetar tvärprofessionellt inom teamet och med andra funktioner inom både skola och socialtjänst.

Målgrupp: Grundskoleelever i årskurs 4-9 med begynnande skolfrånvaro eller problematisk skolgång.

Omfattning: Insatsen pågår i max 6 månader.

Villkor:

- Att eleven går i årskurs 4-9.
- Att eleven går på en skola i Kungälv som erbjuder skolsocialt team.
- Att aktuell skola har identifierat att skolsociala teamet är en lämplig insats för eleven.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare.

SSPF-kordinator

Innehåll: Stödet handlar om att koordinera samverka mellan parterna, skola, socialtjänst, polis och fritid runt en ungdom där samtycke finns. Utifrån samverkan kartläggs behov av stöd och insatser riktat mot ungdom och vårdnadshavare. Enskilda samtal för information, rådgivning, vägledning och stöd som rör den enskildes föräldraskap och ungdomens behov. Stödet syftar till att öka kunskap och förståelse för barnets utveckling och behov samt skapa en positiv förändring och stärka föräldrars och samhällets resurser runt kommunens ungdomar. Det kan innebära att hitta nya strategier och verktyg, stärka det som redan fungerar och hitta nya sätt att samarbeta och sätta gränser.

Målgrupp: Barn i ålder 10-18 år med normbrytande beteende och deras föräldrar/vårdnadshavare.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är förälder till barn i åldern 10-18 år.

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare att utbyta information mellan socialtjänst, skola, polis och fritid.

Stöd till brottsoffer

Innehåll: Stödsamtal och konflikthantering erbjuds till barn och unga som utsatts för eller bevittnat brott. Stödet kan även innefatta exempelvis stöd i samband med polisanmälan eller rättegång, information kring ansökan om skadestånd och rättsprocesser samt stöd i kontakt med rättsväsendet. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Unga i ålder 10-18 år som varit utsatta för eller bevittnat brott.

Omfattning: Cirka 5 samtal.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i ålder 10-18 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Stödsamtal från Krismottagningen

Innehåll: Stödsamtal med enskild i syfte att hantera kris, hitta stöd i vardagen och att bearbeta att ha varit utsatt för våld eller utövad våld.

Målgrupp: Vuxna över 18 år som är utsatta för våld eller våldsansvariga.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

RePulse

Innehåll: RePULSE är en manualbaserad metod som genomförs i en samtalsserie med psykoedukativa inslag i kombination med social färdighetsträning. Metoden berör tre huvudsakliga områden: Mognadsutveckling, känslökunskap och social färdighetsträning. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn, unga och föräldrar/vårdnadshavare, från 5 år och uppåt, med svårigheter i känsloreglering, impuls kontroll, problemlösning och sociala färdigheter.

Omfattning: 10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är över 5 år.

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Trappan-samtal

Innehåll: Enskilda strukturerade manualbaserade samtal, för barn som upplevt våld i sin familj. Syftet är att ge barnen möjlighet att berätta om och bearbeta sina upplevelser av våld, att göra det som hänt "pratbart" och begripligt, och därigenom minska risken för post-traumatiskt stressyndrom (PTSD) och annan psykiatrisk problematik.

Målgrupp: För barn i ålder 4-19 år som upplevt våld.

Omfattning: 5-10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 4-19 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 18 år.

Trygghetslarm

Innehåll: Trygghetslarm är en trygghetsskapande insats för personer som bor i ordinärt boende. Insatsen syftar till att tillgodose oförutsägbara behov, som inte kan tillgodoses genom planerade hemtjänstinsatser.

Målgrupp: Personer som är folkbokförda i Kungälv och över 67 år

Villkor:

- Folkbokförd i Kungälv.
- Bor i ordinärt boende.
- 67 år eller äldre.

Ungdomsstödande samtal

Innehåll: Stödande, motiverande och rådgivande samtal till ungdomar som är i behov av strategier och verktyg för att hantera sin vardag. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Unga i åldern 13-21 år.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 13-21 år.

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Vräkningsförebyggande insats

Innehåll: Hyresgästen erbjuds stöd i kontakten med hyresvärden och andra myndigheter samt verksamheter. Hyresgästen erbjuds också stöd i kontakten med andra enheter inom Socialtjänsten samt vägledning kring ekonomi för att avvärja eventuell risk för uppsägning. Vid sanitära olägenheter påtalas vikten av att röja upp i bostaden eller utanför den för att avvärja eventuell risk för uppsägning. Vid svårigheter stöttas hyresgästen i att ta kontakt med en städfirma eller ansöka om stödinsatser via kommunen. Vid uppgifter om att en hyresgäst inte mår bra eller har svårigheter som gör att lägenheten missköts, försöker man motivera och hänvisa personen till att söka vård eller ansöka om stöd via en annan enhet inom Socialtjänsten. När avhysningen är ett faktum erbjuds vräkningsförberedande stöd genom att motivera och stötta hyresgästen att själv vara aktiv fram till avhysningen, för att förhindra att Kronofogden behöver ingripa.

Målgrupp: Vuxna över 18 år som bor i en hyresrätt eller bostadsrätt i Kungälv kommun, där hyresgästen riskerar att få sitt hyresavtal uppsagt på grund av sena och uteblivna hyresbetalningar, störningar eller misskötsel av lägenheten.

Omfattning: Upp till 6 månader.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där
- Den enskilde är över 18 år
- Den enskilde har ett förstahandskontrakt och bor i en hyresrätt eller bostadsrätt via den ordinarie bostadsmarknaden.
- Den enskilde riskerar att få sitt hyresavtal uppsagt och bli vräkt från sin bostad på grund av återkommande sena och obetalda hyror, störningar eller misskötsel av lägenheten.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Bilaga 3. Reviderad Insatslista för insatser utan behovsprövning

Innehåll

Inledning.....	4
Rådgivande insatser	5
Boskola / Boskola ++	5
Familjerådgivande samtal.....	5
Hälsosamtal.....	5
Mini-Maria Västra – rådgivning.....	5
Råd- och stödtelefon om frågor om unga och droger.....	6
Samarbetsamtal (initierade på föräldrars gemensamma begäran)	6
Öppna träffpunkter och gruppaktiviteter	6
Aktivitetshuset	6
Samhällsorienterande kurser.....	7
Seniorträffar	7
Temagrupper för seniorer.....	7
Träffpunkt	7
Vägledningscenter.....	7
Öppen förskola, familjecentral	8
Stöd i grupp.....	8
Alla barn i centrum (ABC) 3-12.....	8
Alla barn i centrum (ABC) Tonår	8
Anhörigstödande grupper för vuxna	8
Barn i föräldrars fokus	9
COSP, Trygghetscirkeln	9
Föräldrastödsgrupp Trampolinen	10
Förälder i nytt land.....	10
Grupp för ungdomar med normbrytande beteende	10
Kvinnocafé.....	11
Meningen med mej.....	11
Problematiser skolgång	11
Skilda Världar	12
Spädbarnsverksamhet med föräldraskapsstöd i grupp på selektiv nivå.....	12
Stödgrupp för våldsutsatta.....	12
Stödgrupp för våldsutövare	13
Temagrupp	13
Trampolinen.....	13
TRUST, Trygghet ur stöd	14
Vem är jag i mitt föräldraskap	14
Väntangrupp Skilda Världar och Trampolinen.....	14

Individuellt stöd	15
Anhörigstöd (skadligt bruk och beroende).....	15
Anhörigstöd	15
Aktivitetsträning	15
Anhörigsamtal (våld).....	16
Barns rätt som anhöriga (BRA-samtal).....	16
Boendecoachning.....	16
Behandlingsinsats för skadligt bruk och beroende	17
Boendeservice (massflyktsdirektivet)	17
Budget- och skuldrådgivning	17
Cannabissamtal	18
Föräldrastödjande samtal	18
Föräldrastödjande samtal till föräldrar i allvarig föräldrakonflikt.....	18
Föräldrawebben.....	18
Hela barn	19
Kortare serie av familjebehandlande samtal utan särskild manual	19
Krissamtal i samband med placering eller efter barnförhör	19
Medling vid brott	20
Mini-Maria Västra – stödsamtal	20
Motiverande samtal	21
Praktiskt och motiverande stöd	21
Praktiskt individuellt stöd i hemmet	21
Samtal om våld.....	22
Social insatsgrupp (SIG).....	22
SIG-anhörigstöd	22
Skolsociala team	23
SSPF-koordinator	23
Stöd till brottsoffer.....	24
Stödsamtal från Krismottagningen	24
RePulse	24
Trappan-samtal	25
Trygghetslarm.....	25
Ungdomsstödjande samtal	25

Inledning

Denna bilaga beskriver insatser som tillhandahålls utan behovsprövning i Kungälv kommun utifrån nuvarande socialtjänstlag (2001:453). Varje insats beskrivs kort *utifrån innehåll, omfattning och målgrupp*. För vissa insatsen listas även förslag till beslut gällande *villkor* som den enskilde ska uppfylla för att kunna ta del av insatsen samt *särskilda skäl* för att insatsen ska fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Listan med insatser är indelade i följande kategorier:

- **Rådgivande insatser**

Insatser inom denna kategori fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Enligt socialtjänstlagen (2025:400), enligt 14 kap. 4 §, gäller skyldigheten att dokumentera inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning.

- **Öppna träffpunkter och gruppaktiviteter**

Insatser inom denna kategori fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

I propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2024/25:89), beskrivs (sid. 390) det finnas särskilda skäl när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, och där det inte finns skäl eller behov att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. Vikten av att enskilda får vara anonyma ska vägas mot insatsens syfte och genomförbarhet.

- **Stöd i grupp**

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras med undantag från insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym.

Enligt socialtjänstlagen (2025:400), 14 kap. 5 §, får socialnämnden, om det finns särskilda skäl, besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning.

- **Individuellt stöd**

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras med undantag från insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym.

Enligt socialtjänstlagen (2025:400), 14 kap. 5 §, får socialnämnden, om det finns särskilda skäl, besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning.

Rådgivande insatser

Insatser inom denna kategori frångår krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Enligt propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2024/25:89), enligt 14 kap. 4 §, gäller skyldigheten att dokumentera inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning.

Boskola / Boskola ++

Innehåll: På Boskola får den enskilde vägledning i att söka bostad samt tips och hjälp om hur man skriver in sig hos bostadsförmedlingar, information om olika boendeformer och kontraktsformer samt information om bostadsköer. Det erbjuds även praktisk information om hur en bostad ska skötas tex sopsortering, grannsämja och städning. Insatser sker huvudsakligen i grupp.

Målgrupp: Vuxna över 18 år i behov av stöd att söka bostad och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Familjerådgivande samtal

Innehåll: Samtalsstöd till vuxna par som upplever relationsproblem. Familjerådgivaren bestämmer tillsammans med paret hur samtalen ska läggas upp. Antal samtal utgår från den enskildes behov.

Målgrupp: Vuxna över 18 år och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Hälsosamtal

Innehåll: Individuella hälsosamtal med syfte att hjälpa seniorer som önskar utöka sitt sociala liv. Utifrån en kartläggning av individens behov och önskemål så får senioren rådgivning om sociala, kulturella och fysiska aktiviteter som kommun, civilsamhället och privata aktörer erbjuder.

Målgrupp: Vuxna över 65 år eller vuxna som är sjukpensionärer och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Mini-Maria Västra – rådgivning

Innehåll: Mini-maria Västra är en integrerad öppenvårdsmottagning mellan kommun och region som är riktat till ungdomar med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar. Mini-Maria Västra erbjuder den enskilde och deras närstående rådgivande stöd kopplat till frågor om alkohol, droger och spel om pengar.

Målgrupp: Barn och unga mellan 13 och 21 år med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga. Den enskilde ska vara folkbokförda i den kommun som ingår i Mini-Maria Västra (Möndal, Härryda, Stenungssund, Kungälv).

Råd- och stödtelefon om frågor om unga och droger

Innehåll: Råd och stöd för den enskilda eller närstående vid oro för risk/missbruk. Den som ringer har möjlighet att vara anonym för att rådgöra kring vad det finns för hjälp att få i kommunen.

Målgrupp: Personer som tror att en ung person i deras närhet riskerar att testa droger och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Samarbetssamtal (initierade på föräldrars gemensamma begäran)

Innehåll: Samarbetssamtal som initieras på föräldrars gemensamma begäran är strukturerade samtal under sakkunnig ledning med föräldrar som är oeniga om hur de ska lösa frågor kring vårdnad, boende eller umgänge och frågor som rör barnets försörjning. Syftet är att föräldrar ska hitta lösningar som är bra för barnen och få hjälp att förbättra sin kommunikation och samarbete. Samtalen kan ske i samband med eller efter en separation men också med föräldrar som inte alls levt tillsammans. Om det finns svårigheter att mötas i gemensamma samtal t.ex. om det förekommit våld i föräldrarnas relation kan samtalen anpassas.

Målgrupp: Separerade vårdnadshavare/föräldrar med gemensamma barn som är under 18 år och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Öppna träffpunkter och gruppaktiviteter

Insatser inom denna kategori fräntas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

I propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2024/25:89), beskrivs (sid. 390) det finnas särskilda skäl när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, och där det inte finns skäl eller behov att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. Vikten av att enskilda får vara anonyma ska vägas mot insatsens syfte och genomförbarhet.

Aktivitetshuset

Innehåll: Träffpunkt för social samvaro, gemensamma aktiviteter och grupper för deltagarna.

Målgrupp: Vuxna över 18 år med psykisk funktionsnedsättning, samt personer med skadligt bruk eller beroende och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Samhällsorienterande kurser

Innehåll: Samhällsorienterande kurser består av aktiviteter som stödjer individer att komma i arbete eller studier men innehåll så som intervjuträning, CV-skrivning och jobbskola.

Målgrupp: Vuxna i ålder 18 - 65 år med behov av stöd för att komma i arbete eller studier men som inte är inskrivna som ärende på Stöd och Försörjning. Personerna ska även vara folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Seniorträffar

Innehåll: En öppen social mötesplats för seniorer med olika aktiviteter så som föreläsningar, musik, digital hjälp och gemensamma utflykter. Ingen anmälan krävs.

Målgrupp: Vuxna över 65 år eller vuxna som är sjukpensionärer och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Temagrupper för seniorer

Innehåll: Temagrupperna skapar möjlighet för deltagarna att knyta nya sociala kontakter och på så sätt förebygga ofrivillig ensamhet. Aktiviteter främjar en stimulerande och meningsfull vardag samt kunskapshöjande inom områden så som digitalisering. Exempel på temagrupper är matlagningskurs, datorkurs och olika former av samtalsgrupper.

Målgrupp: Vuxna över 65 år eller vuxna och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Träffpunkt

Innehåll: En träffpunkt som erbjuder besökarna olika aktiviteter utifrån målgruppens behov och som främjar en stimulerande och meningsfull vardag där deltagarna får möjlighet att skapa nya sociala kontakter.

Målgrupp: Vuxna mellan 18-65 år inom funktionsstöd och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Vägledningscenter

Innehåll: Vägledning i jobbsökande, studie-och yrkesvägledning, språkstöd, hur man använder digitala verktyg, bo-skola, föräldrastöd samt var man kan vända sig med olika frågor. Insatsen syftar till att göra den stora mängd information som nyanlända möter mer begriplig och tillgänglig.

Målgrupp: Personer som är nyanlända till Sverige samt personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Drop in verksamhet, cirka en gång i veckan

Öppen förskola, familjecentral

Innehåll: Öppna förskolan är en mötesplats för föräldralediga och andra viktiga omsorgspersoner och yngre barn. Verksamheten erbjuder aktiviteter så som lek, pyssel, målning och sångstund samt skapar möjlighet för föräldrar att prata med andra föräldrar.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare och barn 0-6 år och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Stöd i grupp

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras. Undantag kan beslutas i insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym. Insatser som detta berör i denna kategori beskrivs med *Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållande*.

Alla barn i centrum (ABC) 3-12 år

Innehåll: Föräldrakurs som syftar till att stärka relationen mellan barn och föräldrar genom insikter och konkreta tips som underlättar i vardagen. Deltagare ges möjlighet att diskutera och dela erfarenheter med andra föräldrar.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i åldern 3-12 år som är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Alla barn i centrum (ABC) Tonår

Innehåll: Föräldrakurs som syftar till att stärka relationen mellan barn och föräldrar genom insikter och konkreta tips som underlättar i vardagen. Deltagare ges möjlighet att diskutera och dela erfarenheter med andra föräldrar.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i åldern 13-20 år som är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Anhörigstödande grupper för vuxna

Innehåll: Grupper som syftar till att erbjuda anhöriga i liknande situationer en möjlighet att få utbyta erfarenheter med varandra. Likaså att erbjuda kunskap och råd som kan underlätta för de anhöriga i deras anhörigsituation. Gruppernas inriktningar varierar över tid för att möta behov som identifieras, exempelvis: demenssjukdom, vuxna barn med sjuka föräldrar, missbruksproblem, psykisk ohälsa.

Målgrupp: För anhöriga som stödjer en närstående som är i behov av hjälp på grund av fysisk eller psykisk sjukdom, demenssjukdom, missbruk eller funktionsnedsättning. Den anhörige och närstående är vuxna personer över 18 år. Den anhörige är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Insatsens omfattning varierar utifrån gruppens målgrupp och dess behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Barn i föräldrars fokus

Innehåll: Barn i föräldrars fokus (BiFF) är ett strukturerat manualbaserat stöd till föräldrar som separerat och inte kommer överens i frågor som rör barnen. Under utbildningen får föräldrarna reflektera över barnets upplevelse av aktuell situation samt förstå vad de kan göra annorlunda för att förbättra barnets välmående.

Målgrupp: Separerade föräldrar/vårdnadshavare som inte kommer överens i frågor som rör barnen.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

COSP, Trygghetscirkeln

Innehåll: Manualbaserat program som främst ges i grupp men även individuellt. Syftet är att stödja barnets utveckling av trygg anknytning till sin förälder. Fokus ligger på att utveckla mer förståelse för barnets beteende som kommunikation av känslomässiga behov och förståelse för att trygghet gynnar barnets generella utveckling.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare till barn i åldern 4 månader till 6 år och som är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 8 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Föräldrastödsgrupp Trampolinen

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för föräldrar med barn/ungdomar som går i Trampolinen - stödgrupp för barn och unga som lever i en utsatt situation.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som har barn som går i stödgruppen Trampolinen.

Omfattning: 6 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn som deltar i stödgruppen Trampolinen.

Förälder i nytt land

Innehåll: Ett samhällsorienterande program där föräldrar får möjlighet att prata med andra föräldrar om hur det är att vara förälder i Sverige. Varje träff har olika teman.

Målgrupp: Utrikesfödda föräldrar/vårdnadshavare som har barn i åldrarna 0-18 år och är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 8 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Utifrån insatsens karaktär bedöms inte finnas skäl att dokumentera personliga förhållande.

Grupp för ungdomar med normbrytande beteende

Innehåll: Gruppverksamhet som riktar sig till en mindre grupp med unga som identifierats av verksamheter så som skola, fritid eller fält utifrån ett normbrytande beteende. Insatsens innehåll anpassas till den specifika målgruppens behov utifrån dialog med samverkande verksamhet, vårdnadshavare och deltagarna själva. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn och unga vuxna i åldern 10-21 år

Omfattning: 5-10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 10-21 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Kvinnocafé

Innehåll: Kvinnokaféet innehåller fika och föredrag av interna och externa föreläsare. Syftet är att bygga på individens autonomi och agentskap och är endast tillgängligt för de som kommit långt från våldet. Sker i samverkan med Mötesplatsen.

Målgrupp: För kvinnor som avslutat eller är på väg att avsluta sin samtalskontakt på Krismottagningen.

Omfattning: En gång per månad.

Villkor:

- Den enskilde har tagit del av stödsamtal via Krismottagningen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Meningen med mej

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för tonåringar i grupp. Ungdomarna kan ha egna svårigheter och/eller leva i familjer där det förekommer missbruk, psykisk ohälsa och/eller konflikter/våld. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Ungdomar i ålder 13-19 år med krångel och trassel i livet.

Omfattning: 10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 13-19 år
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Problematisk skolgång

Innehåll: Strukturerande manualbaserade samtal i grupp för föräldrar med barn med problematisk skolfrånvaro.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som har barn/ungdomar med problematisk skolfrånvaro.

Omfattning: 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i ålder 7-16 år

Skilda Världar

Innehåll: Skilda världar är en manualbaserad stödgrupp för barn som lever med skilda eller separerade föräldrar. Barnen får prata om sina tankar och känslor tillsammans med andra barn med liknande erfarenheter. Vid avslutande träff erbjuds deltagarnas föräldrar att delta.

Målgrupp: Barn i åldern 7-12 år som lever med skilda eller separerade föräldrar.

Omfattning: 11 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 7-12 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare.

Spädbarnsverksamhet med föräldraskapsstöd i grupp på selektiv nivå

Innehåll: Fokus är att stärka och utveckla relation och samspel mellan förälder och barn. Inom gruppen erbjuds spädbarnsmassage och det manualbaserade programmet COSP Trygghetscirkeln.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn 0-1 år i behov av extra stöd i föräldrarollen med syfte att stärka relationen mellan förälder och barn. Det kan vara föräldrar med psykisk ohälsa, till exempel depression i samband med förlossning, egna diagnoser eller andra erfarenheter som kan skapa behov av ett extra stöd i föräldrarollen.

Omfattning: Ca 15 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i åldern 0-1 år.

Stödgrupp för våldsutsatta

Innehåll: Stödgrupp med olika inriktningar som anpassas utifrån målgruppens behov och intressen. Exempel på inriktningar kan vara Bearbeta våld i nära relation, Stresshanteringsgrupp, Psykoedukativa grupper, Konstnärligt Skapande.

Målgrupp: Vuxna över 18 år och utsatta för våld och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 3-15 tillfällen

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Stödgrupp för våldsutövare

Innehåll: Stödgrupp med olika inriktningar som anpassas utifrån målgruppens behov och intressen. Exempel på inriktningar kan vara Bearbeta våld i nära relation, Mansgrupper/Pappagrupper, Stresshanteringsgrupp, Psykoedukativa grupper, Konstnärligt Skapande.

Målgrupp: Vuxna över 18 år som utövar våld och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 3-15 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Temagrupp

Innehåll: Gruppträffarna innehåller olika teman beroende på deltagarnas behov men inom områden så som utbildning om beroendesjukdomen, sömnskola, hälsa. Insatsen ges i samverkan med sjuksköterska från regionen.

Målgrupp: Vuxna över 21 år med en beroendesjukdom. Personerna har brutit sitt beroende och kan visa på en månads nykterhet. Personerna är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Öppet forum som den enskilde kan ta del av hur många gånger den själv önskar.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilda personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Trampolinen

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för barn i grupp. Syftet med grupperna är att erbjuda en trygg miljö där deltagarna får möjlighet att dela erfarenheter med andra i liknande situation och hjälp att förstå sina egna behov och känslor. Vid avslutande träff erbjuds föräldrarna att delta. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn i åldern 7-19 år.

Omfattning: 12-14 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 7-19 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

TRUST, Trygghet ur stöd

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för föräldrar i grupp. Under träffarna möts föräldrar i liknande situation för att fundera och samtala om frågor så som föräldrautmaningar, relationer och konflikter och hur man kan samtala med sitt barn om ohälsa och diagnos.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med psykisk ohälsa eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

Omfattning: 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Vem är jag i mitt föräldraskap

Innehåll: Strukturerat manualbaserat stöd för föräldrar i grupp. Stödgruppen syftar till att göra föräldrarna trygga i sig själva och sin föräldraroll genom att lära känna sig själv, sina styrkor och utvecklingsområden.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som upplever problem i familjen.

Omfattning: 8 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i åldern 0-18 år.

Väntangrupp Skilda Världar och Trampolinen

Innehåll: Strukturerat stöd i grupp för barn och ungdomar i väntan på ordinarie grupp Skilda världar eller Trampolinen. Deltagarna delas in i olika grupper baserat på ålder för att deltagarna ska vara jämnåriga.

Målgrupp: Barn i åldern 7-19 år som väntar på gruppstart av Skilda världar eller Trampolinen.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen i väntan på gruppstart.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 7-19 år
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Individuellt stöd

Insatser inom denna kategori ska i huvudsak dokumenteras. Undantag kan beslutas i insatser där det bedöms finnas stor risk att målgruppen inte kommer söka stöd om det inte är möjligt att vara anonym. Insatser som detta berör i denna kategori beskrivs med *Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållande*.

Anhörigstöd (skadligt bruk och beroende)

Innehåll: Information om beroendesjukdomen, medberoende och vilket stöd som finns att få.

Målgrupp: Vuxna som har en vuxen anhörig med beroendesjukdom som är folkbokförd i Kungälv.

Omfattning: 1-2 samtal.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Anhörigstöd

Innehåll: Enskilda stödsamtal som syftar till att erbjuda anhöriga information om deras närståendes tillstånd och hjälp som finns att få, samt ge möjlighet för den anhörige att få prata om sin situation.

Målgrupp: För anhöriga som stödjer en närstående som är i behov av hjälp på grund av fysisk eller psykisk sjukdom, demenssjukdom, missbruk eller funktionsnedsättning. Den anhörige och närstående är vuxna personer över 18 år. Den anhörige är folkbokförd i Kungälvs kommun eller har sin socialtjänst där. Anhörigstödet riktar sig ej till den vars närstående redan har fått plats på vård- och omsorgsboende.

Omfattning: Insatsens omfattning är anpassat till den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Aktivitetsträning

Innehåll: Utifrån den enskildes behov erbjuds arbetsträning, praktik eller sysselsättningsplats till personer som behöver stöd att komma i arbete eller studier.

Målgrupp: Vuxna i ålder 18 - 65 år med behov av stöd för att komma i arbete eller studier.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälvs kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är inte inskriven inom enheten Stöd och försörjning inom socialtjänsten i Kungälvs kommun.

- Den enskilde är i åldern 18–65 år.

Anhöringsamtal (våld)

Innehåll: Stödjande samtal till personer med en anhörig som har någon typ av erfarenhet av våld. Samtalen sker oftast via telefon men även fysiska samtal förekommer. Den enskilde får råd om var den anhöriga kan söka stöd i samhället och hur personen själv kan bemöta sin anhörige och få möjlighet att begripliggöra våldet.

Målgrupp: Barn/ungdomar/anhöriga till den våldsutsatta och våldsansvarige som är folkbokförd i Kungälv kommun alternativt är folkbokförd i annan kommun men har en anhörig som är aktuell inom Krismottagningen i Kungälv kommun.

Omfattning: 1-3 samtal

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Barns rätt som anhöriga (BRA-samtal)

Innehåll: Samtalsmodell med syfte att uppmärksamma barns rättigheter som anhörig och öka barnets delaktighet och handlingsutrymme. Barn kan ges individuellt anpassad information och stöd. På lång sikt är målsättningen att stärka barnets utveckling och förebygga psykisk och fysisk ohälsa. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn och unga i åldern 3-20 år som har ett syskon, en förälder eller annan vuxen omsorgsperson med skadligt bruk eller beroende, psykisk sjukdom, psykisk- eller intellektuell funktionsnedsättning, en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller som avlidit.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i ålder 3-20 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Boendecoachning

Innehåll: Insatsen innebär ett kunskapshöjande och individuellt stöd för personer som behöver hjälp att söka bostad. Syftet är att stärka individens förmåga att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden. Boendecoachning kompletterar Boskolan genom att erbjuda ett mer praktiskt och individuellt anpassat stöd.

Målgrupp: Personer som är bostadslösa eller riskerar att bli bostadslösa och som har deltagit i Boskolan men är i behov av ett individuellt anpassat stöd.

Omfattning: 5 tillfällen per år.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där
- Den enskilde är över 18 år.

Behandlingsinsats för skadligt bruk och beroende

Innehåll: Behandling i öppenvård för personer som önskar stöd att bli fri från skadligt bruk och beroende av alkohol och narkotika samt spel.

Målgrupp: Personer över 21år med skadligt bruk och beroende av alkohol, narkotika eller spel som är motiverande till förändring.

Omfattning: Upp till 3 månader.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där
- Den enskilde är över 21 år.

Boendeservice (massflyktsdirektivet)

Innehåll: Personer som fått uppehållstillstånd enligt massflyktdirektivet. Personerna erbjuds information, rådgivning samt praktiskt stöd. I stödet ingår även annan hjälp i kontakten med myndigheter vid behov.

Målgrupp: Personer som fått uppehållstillstånd enligt massflyktdirektivet

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Anvisning enligt massflyktsdirektivet via Migrationsverket.

Budget- och skuldrådgivning

Innehåll: Stöd och råd till personer som önskar ekonomisk rådgivning eller som har betalningssvårigheter. Det kan handla om stöd att planera den enskildes budget för att hitta lösningar på betalningsproblem, stöd i kontakten med dem som den enskilde är skyldig pengar eller stöd i frågor om skuldsanering.

Målgrupp: Personer som önskar ekonomisk rådgivning eller har betalningssvårigheter.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Cannabissamtal

Innehåll: Informativa samtal som utgår från tonårsutveckling samt stöd och information till föräldrar som utgår från insatserna HAP och CPU.

Målgrupp: Barn, ungdomar och föräldrar/vårdnadshavare i familjer där barnet/ungdomen har testat cannabis vid enstaka tillfälle.

Omfattning: Cirka 5 samtal.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 12-18 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare.

Föräldrastödjande samtal

Innehåll: Enskilda samtal för information, rådgivning, vägledning och stöd som rör den enskildes föräldraskap. Stödet syftar till att öka kunskap och förståelse för barnets utveckling och behov samt skapa en positiv förändring. Det kan innebära att hitta nya strategier och verktyg, stärka det som redan fungerar och hitta nya sätt att samarbeta och sätta gränser.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i ålder 0-20 år, blivande föräldrar, bonusföräldrar eller annan vuxen kring barnet.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är förälder till barn i åldern 0-20 år.

Föräldrastödjande samtal till föräldrar i allvarlig föräldrakonflikt

Innehåll: Enskilda samtal för information, rådgivning, vägledning och stöd som rör den enskildes föräldraskap. Samtalen handlar ej om den andre föräldern eller föräldrakonflikten.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i ålder 0-20 år där föräldrarna inte lever tillsammans. Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Föräldrawebben

Innehåll: Manualbaserat digitalt verktyg där föräldrar får tillgång till en webbaserad kurs för tonårsföräldrar i syfte att stärka relationen mellan ungdom och föräldrar samt minska

konflikterna. Föräldern erhåller individuell föräldracoachning kopplat till programmet och detta ges av en utbildad föräldracoach i kommunen.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare med barn i ålder 13-18 år.

Omfattning: Kursen består av 4 avsnitt och 6 bonusavsnitt samt tillhörande individuella samtal.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i ålder 13-18 år.

Hela barn

Innehåll: Hela barn är en barnfokuserad modell med strukturerade, manualbaserade samtalsträffar. Träffarna leds av två samtalsledare och riktar sig till föräldrar i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet. Samtalen följer en tydlig struktur där barnet sätts i fokus och föräldrarna stärks i sitt föräldraskap och i att ta ansvar för hur deras samarbete fungerar för barnet. Om inte båda föräldrarna önskar delta kan en förälder gå. Insatsen består av 4-5 gemensamma träffar som föregås av enskilda möten med respektive förälder. Mellan träffarna ges hemuppgifter.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet.

Omfattning: Cirka 7 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Vårdnadshavarna har gemensamt/gemensamma barn under 18 år.

Kortare serie av familjebehandlande samtal utan särskild manual

Innehåll: Familjesamtal där både föräldrar och barn deltar i syfte att stärka relationerna inom familjen och minska konflikter.

Målgrupp: Familjer med barn i ålder 0-20 år, svårigheter i familjen kopplade till relation, kommunikation mellan föräldrar och barn.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde har barn i ålder 0-20 år.

Krissamtal i samband med placering eller efter barnförhör

Innehåll: Stöd och information till föräldrar i samband med att barn blir placerade eller efter att barnet varit på barnförhör hos polisen.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare vars barn blivit placerade eller att barnet varit på polisförhör.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Förfrågan kommer från antingen enheten för Barn, unga och familj eller enheten för Gemensam mottagning, och innehåller uppgifter om att den enskildes barn ska eller har blivit placerat, alternativt ska eller har deltagit i ett polisförhör.
- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Medling vid brott

Innehåll: Medling vid brott innebär att gärningspersonen och brottsoffret träffas tillsammans med en opartisk medlare för att tala om brottshändelsen och konsekvenserna av denna. Strukturerade samtal för att stävja konflikt.

Målgrupp: Lagöverträdare och berörda brottsoffer över 10 år.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är över 10 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om den enskilde är under 18 år.

Mini-Maria Västra – stödsamtal

Innehåll: Mini-maria Västra är en mellan kommun och region integrerad öppenvårdsmottagning för ungdomar med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar. Mini-Maria Västra erbjuder den enskilde och deras närstående individuella stödsamtal kopplat till frågor om alkohol, droger och spel om pengar. Verksamheten arbetar utifrån manualbaserade metoder och arbetar i samverkan med andra aktörer kring den unge och som komplement till redan befintliga resurser.

Målgrupp: Barn och unga mellan 13 och 21 år med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga.

Omfattning: Omfattning av stödet utgår från individens behov samt vilken behandlingsmetod som används.

Villkor:

- Den enskilde är mellan 13 och 21 år med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga.
- Den enskilde ska vara folkbokförda i den kommun som ingår i Mini-Maria Västra (Möndal, Härryda, Stenungssund, Kungälv).

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om den enskilde är under 18 år.

Motiverande samtal

Innehåll: Information om aktuell beroendesjukdom och vilken hjälp det finns att få. Insatsen syftar till att öka den enskildes motivation att åstadkomma förändring med fokus på att bli fri från skadligt bruk och beroende. Insatsen kan ges i samband med att den enskilde tar sin spärmedicinering utskriven av vårdcentral.

Målgrupp: Vuxna över 21 år med en beroendesjukdom och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Praktiskt och motiverande stöd

Innehåll: Insatsen består av praktiskt och motivationsinriktat stöd utifrån individens aktuella behov med syfte att stärka individens förmåga att ta emot ytterligare stöd från socialtjänsten eller andra aktörer. Stödet kan avse hjälp i kontakter med samhällsaktörer, vägledning kring nästa steg för att få rätt stöd eller praktiskt stöd som syftar till att minska hinder för att ta emot ytterligare insatser. Syftet med insatsen är att bygga tillit och motivation samt skapa förutsättningar för individen att ta emot vidare stöd från socialtjänsten eller andra relevanta aktörer. Insatsen föregås ofta av ett uppsökande arbete och genomförs med fokus på att bygga relation och skapa trygghet för fortsatt stöd.

Målgrupp: Insatsen vänder sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar kontakt med socialtjänsten. Målgruppen utgörs av individer som bedöms vara i behov av stöd men som av olika skäl, exempelvis bristande tillit till myndigheter eller tidigare negativa erfarenheter, inte själva söker kontakt med socialtjänsten.

Omfattning: Max 8 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Praktiskt individuellt stöd i hemmet

Innehåll: Insatsen består av individuellt anpassat praktiskt och motivationsinriktat stöd med syfte att stärka individens förmåga att ta emot ytterligare stöd från socialtjänsten eller andra aktörer. Stödet kan ges både i den enskildes hem och på andra arenor utifrån individens behov och förutsättningar. Innehållet kan exempelvis omfatta stöd i vardagsstruktur, hjälp i kontakter med myndigheter och vård, vägledning kring nästa steg i en förändringsprocess samt motiverande samtal. Insatsen föregås ofta av ett uppsökande arbete och genomförs med fokus på att bygga relation, skapa trygghet och minska hinder för fortsatt stöd.

Målgrupp: Insatsen vänder sig till personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa som saknar kontakt med socialtjänsten. Målgruppen utgörs av individer som bedöms

vara i behov av stöd men som av olika skäl, exempelvis bristande tillit till myndigheter eller tidigare negativa erfarenheter, inte själva söker kontakt med socialtjänsten.

Omfattning: Max 8 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är över 18 år
- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där.

Samtal om våld

Innehåll: Strukturerade enskilda samtal för föräldrar. Samtalen utgår från sju moduler med ett stort antal behandlingsverktyg som anpassas till individens behov. I en inledande modul får individen beskriva sin historia och sitt våld, ta del av våldsdefinitioner och samtala om våldets konsekvenser.

Målgrupp: Föräldrar/vårdnadshavare som utövar våld och som är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: 16-20 tillfällen.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Social insatsgrupp (SIG)

Innehåll: SIG är en samverkansmodell där socialtjänst, polis, skola och andra aktörer samarbetar för att ge individuellt stöd till ungdomar och unga vuxna som befinner sig i eller riskerar att hamna i kriminalitet. Målet är att bryta en negativ utveckling genom skraddarsydda insatser som kan inkludera socialt stöd, utbildning, sysselsättning och familjeinsatser. Barn över 15 år kan ta del av insatsen utan att vårdnadshavare lämnat samtycke däremot eftersträvas det alltid att vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen.

Målgrupp: Unga och unga vuxna i ålder 15–29 år som befinner sig i eller riskerar att hamna i kriminalitet. Det gäller personer med koppling till kriminella miljöer, upprepad brottslighet eller social problematik som skolavhopp och arbetslöshet. Personerna är folkbokförda i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

SIG-anhörigstöd

Innehåll: Stödande till familj och närstående till unga i åldern 15–29 år, som är involverade i eller riskerar att hamna i kriminalitet. Det kan inkludera rådgivning, samtalsstöd, vägledning om samhällets insatser samt hjälp att hantera oro och stress. Syftet är att stärka anhöriga i deras roll och skapa bättre förutsättningar för förändring. Samtycke till insatsen ska finnas från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år. Det eftersträvas alltid att

barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Anhöriga till personer som lever i en kriminell kontext.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

Skolsociala team

Innehåll: Samverkansinsats mellan socialtjänst och skola som erbjuds elever med begynnande skolfrånvaro eller problematisk skolgång. Syftet är att öka skolnärvaro och måluppfyllelse genom att ge eleven och familjen stöd utifrån ett helhetsperspektiv. Skolsociala team består av socialsekreterare i samverkan med skola samt utsedda representanter från skolans elevhälsoteam som arbetar tvärprofessionellt inom teamet och med andra funktioner inom både skola och socialtjänst.

Målgrupp: Grundskoleelever i årskurs 4-9 med begynnande skolfrånvaro eller problematisk skolgång.

Omfattning: Insatsen pågår i max 6 månader.

Villkor:

- Att eleven går i årskurs 4-9.
- Att eleven går på en skola i Kungälv som erbjuder skolsocialt team.
- Att aktuell skola har identifierat att skolsociala teamet är en lämplig insats för eleven.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare.

SSPF-koordinator

Innehåll: Stödet handlar om att koordinera samverka mellan parterna, skola, socialtjänst, polis och fritid runt en ungdom där samtycke finns. Utifrån samverkan kartläggs behov av stöd och insatser riktat mot ungdom och vårdnadshavare. Enskilda samtal för information, rådgivning, vägledning och stöd som rör den enskildes föräldraskap och ungdomens behov. Stödet syftar till att öka kunskap och förståelse för barnets utveckling och behov samt skapa en positiv förändring och stärka föräldrars och samhällets resurser runt kommunens ungdomar. Det kan innebära att hitta nya strategier och verktyg, stärka det som redan fungerar och hitta nya sätt att samarbeta och sätta gränser.

Målgrupp: Barn i ålder 10-18 år med normbrytande beteende och deras föräldrar/vårdnadshavare.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är förälder till barn i åldern 10-18 år.

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare att utbyta information mellan socialtjänst, skola, polis och fritid.

Stöd till brottsoffer

Innehåll: Stödsamtal och konflikthantering erbjuds till barn och unga som utsatts för eller bevittnat brott. Stödet kan även innefatta exempelvis stöd i samband med polisanmälan eller rättegång, information kring ansökan om skadestånd och rättsprocesser samt stöd i kontakt med rättsväsendet. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Unga i ålder 10-18 år som varit utsatta för eller bevittnat brott.

Omfattning: Cirka 5 samtal.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i ålder 10-18 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Stödsamtal från Krismottagningen

Innehåll: Stödsamtal med enskild i syfte att hantera kris, hitta stöd i vardagen och att bearbeta att ha varit utsatt för våld eller utövat våld.

Målgrupp: Vuxna över 18 år som är utsatta för våld eller våldsansvariga.

Omfattning: Anpassas utifrån den enskildes behov.

Skäl till undantag från dokumentation av enskilds personliga förhållanden: Det bedöms finnas behov av anonymitet för att insatsen ska nå målgruppen som insatsen är avsedd för.

RePulse

Innehåll: RePULSE är en manualbaserad metod som genomförs i en samtalsserie med psykoedukativa inslag i kombination med social färdighetsträning. Metoden berör tre huvudsakliga områden: Mognadsutveckling, känslökunskap och social färdighetsträning. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Barn, unga och föräldrar/vårdnadshavare, från 5 år och uppåt, med svårigheter i känsloreglering, impuls kontroll, problemlösning och sociala färdigheter.

Omfattning: 10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är över 5 år.

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Trappan-samtal

Innehåll: Enskilda strukturerade manualbaserade samtal, för barn som upplevt våld i sin familj. Syftet är att ge barnen möjlighet att berätta om och bearbeta sina upplevelser av våld, att göra det som hänt "pratbart" och begripligt, och därigenom minska risken för post-traumatiskt stressyndrom (PTSD) och annan psykiatrisk problematik.

Målgrupp: För barn i ålder 4-19 år som upplevt våld.

Omfattning: 5-10 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 4-19 år.
- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 18 år.

Trygghetslarm

Innehåll: Trygghetslarm är en trygghetsskapande insats för personer som bor i ordinärt boende. Insatsen syftar till att tillgodose oförutsägbara behov, som inte kan tillgodoses genom planerade hemtjänstinsatser.

Målgrupp: Personer som är folkbokförda i Kungälv och över 67 år

Villkor:

- Folkbokförd i Kungälv.
- Bor i ordinärt boende.
- 67 år eller äldre.

Ungdomsstödande samtal

Innehåll: Stödande, motiverande och rådgivande samtal till ungdomar som är i behov av strategier och verktyg för att hantera sin vardag. Det eftersträvas alltid att barnets vårdnadshavare får information och ger samtycke till insatsen även i de fall barnet är över 15 år.

Målgrupp: Unga i åldern 13-21 år.

Omfattning: Cirka 5 tillfällen.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där.
- Den enskilde är i åldern 13-21 år.

- Samtycke till insatsen finns från den enskildes vårdnadshavare om barnet är under 15 år.

Vräkningsförebyggande insats

Innehåll: Hyresgästen erbjuds stöd i kontakten med hyresvärden och andra myndigheter samt verksamheter. Hyresgästen erbjuds också stöd i kontakten med andra enheter inom Socialtjänsten samt vägledning kring ekonomi för att avvärja eventuell risk för uppsägning. Vid sanitära olägenheter påtalas vikten av att röja upp i bostaden eller utanför den för att avvärja eventuell risk för uppsägning. Vid svårigheter stöttas hyresgästen i att ta kontakt med en städfirma eller ansöka om stödinsatser via kommunen. Vid uppgifter om att en hyresgäst inte mår bra eller har svårigheter som gör att lägenheten missköts, försöker man motivera och hänvisa personen till att söka vård eller ansöka om stöd via en annan enhet inom Socialtjänsten. När avhysningen är ett faktum erbjuds vräkningsförberedande stöd genom att motivera och stötta hyresgästen att själv vara aktiv fram till avhysningen, för att förhindra att Kronofogden behöver ingripa.

Målgrupp: Vuxna över 18 år som bor i en hyresrätt eller bostadsrätt i Kungälv kommun, där hyresgästen riskerar att få sitt hyresavtal uppsagt på grund av sena och uteblivna hyresbetalningar, störningar eller misskötsel av lägenheten.

Omfattning: Upp till 6 månader.

Villkor:

- Den enskilde är folkbokförd i Kungälv kommun eller har sin socialtjänst där
- Den enskilde är över 18 år
- Den enskilde har ett förstahandskontrakt och bor i en hyresrätt eller bostadsrätt via den ordinarie bostadsmarknaden.
- Den enskilde riskerar att få sitt hyresavtal uppsagt och bli vräkt från sin bostad på grund av återkommande sena och obetalda hyror, störningar eller misskötsel av lägenheten.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (3)

Tjänsteutlåtande

Handläggarens namn
Greger Hjelm

2026-04-29

Egenavgifter och ersättning vid stöd- och hjälpinsatser inom IFO (Dnr KS2026/0882-1)

Sammanfattning

Kommunen ska upprätthålla likställighetsprincipen enligt 2 kap. 3 § kommunallagen och därmed ta ut likvärdiga avgifter för stöd- och hjälpinsatser av samtliga medborgare som nyttjar dem. Syftet med följande anvisning är att tydliggöra varför, hur och när kommunen tar ut avgifter för stöd- och hjälpinsatser.

Målsättningen är att skapa förutsättning och styrning för att uppfylla lagar och krav, tydliggöra handläggning och ansvar samt förbättra likställigheten mellan medborgare.

Förslag till beslut är att föreslå kommunfullmäktige att anta anvisning gällande att ta ut avgift och ersättning för de som får stöd- och hjälpinsatser på ett likvärdigt sätt.

Juridisk bedömning

Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär medför inte kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. I enlighet med 32 kap. 2§ SoL får kommunen dock, utom i fråga om barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag.

För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning enligt 32 kap 1§ SoL. Om ett barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver. Socialnämnden får i sådana fall ta emot underhållsbidrag som avser barnet. Bestämmelserna i första stycket gäller inte i fråga om tjänster för vilka avgift har bestämts enligt 2 §. Bestämmelserna i andra stycket gäller inte i fråga om barn som är placerade i skyddat boende med stöd av denna lag eller lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende 2 §.

Kommunen får enligt grunder som kommunen bestämmer ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader i följande fall:

1. familjerådgivning,
2. verksamhet för barn och unga enligt 18 kap.1-5 och 10 §§ SoL som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär, föräldrautbildning inför adoption,
3. föräldrautbildning inför adoption,
4. hemtjänst,
5. dagverksamhet,
6. bostad i sådant särskilt boende som avses i 8 kap. 4 § SoL eller 8 kap. 11 § SoL och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken, och
7. annan liknande social tjänst.

I fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i särskild boendeform för äldre personer och bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning finns ytterligare bestämmelser i SoL 32 kap. 4-10 §§.

När det gäller de sociala boenden som huvudsakligen tillhandahåller boende för personer med skadligt bruk och beroende, men även andra grupper som av boendesociala skäl behöver insatser, men ingen vård eller behandling, får kommunen själv bestämma en skälig ersättning. Skälet är att de som bor i dessa hem, i motsats till dem som vistas på behandlingshem, oftast inte har några utgifter för en egen privat bostad. Sociala boenden är i första hand avsedda som ett skyddat boende för personer med skadligt bruk och beroende som ibland har inkomster av arbete eller ersättning från försäkrings- eller arbetslöshetskassa. Boendet blir dessutom ofta långvarigt.

Utifrån kommunallagen ska alla kommuninvånare behandlas lika. Det finns inga skäl att skilja utan någon grupp från exempelvis gruppen med psykiatriska funktionsnedsättningar vilka idag betalar en avgift för sina stöd- och hjälpinsatser.

Förvaltningens bedömning

Verksamhetens bedömning är att det finns en lucka bland kommunens avgifter som behöver täckas till. Detta utifrån kommunallag och likabehandlingsprincipen.

Genom att ta ut samma avgifter för omsorg och kost som idag tas ut för personer med psykiatriska funktionsnedsättningar så uppnås likabehandling.

Verksamheten kan inte se några nackdelar med det föreslagna beslutet.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Att uttaga egenavgift och ersättning kan kopplas till kommunfullmäktiges strategiska mål och kommunstyrelsens resultatmål:

- *Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen.*

Genom att alla målgrupper behandlas lika med avseende att betala skälig ersättning för sina stöd- och hjälpinsatser de får så känner medborgare ett ökat förtroende för kommunen.

- *Kommunens verksamheters kvalitet och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner*

Genom att de som får stöd- och hjälpinsatser betalar en skälig ersättning bidrar de till en förbättrad hushållning .

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Mål 10 – Minskad ojämlikhet

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Dessa avgifter kommer att kopplas till de redan idag befintliga avgifterna som Trygghet och Stöd tar ut av brukarna.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

De brukare som primärt berörs av detta förslag är de som beviljas stöd- och hjälpinsatser. Dessa kommer att på ett likvärdigt sätt betala en ersättning för sina stöd- och hjälpinsatser.

Utifrån ett medborgarperspektiv så innebär det föreslagna beslutet ingen påverkan, förutom att den kommunala budgeten får en mindre förstärkning.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Denna anvisning kommer att marginellt ge en större arbetsbelastning på socialsekreterare inom Individ- och familjeomsorgen samt handläggare på den Administrativa enheten. Den kommer att kunna implementeras med befintliga personella resurser.

Att i högre grad ta ut ersättning för kommunens stöd- och hjälpinsatser kan medföra missnöje hos brukarna som i sin tur kan påverka arbetsmiljön hos medarbetarna då de ska hantera detta missnöje.

Ekonomisk bedömning

Den ekonomiska konsekvensen av det föreslagna beslutet är att kommunen får rätt att ta in avgift omsorg och kost. Brukaren av stöd- och hjälpinsatsen har rätt till ett förbehållsbelopp. Förbehållsbeloppet är summan av de utgifter som en person beräknas ha förutom kommunens avgifter för omsorg och service. Förbehållsbeloppet består av; minimibelopp, individuella tillägg, hyra eller boendekostnader

Administrationen för avgiftshandläggning finns på plats idag. Detta beslut kommer inte att innebära någon fördyring för kommunen då volymen av brukare som kan bli aktuella enbart är några få per år. Däremot kommer beslutet att innebära en intäkt.

Förslag till beslut

Anvisning gällande Egenavgifter och ersättning vid stöd- och hjälpinsatser inom IFO antas.

Greger Hjelm
Enhetschef

Lena Arnfelt
Sektorschef

Expedieras till:

För kännedom till:

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Egenavgifter och ersättning vid stöd- och hjälpinsatser inom IFO

Anvisning

Diarie-/dokumentnummer: <KS202X/...>

Beslut: <Datum-...Instans §.../År>

Beredande politiskt organ: <Utskott/beredning/nämnd>

Ersätter tidigare beslut <Datum-...Instans §.../År>

Giltighetstid: <Datum-...>

Dokumentansvarig: <Funktion>

Senast uppdaterad av: <Handläggare vid dokumentets upprättande>

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
1. Relation till andra styrdokument.....	3
2. Syfte.....	3
3. Mål och viljeinriktning.....	3
4. Handläggning.....	3
4.1 Inkomstuppgifter, uträkning och betalningsutrymme.....	4
4.2 Beslutsfattande.....	4
4.3 Utebliven inlämning av inkomstuppgifter.....	5
4.4 Årlig omräkning.....	5
4.5 Utebliven betalning.....	5
4.6 Undantag från debitering av avgift.....	5
5. Ansvarsfördelning.....	6
5.1 Socialtjänstens ansvar.....	6
5.2 Administrativa enhetens ansvar.....	6
6. Arbetsgång.....	6
6.1 Handläggning av egenavgift/ersättning.....	6
6.2 Handläggning av utebliven betalning av egenavgift/ersättning.....	6
7. Levandegöra.....	7
8. Uppföljning.....	7

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Inledning

Följande anvisning behandlar handläggning av egenavgifter och ersättning vid stöd- och hjälpinsatser gällande målgrupperna barn och unga, vuxna och funktionshinder.

1. Relation till andra styrdokument

Se bilaga från SKR

2. Syfte

Kommunen ska upprätthålla likställighetsprincipen enligt 2 kap. 3 § kommunallagen och därmed ta ut likvärdiga avgifter för stöd- och hjälpinsatser av samtliga medborgare som nyttjar dem. Syftet med följande riktlinje är att tydliggöra varför, hur och när kommunen tar ut avgifter för stöd- och hjälpinsatser.

3. Mål och viljeinriktning

Målsättningen är att skapa förutsättning och styrning för att uppfylla lagar och krav, tydliggöra handläggning och ansvar samt förbättra likställigheten mellan medborgare.

4. Handläggning

Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär medför inte kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. I enlighet med 32 kap. 2§ SoL får kommunen dock, utom i fråga om barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag.

För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning enligt 32 kap 1§ SoL. Om ett barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver. Socialnämnden får i sådana fall ta emot underhållsbidrag som avser barnet. Bestämmelserna i första stycket gäller inte i fråga om tjänster för vilka avgift har bestämts enligt 2 §. Bestämmelserna i andra stycket gäller inte i fråga om barn som är placerade i skyddat boende med stöd av denna lag eller lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende 2 §.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Kommunen får enligt grunder som kommunen bestämmer ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader i följande fall:

1. familjerådgivning,
2. verksamhet för barn och unga enligt 18 kap.1-5 och 10 §§ SoL som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär,
3. föräldrautbildning inför adoption,
4. hemtjänst,
5. dagverksamhet,
6. bostad i sådant särskilt boende som avses i 8 kap. 4 § SoL eller 8 kap. 11 § SoL och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken, och
7. annan liknande insats.

I fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i särskild boendeform för äldre personer och bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning finns ytterligare bestämmelser i SoL 32 kap. 4-10 §§.

4.1 Inkomstuppgifter, uträkning och betalningsutrymme

Den enskilde inkommer med inkomstuppgifter när beslut om avgiftsbelagd insats fattats. Uppgifterna lämnas till kommunen via e-tjänst. I händelse av att den enskilde inte har möjlighet att inkomma med uppgifterna via e-tjänst kan i undantagsfall fysisk inkomstblankett användas. En uträkning av den enskildes betalningsutrymme görs och därefter kan debitering påbörjas.

4.2 Beslutsfattande

Beslut om att ta ut ersättning eller egenavgift fattas av administratör alternativt enhetschef vid Administrativa enheten enligt nedan.

<i>Målgrupp</i>	<i>Beslut</i>	<i>Lagrum</i>	<i>Delegat</i>
<i>BoU</i>	<i>Beslut om ersättning från föräldrar vars barn är under 18 år och får vård i ett annat hem än det egna</i>	<i>32 kap 3 § första stycket SoL</i>	<i>Administratör administrativa enheten</i>
<i>BoU</i>	<i>Beslut om att inte ta ut en ersättning från föräldrar vars barn är under 18 år och får omvårdnad i annat hem än det egna</i>	<i>33 kap 6 § SoL</i>	<i>Enhetschef</i>
<i>Funktionshinder LSS</i>	<i>Beslut om ersättning från föräldrar vars barn är under 18 år och får vård i ett annat hem än det egna</i>	<i>§ 20 LSS, 32 kap 3 § första stycket SoL</i>	<i>Administratör administrativa enheten</i>
<i>Funktionshinder LSS</i>	<i>Beslut om att inte ta ut en ersättning från föräldrar vars barn är under 18 år och får omvårdnad i annat hem än det egna</i>	<i>§ 20 LSS, 32 kap 3 § första stycket SoL</i>	<i>Enhetschef</i>

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Vuxen	Beslut om ersättning från den enskilde i form av egenavgift - Avseende ersättning för uppehälle vid plats i hem för vård eller boende/familjehem (vuxna) eller för andra stöd och hjälpinsatser a. Bifall b. Avslag	32 kap 2 § första stycket SoL	a. Administratör administrativa enheten b. Enhetschef
Vuxen	Beslut om ersättning från den enskilde i form av egenavgift a. Avseende ersättning för uppehälle vid plats i HVB, familjehem eller annat boende b. För andra stöd och hjälpinsatser	32 kap 2 § SoL (under §27 LVM-placering)	Administratör administrativa enheten
	Beslut som rör avgift för insats enligt SoL	32 kap 1 § SoL	Administratör administrativa enheten
	Beslut om förhöjt eller minskat förbehållsbelopp	32 kap 1 § SoL	Administratör administrativa enheten

4.3 Utebliven inlämning av inkomstuppgifter

Vid utebliven inlämning av inkomstuppgifter debiteras maxbelopp för egenavgift eller ersättning. Vid ersättning för barn baseras debiteringen av ersättning på barnets ålder.

Väljer den enskilde därefter att inkomma med inkomstuppgifter görs en ny uträkning och avgiftsbeslut enligt de nya uppgifterna fattas.

4.4 Årlig omräkning

En omräkning av den enskildes betalningsutrymme görs årligen genom begäran om nya inkomstuppgifter från den enskilde. Uppgifterna lämnas till kommunen via e-tjänst. I händelse av att den enskilde inte har möjlighet att inkomma med uppgifterna via e-tjänst kan i undantagsfall fysisk inkomstblankett användas. Omräkning sker även om den enskilde under året lämnar ändrade inkomstuppgifter.

4.5 Utebliven betalning

Kommunen har enligt 32 kap. 3 § SoL möjlighet att väcka talan hos Förvaltningsrätten inom tre år från det att kommunens kostnader uppstod. Talan väcks vid den Förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt. Kommunen bör innan talan väcks göra en ny prövning av den enskildes ekonomiska förhållanden och bör inte vidhålla sina ersättningsanspråk om detta leder till att den enskilde kommer sakna medel till sin eller sin familjs försörjning. Obetald egenavgift/ersättning får aldrig lämnas till inkasso utan föregående prövning i Förvaltningsrätten.

4.6 Undantag från debitering av avgift

När den enskilde som mottar avgiftsbelagd insats uppbär försörjningsstöd finns inte skäl att ta ut avgift med anledning av att de medel som betalas ut av Stöd och Försörjning, via den enskilde, återgår till kommunen. Handläggning av inkomstuppgifter och uträkning av betalningsutrymme samt beslut om fastställd egenavgift eller ersättning ska dock genomföras. Den enskilde behöver inkomma med ny inkomstförfrågan vid förändrade inkomster som innebär att debitering av avgift är möjlig.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

5. Ansvarsfördelning

Socialtjänsten och Administrativa enheten delar ansvaret att tillse att arbetet med egenavgifter och ersättning löper på rutinmässigt.

5.1 Socialtjänstens ansvar

Socialtjänstens ansvar innefattar informationsöverföring till den enskilde samt administrativa enheten. Dels genom att medvetandegöra den enskilde om egenavgiftens/ersättningens innebörd, dels vad den enskilde behöver bidra med. Likaså ska socialtjänsten informera administrativa enheten när ett beslut om stöd- eller hjälpinsats fattats i syfte att medvetandegöra när administrativa enheten ska handlägga ett nytt ärende. Se arbetsgång under del 6.

5.2 Administrativa enhetens ansvar

Administrativa enheten ansvar innefattar handläggningen av avgiftsbeslut. Dels genom uträkning av betalningsutrymme och årliga omräkningar, dels genom handläggning av debitering av avgifter och hantering av obetalda avgifter. Se arbetsgång under del 6.

6. Arbetsgång

6.1 Handläggning av egenavgift/ersättning

1. Socialtjänsten fattar beslut om stöd- eller hjälpinsats som är belagd med egenavgift eller ersättning.
2. Socialsekreteraren informerar den enskilde om att beviljad insats är belagd med egenavgift alternativt ersättning samt att den enskilde via e-tjänsten *inkomstförfrågan* ska lämna uppgifter om sina inkomster.
3. Socialsekreteraren kontaktar avgiftshandläggare via Treserva och meddelar den nya stöd- eller hjälpinsatsen, vem det gäller (enskild vuxen eller enskilt barn samt vårdnadshavare) samt socialsekreterarens enhetstillhörighet.
4. Avgiftshandläggaren gör en uträkning av den enskildes betalningsutrymme baserat på de inkomstuppgifter som den enskilde lämnat in.
5. Avgiftshandläggare fattar beslut att ta ut avgift enligt delegeringsordning och meddelar den enskilde vuxna eller det enskilda barnets vårdnadshavare om beslutet. Beslutsmeddelandet ska innehålla uppgifter om kostnaden för egenavgift eller ersättning. *Använd mall ersättningsbeslut Systemförvaltare/Avgiftshandläggare i Treserva.*
6. När en stöd- eller hjälpinsats avslutas meddelar socialsekreteraren Administrativa enheten om detta via Treserva.

6.2 Handläggning av utebliven betalning av egenavgift/ersättning

1. Efter tre månaders obetalda avgiftsfakturor kontaktar avgiftshandläggaren den enskilde med ny inkomstförfrågan.
2. Om den enskilde inte inkommer med nya inkomstuppgifter beslutar avgiftshandläggaren om ärendet ska överlämnas till Förvaltningsrätten.
3. Avgiftshandläggaren skickar tillämpliga underlag till Förvaltningsrätten för att väcka talan. Ursprungsdelegaten yttrar sig i ärendet. Vid eventuell muntlig förhandling i Förvaltningsrätten förs kommunens talan av upphandlat juridiskt ombud.
4. Förvaltningsrätten avgör frågan om ersättningsskyldighet. Om kommunen får rätt skickar avgiftshandläggare ärendet vidare till inkasso.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

7. Levandegöra

Anvisningen kommuniceras skriftligen till berörda verksamheter och publiceras på kungälv.se.

8. Uppföljning

Anvisningen följs upp årligen eller på förekommen anledning.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (3)

Tjänsteutlåtande

Handläggarens namn
Mia Eriksson-Selling

2026-05-13

Styrdokument - Riktlinje gällande myndighetsutövning (Dnr KS2026/0965-1)

Sammanfattning

Ärendet avser att anta riktlinjen för myndighetsutövning inom Trygghet och Stöd i Kungälv kommun. Riktlinjen tydliggör ansvar, arbetssätt och krav för handläggning, dokumentation och uppföljning enligt gällande lagstiftning, främst socialtjänstlagen.

Riktlinjen syftar till att stärka rättssäkerhet, likabehandling och kvalitet i myndighetsutövningen, samt att skapa en gemensam struktur för samtliga verksamhetsområden inom socialtjänsten.

Förvaltningens bedömning är att riktlinjen utgör en nödvändig förutsättning för att möta kraven i ny socialtjänstlag och utveckla en mer förebyggande, kunskapsbaserad och sammanhållen socialtjänst.

Förslag till beslut är att riktlinjen antas.

Juridisk bedömning

Riktlinjen utgår från, för socialtjänsten, tillämplig och styrande lagstiftning.

Myndighetsutövning inom socialtjänsten är en kommunal angelägenhet enligt kommunallagen (2017:725) och regleras närmare inom socialtjänstlagen (2025:400), där krav på rättssäker handläggning, dokumentation och uppföljning framgår.

Riktlinjen tydliggör hur lagstiftningen ska tillämpas i praktiken och säkerställer att handläggning sker i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Kommunala riktlinjer är underordnade lag och ska löpande anpassas efter rättsutveckling.

Verksamheten bedömer att förslaget är juridiskt hållbart. Kommunjurist har inte konsulterats.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

Behovet av en samlad riktlinje för myndighetsutövning har uppkommit i samband med införandet av ny socialtjänstlag och ökade krav på en förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst.

Riktlinjen omfattar hela myndighetsutövningen inom Trygghet och Stöd och reglerar processer från ärendets uppkomst, utredning och beslut till verkställighet och uppföljning. Den inkluderar även krav på samverkan, dokumentation och kvalitetsarbete.

Bedömning

Förvaltningen bedömer att riktlinjen:

Ger tydlig struktur och stöd i handläggningen, vilket stärker rättssäkerheten.

Skapar enhetlighet mellan verksamhetsområden såsom barn och unga, vuxen, socialpsykiatri och LSS. Stärker fokus på tidiga insatser och förebyggande arbete i enlighet med ny lagstiftning.

Konsekvenser vid genomförande är förbättrad kvalitet, ökad samsyn och effektivare processer. Om riktlinjen inte antas finns risk för otydlig styrning, variation i handläggning och bristande rättssäkerhet.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Riktlinjen bidrar till kommunens mål om social hållbarhet, likvärdig service och en effektiv och rättssäker myndighetsutövning.

14. Att vara anställd för Kungälvborna är ett stort förtroende som präglas av delaktighet och medinflytande, ett gott bemötande, god service och ett stort ansvar

15. Kommunens verksamheters service, kvalitet och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

16. En trygg omsorg med valmöjligheter genom livet

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Riktlinjen bidrar främst till social hållbarhet genom att stärka jämlika levnadsvillkor, trygghet och tillgång till stöd, vilket ligger i linje med Agenda 2030.

Mål 3: god hälsa och välbefinnande

Mål 5: jämställdhet

Mål 10: minskad ojämlikhet

Mål 16: fredliga och inkluderande samhällen

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Riktlinjen är förenlig med kommunens styrdokument, bland annat program för social hållbarhet och delegationsordning.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Riktlinjen tydliggör den enskildes rättigheter och stärker delaktighet i utredning och beslut. Den betonar särskilt barnets bästa, brukarinflytande och individens självbestämmande.

Den skapar bättre förutsättningar för likvärdig bedömning och stöd oavsett var i organisationen individen kommer i kontakt med socialtjänsten.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Riktlinjen ger tydligare stöd i handläggning och beslutsfattande, vilket minskar osäkerhet och bidrar till en mer rättssäker och hållbar arbetsmiljö.

Införandet kan initialt kräva utbildningsinsatser och anpassning, men bedöms på sikt effektivisera arbetet och minska dubbelarbete.

Ekonomisk bedömning

Riktlinjen medför inga direkta kostnader.

Den förväntas bidra till mer effektiv resursanvändning genom tydligare processer, minskad felhantering och stärkt förebyggande arbete.

Eventuella implementeringskostnader hanteras inom befintlig budgetram.

Förslag till beslut

1. Riktlinje för myndighetsutövning inom Trygghet och Stöd antas.
2. Riktlinjen implementeras i berörd verksamhet och tillgängliggörs i kommunens kvalitetsledningssystem.

Maria Balaban
Verksamhetschef

Expedieras till:

För kännedom till:

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Myndighetsutövning inom Trygghet och Stöd

Riktlinje

Diarie-/dokumentnummer: KS2026/0965
Beslut: <Datum-...Instans §.../År>
Beredande politiskt organ:
Ersätter tidigare beslut <Datum-...Instans §.../År>
Giltighetstid: <Datum-...>
Dokumentansvarig: Mia Eriksson-Selling
Senast uppdaterad av: Mia Eriksson-Selling

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Innehåll

1 Inledning	6
1.1 Definition socialnämnd.....	6
1.2 Samverkan	6
1.3 Intern samverkan inom Trygghet och stöd	7
2. Relation till andra styrdokument.....	7
3. Syfte.....	7
4. Mål och viljeinriktning	7
5. Levandegöra	8
6. Uppföljning	8
7. Allmänna utgångspunkter	8
7.1 Sammanhållen socialtjänst.....	8
7.2 Vetenskap och beprövad erfarenhet/Evidensbaserad praktik	8
7.3 Brukarinflytande.....	8
7.4 Delaktighet och tillgänglighet.....	9
7.5 Motiverande samtal	9
7.6 Återhämtningsperspektiv	9
7.7 Mänskliga rättigheter	10
7.8 Jämställdhet och jämställdhetsintegrering	11
7.8.1 Jämställdhetsperspektiv	12
7.9 HBTQI+.....	12
7.10 Barnets rätt.....	12
7.10.1 Barnets bästa.....	13
7.10.2 Ungdomars rätt att själva söka bistånd.....	14
7.10.3 Föräldrars rätt till insyn i socialnämndens uppgifter om deras barn	14
7.11 Föräldrastöd	15
7.12 Våldsbejakande extremism	15
7.13 Våld i nära relation	16
7.14 Hedersrelaterad våld och förtryck	17
7.15 Digitalisering.....	18
7.15.1 Digitalt först.....	18
8. Anhöriga	19
8.1 Anhörigas delaktighet i handläggning	19
8.2 Stöd till anhöriga och anhörigperspektiv	19

**KUNGÄLV
KOMMUN**

8.2.1 Anhörigstöd	20
8.3 Barn som anhöriga	20
9. Lagstiftning	21
9.1 Socialtjänstlagen, SoL	21
9.1.1 Samtycke vid insatser enligt socialtjänstlagen	22
9.1.2 Handläggning	24
9.1.3 Dokumentation	24
9.1.4 Utredning	25
9.1.5 Beslut	26
9.1.6 Rambeslut om hemtjänst	26
9.1.7 Överklagan	27
9.1.8 Uppföljning	27
9.2 Ansvarsfördelning kommun och region	28
9.3 Samverkan mellan kommun och region	28
9.4 Samordnad individuell plan, SIP	28
9.5 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall, LVM	29
9.5.1 Definitioner av missbruk, skadligt bruk och beroende	30
9.6 Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU	32
9.6.1 Barn som far illa	33
9.6.2 Utreseförbud	35
9.6.3 Tillfälligt utreseförbud	35
9.6.4 Tillfälligt undantag från utreseförbud	35
9.6.5 Upphörande av utreseförbud eller tillfälligt utreseförbud	36
9.7 Lag om placering av barn i skyddat boende	36
9.8 Lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL	36
9.9 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS	37
9.9.1 Personkretsbedömning i LSS	38
9.9.2 Insatser i LSS	39
9.10 Lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård, LUS	44
9.11 Systematiskt kvalitetsarbete, Lex Sarah och avvikelser	44
9.11.1 Lex Sarah	45
9.11.2 Avvikelser	46
9.11.3 Klagomål och synpunkter	46
9.12 Offentlighets- och sekretesslagen, OSL	47
9.13 Lag om valfrihetssystem, LOV	47

**KUNGÄLV
KOMMUN**

10. Förebyggande arbete och tidiga insatser	48
10.1 Förebyggande arbete	48
10.2 Tidiga insatser.....	49
11. Utredning och behovsbedömning	49
11.1 Ansvarsfördelning gentemot andra kommuner vid utredningsskyldighet	49
11.1.1 Bosättningskommun.....	49
11.1.2 Vistelsekommun	50
11.1.3 Ansökan om insatser i en annan kommun	50
11.1.4 Skyldighet att slutföra utredning.....	51
11.1.5 Överflyttning av ärende.....	51
11.1.6 Om kommunerna inte är överens	51
11.1.7 Uppgiftslämnande mellan kommuner	51
11.2 Ärendets uppkomst	51
11.3 Förhandsbedömning	52
11.3.1 Beslut att inte inleda utredning.....	52
11.3.2 Beslut att inleda utredning.....	52
11.4 Vad är en utredning?.....	53
11.5 Insatser utan behovsprövning	53
11.6 Utredning.....	54
11.6.1 Insatser under utredningens gång	54
11.6.2 Kartläggning och bedömning.....	54
11.6.3 Kommunisering av utredning	55
12. Beslut.....	56
12.1 Innehåll och utformning av beslut	56
12.2 Rättelse och ändring av beslut	56
12.3 Överklagan från den enskilde.....	57
12.3.1 Vad kan den enskilde överklaga?	57
12.3.2 Instanser för överklagan.....	57
12.3.3 Tillvägagångssätt	58
12.3.4 Hjälpa att överklaga	58
12.4 Verkställighet av beslut	58
12.4.1. Plan för insats.....	58
12.4.2 Ej verkställda beslut.....	59
12.4.3 Avtal.....	59
12.4.4 Uppdrag.....	59

**KUNGÄLV
KOMMUN**

12.4.5 Plan för utförande av uppdrag	60
13. Uppföljning	60
14. Dokumentation.....	61
14.1 Undantag från dokumentationsskyldighet.....	62
14.2 Systematisk dokumentation.....	62
15. Gallring	63
16. GDPR.....	63
17. Insatser	64
17.1 Utgångspunkt vid val av insatser.....	64
17.2 Öppenvårdsinsatser.....	64
17.3 Placering för vård eller boende, skyddat boende	65
17.3.1 Familjehem	65
17.3.2 Stödboende	65
17.3.4 Hem för vård eller boende (HVB).....	65
17.3.5 Skyddat boende.....	65
18. Uppgiftslämnande till vissa myndigheter och yttranden	66
18.1 Yttrande vid misstanke om brott	66
18.2 Övriga yttranden	66
18.2.1 Transportstyrelsen	66
18.2.2 Överförmyndarnämnd.....	67
19. Ställföreträdare	67
19.1 God man	67
19.2 Förvaltare	67
19.3 Särskilt förordnad vårdnadshavare	68
19.4 Fullmakt.....	68
19.5 Anhörigbehörighet	68
19.6 Minoritetsspråk	69
20. Förkortningar och hänvisning till lagar.....	70

**KUNGÄLV
KOMMUN**

1 Inledning

Dessa riktlinjer baseras huvudsakligen på socialtjänstlagen (2025:400), SoL, men berör även offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, förvaltningslagen (2017:900), FL, socialtjänstförordningen (2025:468), SoF, samt kommunallagen (2017:725), KL. Ytterligare anvisningar kan hämtas från förarbetena till respektive lag. Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar.

Kommunala riktlinjer är underordnade lagstiftning och föreskrifter. Ny lagstiftning och rättsliga utslag måste fortlöpande beaktas. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är utöver lagstiftningen styrande och vägledande för arbetet.

Kommunfullmäktige har utifrån KL och enligt kommunens reglemente behörighet att utfärda riktlinjer för nämndens verksamheter. Socialnämndens riktlinjer är bindande för handläggning och dokumentation av ärenden inom Individ- och familjeomsorgen. Riktlinjerna innehåller anvisningar för utredning, dokumentation, genomförande och uppföljning av insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400), SoL, lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) LSS, lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52), LVU och lag om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870), LVM.

1.1 Definition socialnämnd

I socialtjänstlagen (2025:400), SoL, används begreppet socialnämnd för den av kommunfullmäktige utsedda nämnd med uppdrag att fullgöra uppgifter inom socialtjänsten. För Kungälv kommun gäller att kommunstyrelsen och sociala myndighetsnämnden har ett gemensamt ansvar för de verksamheter som rör enskilda inom individ- och familjeomsorg, omsorg om individer med funktionsnedsättning och äldreomsorg. I riktlinjerna används hädanefter begreppet socialnämnd som samlingsbegrepp för kommunstyrelsen och sociala myndighetsnämnden om inget annat anges.

1.2 Samverkan

I 7 kap. 1–2 §§ SoL anges att socialnämnden ska planera och genomföra insatser för den enskilde. Vid behov ska insatserna planeras i samverkan med region, andra relevanta samhällsorgan och organisationer. Behov av tidiga och förebyggande insatser ska särskilt beaktas.

Kommunen ska ingå överenskommelse med regionen om att samverka i följande frågor:

- barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet eller som är placerade i ett skyddat boende
- personer med psykisk funktionsnedsättning
- personer som har ett skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroende framkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar

I all samverkan ska gällande sekretessregler beaktas. Skyldigheten att samverka gäller endast för sådana uppgifter för vilka det inte föreligger sekretess eller tystnadsplikt.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

1.3 Intern samverkan inom Trygghet och stöd

Personer i behov av socialtjänstens stöd är ofta i behov av samordnade insatser från olika enheter inom Trygghet och Stöd, vilket ställer krav på en fungerande intern samverkan. Socialtjänsten behöver vara flexibel och tillgänglig samt använda sig av anpassade arbetsätt och insatser med grund i evidens. Av vikt är att enheterna har rutiner för hur samverkan inom Trygghet och Stöd ska ske.

2. Relation till andra styrdokument

Utöver gällande lagstiftning och föreskrifter är reglemente för kommunstyrelsen och kommunens sociala myndighetsnämnd samt kommunstyrelsens och sociala myndighetsnämndens delegeringsordning närliggande styrdokument. Relation föreligger också till Programmet Social hållbarhet – ökat innanförskap (KS2023/1562).

3. Syfte

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i kommunen när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida i ärenden som rör barn och unga, vuxna och äldre.

Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen i de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras. Kommunens riktlinjer utgör komplement till gällande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd med flera styrdokument.

I vissa fall fattas politiska beslut som anger att en mer generös hållning än lagstiftningens nivå ska gälla en viss fråga, vilket också framgår i förekommande fall i riktlinjerna. Socialsekreterare måste vara uppmärksamma på att ny rättspraxis kan tillkomma som inte finns med i dessa riktlinjer.

Riktlinjerna vänder sig till alla medarbetare inom Individ- och familjeomsorgens myndighetsutövning och ska ge stöd och vägledning i arbetet.

4. Mål och viljeinriktning

Målsättningen är att skapa förutsättning och styrning i myndighetsutövningen för att uppfylla lagar och krav samt förbättra levnadsstandarden för medborgaren. Riktlinjen ska visa hur myndighetsutövande uppgifter ska utföras men lämnar ett visst utrymme för verksamheten att själv utforma detaljerna i arbetet, till exempel genom anvisningar eller rutiner. Riktlinjen reglerar handlandet i myndighetsutövningen så att den bedrivs effektivt, rättssäkert och med kvalitet samt säkerställer en likvärdig och icke-diskriminerande verksamhet.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

5. Levandegöra

Styrdokumentet levandegörs genom förankring och dialog i sektorns och verksamhetsområdets ledningsgrupper. Riktlinjer på nationell, regional och lokal nivå samt tillhörande rutiner ska också publiceras i kvalitetsledningssystemet (Socialstyrelsens föreskrift och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9). Kvalitetsledningssystemet finns tillgängligt via kommunens intranät. Vid introduktion av nyanställda inom sektor Trygghet och Stöd ska styrdokumentet presenteras.

6. Uppföljning

Uppföljning av riktlinjerna görs inom ramen för egenkontroller i Trygghet och stöds kvalitetsledningssystem. Indikatorerna i uppföljningen ska fokusera på mål och syfte i riktlinjerna, det vill säga styrning av myndighetsutövningen och säkerställd rättssäkerhet. Översyn av riktlinjerna görs en gång per år för att bevaka eventuella lagändringar som påverkar riktlinjernas utformning och innehåll.

7. Allmänna utgångspunkter

7.1 Sammanhållen socialtjänst

Globaliseringen och samhällsutvecklingen i stort leder till att socialtjänstens verksamhetsområden tenderar att förändras och utökas. Socialtjänsten bör vara förutsägbar, likvärdig, jämlik, jämställd och rättssäker. Med målet att skapa ett mer sammanhållet stöd till den enskilde bör socialnämnden i Kungälv kommun sträva efter att jobba mer sammanhållet och gränsöverskridande mellan verksamhetsområden i syfte att skapa verkningfulla insatser för den enskilde.

7.2 Vetenskap och beprövad erfarenhet/Evidensbaserad praktik

De som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. Målet är att de insatser som ges ska vara till nytta och aldrig till skada för den enskilde.

Evidensbaserad praktik (EBP) innebär att den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenheter och önskemål vid beslut om insatser. Det innebär att det är viktigt att ta tillvara lokal kunskap, att systematisera den och att ta del av andra goda exempel.

7.3 Brukarinflytande

Enligt socialtjänstlagen ska socialtjänstens insatser utformas och genomföras tillsammans med den enskilde (10 kap. 3 - 5 §§ SoL). Brukarinflytande handlar om att personer som får insatser genom socialnämnden ska få mandat och möjlighet att påverka beslut som får stora konsekvenser för deras eget liv och vardag. Den som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. Kunskapen ska hämtas från forskning, från praktiken och från den enskilde.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Den enskilde är expert på sina egna problem. Därför är det nödvändigt att involvera den enskilde både i utredningsskedet och vid beslutsfattandet. Att utveckla brukarinflytande handlar om att förändra. Det innebär bland annat att reflektera över, ifrågasätta och utmana traditionella roller och arbetssätt.

7.4 Delaktighet och tillgänglighet

Frågor om bemötande och tillgänglighet är särskilt viktiga att uppmärksamma under utredningen. Det kan ha avgörande betydelse för en persons möjlighet att komma till tals och utöva inflytande över planerade och beslutade insatser, men också för kvaliteten i utredningen. Barn, ungdomar och vuxna som ansöker om insatser ska ges ett gott bemötande under tillgängliga former.

Bemötandet kan behöva anpassas med hänsyn till den enskildes förutsättningar exempelvis utifrån olika funktionsnedsättningar. Det kan till exempel röra sig om att personen talar ett annat språk eller har en hörselnedsättning och är i behov av språktolk eller teckentolk. Det kan också handla om att det finns hinder i den fysiska miljön som enkelt kan avhjälpas och som måste undanröjas.

För socialnämnden är det viktigt att all handläggning utgår från varje persons faktiska förutsättningar. Socialsekreteraren ska försäkra sig om att den enskildes uppgifter och synpunkter kommer fram och att den enskilde kan tillgodogöra sig den information som lämnas.

Socialnämndens insatser till enskilda ska utgå från den enskildes individuella behov och utformas och genomföras i samråd med personen i fråga. Arbetssätt som aktivt involverar den enskilde i planering och genomförandet av vård och stödinsatser har stöd i forskning, vilket innebär att den enskilde ska vara delaktig i utrednings- och planeringsarbetet och att personens värderingar, förväntningar och övriga livsomständigheter ska beaktas. Detta kan öka motivationen till förändring, men är framför allt en fråga om att stärka den enskildes egna resurser (översättning av det engelska begreppet empowerment) vilket innebär att den enskilde ges makt att själv göra val med stöd av bästa tillgängliga information.

7.5 Motiverande samtal

Motiverande samtal (MI) är en personcentrerad och styrande samtalsmetod som syftar till att öka den enskildes egen motivation till beteendeförändring. MI hjälper oss att förstå motstånd till förändring. Målet med metoden är att öka den enskildes aktiva medverkan i sin egen förändringsprocess. MI-samtalet består av att öka den enskildes motivation, stärka kommunikationsfärdigheter, identifiering av förändringsprat, strategier och processer inom samtalet.

Motiverande samtal ett sätt att öka delaktigheten hos den enskilde och är en samtalsmetod att använda sig av för att bemöta personer på ett respektfullt sätt. Samtalsmetoden motiverande samtal används inom socialnämndens ansvarsområde i Kungälv av metodutbildade socialsekreterare.

7.6 Återhämtningsperspektiv

Forskning om återhämtning vid och efter social problematik visar att det inte bara handlar om att ta sig ur eller hantera problematiken utan även att återintegreras i samhällslivet. Ofta har personer i målgrupperna problem som sträcker sig utanför den sociala problematiken, men som kan vara en konsekvens av dessa, såsom hemlöshet, arbetslöshet, fattigdom, skulder, sysslolöshet och ensamhet. Behoven ser olika ut i olika grupper och för olika personer och varje förändringsprocess är unik.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

För att främja återhämtningsprocessen behöver samspel ske mellan olika förutsättningar och faktorer där behandling eller stödinsatser kan utgöra en del. Begreppet återhämtningskapital, från engelskans recovery capital, används för att beskriva förutsättningar som påverkat en persons återhämtningsprocess. Återhämtningskapital innebär summan av de resurser (individuella, mellanmännsliga och samhällliga) som en person har tillgång till och kan använda för att initiera och upprätthålla en återhämtningsprocess.

Återhämtningskapitalet kan delas in i fyra nyckelkomponenter:

- fysiskt kapital (materiella resurser, stabil livssituation och basala behov tillgodosedda),
- kulturellt kapital (värderingar, trosuppfattningar och attityder som är i samklang med sociala normer i samhället),
- humant kapital (utbildning, kunskap, färdigheter, förhoppningar och hälsa) och
- socialt kapital (relationer inklusive familj, vänner och bredare sociala nätverk)

Ju fler av dessa resurser som en person har tillgång till desto bättre är förutsättningarna för återhämtning.

För personer som är i socialt utsatta positioner och därmed saknar resurser för återhämtning tar återhämtningsprocessen längre tid än för personer som är i en mer integrerad social position. Personer i socialt utsatta positioner saknar i högre utsträckning bostad, arbete och sociala nätverk vilket kan fördröja återhämtningsprocessen då de måste ägna tid åt sådana grundkomponenter.

I Kungälv utgår socialnämndens arbete med personer med social problematik och återintegrering i samhällslivet från principen om 'Bostad först' (se avsnitt 9.5.1.5 Definitioner av missbruk, skadligt bruk och beroende). Bostad först är en evidensbaserad metod som riktar sig till personer i långvarig hemlöshet med en komplex social problematik, ofta i kombination med samsjuklighet.

7.7 Männsliga rättigheter

Kungälv kommunens arbete med mänskliga rättigheter (MR) grundar sig på övertygelsen att de mänskliga rättigheterna är universella och att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. Socialnämnden arbetar för att dessa principer ska genomsyra samtliga verksamheter inom nämndens ansvarsområde. Arbeta med att förverkliga de mänskliga rättigheterna ska ha en naturlig del i varje berörd verksamhets kvalitetssäkring och ska präglas av metodutveckling samt vara systematiskt.

I kommunens verksamheter bedrivs dagligen arbete med såväl politiska och medborgerliga rättigheter som ekonomiska och sociala rättigheter. Vissa grupper, till exempel barn, personer med funktionsnedsättning och nationella minoriteter, har även särskilda rättigheter som ska beaktas specifikt och tas hänsyn till i kommunens samtliga verksamheter.

Socialnämnden arbetar aktivt med mänskliga rättigheter genom social hållbarhet, jämställdhetsintegrering och specifika planer för att stärka delaktigheten för utsatta grupper. Arbetet omfattar bland annat minoritetspolitik, trygghetsskapande åtgärder och stöd vid våld i nära relationer.

Översikt av arbetet med mänskliga rättigheter i Kungälv:

- Social hållbarhet och trygghet: Kommunen arbetar för en socialt hållbar kommun där alla invånare känner sig trygga och respekterade. Det innebär satsningar på en god och jämlik hälsa samt minskade hälsoklyftor.

KUNGÄLV KOMMUN

- Barns rättigheter: Genom samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) arbetar socialnämnden förebyggande för barn och ungas välbefinnande, inklusive insatser mot kriminalitet och missbruk.
- Delaktighet för personer med funktionsnedsättning: Kungälv har en "Plan för ökad delaktighet 2024–2027" som betonar rätten till en tillgänglig bostad, utbildning på lika villkor och självständigt liv.
- Nationella minoriteter: Kommunen har ett program för att synliggöra och stärka rättigheterna för de nationella minoriteterna, i enlighet med lagen om nationella minoriteter.
- Motverka våld i nära relationer: Socialnämnden erbjuder stöd vid våld i nära relationer, inklusive hedersvåld och digitalt våld, och arbetar med att stärka individens egenmakt.
- Agenda 2030: Mänskliga rättigheter och jämställdhet är centrala utgångspunkter i kommunens arbete med Agenda 2030.

Viktiga områden i mänskliga rättigheter är skyddet mot diskriminering, rättssäkerhet och sociala rättigheter. Skydd mot diskriminering innefattar till exempel lagar som förbjuder diskriminering baserad på kön, religion, sexuell läggning, etnicitet eller funktionsnedsättning. Rättssäkerhet innebär rätt till rättvis rättegång och skydd mot omänsklig behandling. Sociala rättigheter handlar om rätt till utbildning, hälsa- och sjukvård samt en skälig levnadsstandard.

7.8 Jämställdhet och jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering innebär att införliva ett jämställdhetsperspektiv i det dagliga arbetet och beakta jämställdhet i alla beslutsprocesser som berör flickors, pojkars, kvinnors och mäns livsvillkor. Det gäller på alla nivåer och steg i beslutsprocessen – från förslag till genomförande och uppföljning. Jämställdhetsarbetet ska bedrivas av alla medarbetare och inte bara av särskilt utsedda personer. På så sätt kan jämställdhetsarbetet få genomslag i hela organisationen i stället för att bedrivas som en separat fråga.

Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Socialnämnden ska bedriva ett jämställdhetsintegrerande arbete inom sina verksamheter, som möjliggör en utveckling mot ökad jämställdhet och individens makt över sitt eget liv oavsett kön.

Ett jämställdhetsintegrerande arbete inom socialnämnden innebär till exempel analys av beslutade insatser utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Mål och indikatorer som beskriver jämställdhetsintegrering ska följas upp i socialnämndens kvalitetsplan.

Kungälv har anslutit sig till den länsövergripande strategin 'Jämställt Västra Götaland 2024-2027' som drivs av Länsstyrelsen. Det övergripande nationella målet med svensk jämställdhetspolitik är att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. I strategin 'Jämställt Västra Götaland 2024-2027' har region Västra Götaland tagit fram 15 regionala delmål för jämställdhet, som sorteras under de sex nationella delmålen.

De nationella delmålen handlar om:

- Jämn fördelning av makt och inflytande
- Ekonomisk jämställdhet
- Jämställd utbildning
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
- Jämställd hälsa
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

**KUNGÄLV
KOMMUN**

- Våld i ungas partnerrelationer ska upphöra i Västra Götaland

Inom ramen för strategin 'Jämställt Västra Götaland 2024-2027' är Kungälv engagerad i det nationella delmålet 'Mäns våld mot kvinnor ska upphöra' genom det regionala delmålet 'Våld i ungas partnerrelationer ska upphöra i Västra Götaland'.

Utvecklingsarbete utifrån strategin 'Jämställt Västra Götaland 2024-2027' handlar om att integrera jämställdhetsperspektiv i ordinarie verksamhet. Jämställdhetsarbete ska inte vara en sidofråga som kan prioriteras ned eller tas bort. Därför behöver arbetet mot våld i ungas partnerrelationer vara integrerat i ordinarie styr- och ledningssystem.

7.8.1 Jämställdhetsperspektiv

I allt uppsökande och utredningsarbete inom ramen för gällande lagstiftning och socialnämndens uppdrag ska ett jämställdhetsperspektiv beaktas. På nationell nivå utgör till exempel män en tydlig majoritet i vuxen-/missbruksärende enligt LVM. På kommunnivå kan bilden ofta vara densamma, det vill säga att kvinnor utgör en minoritet av antalet ärenden enligt LVM. Kvinnor med missbruk och beroende har en särskild utsatthet, vilket innebär att särskild hänsyn till det underrepresenterade könet behöver beaktas vid beslut om insatser och utformning av insatser med stöd av LVM.

På motsvarande sätt ska socialnämnden ta hänsyn till behov hos underrepresenterade kön i alla andra ärendetyper vid utredning och beslut om insats enligt aktuell lagstiftning.

7.9 HBTQI+

Inom socialnämndens ansvarsområde och verksamheter ska alla människor, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning bli bemötta likvärdigt och få sina rättigheter tillgodosedda och inte diskrimineras. Service, omsorg, insatser och tjänster som erbjuds ska vara lika tillgänglig, av lika hög kvalitet och lika väl anpassad för alla, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.

Hbtqi+, är ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner.

I mötet med personer ska socialnämnden använda sig av ett normkritiskt förhållningssätt för att säkerställa ett inkluderande och likvärdigt bemötande. Ett normkritiskt arbetssätt kan gå igenom tre steg:

- Synliggöra och ifrågasätta normer
- Synliggöra fördelar för den som följer normen
- Granska egen position

Verksamheter/enheter i socialnämndens ansvarsområde kan HBTQI-certifieras genom att genomgå en riktad webbaserad utbildning. Enheten för tidiga och förebyggande insatser barn och unga är sedan hösten 2024 HBTQI-certifierade.

7.10 Barnets rätt

Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen svenska lag genom Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas (FN) konvention om barnets rättigheter. Det innebär att barns rättigheter fått en starkare ställning och att barns rättigheter ska beaktas av domstolar och myndigheter i avvägningar och bedömningar som görs i mål och ärenden som rör barn. Att konventionen blivit gällande som lag innebär att den är tillämplig på alla rättsområden och ensam kan läggas till grund för myndigheters

**KUNGÄLV
KOMMUN**

beslut. Syftet med lagstiftningen är att den ska bidra till att synliggöra barns rättigheter i all offentlig verksamhet samt att ge barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och rätt att få komma till tals.

Konventionens artiklar ska ses som en odelbar helhet och skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt. I lagen om barnkonventionen finns inga regler om rätten att överklaga beslut.

Barnkonventionen ska genomsyra allt arbete inom socialnämndens ansvarsområde för och med barn och unga.

När barn berörs, direkt eller indirekt, har socialnämnden alltid en skyldighet att särskilt beakta barnets bästa. Socialnämnden ska analysera beslut och insatser utifrån hur dessa påverkar barnet. Det räcker inte att endast bedöma barnets bästa utifrån forskning och beprövad erfarenhet, utan det enskilda barnet som ärendet gäller måste sättas i centrum och erbjudas delaktighet.

Barnkonsekvensanalysen är en del av beslutsunderlaget och därför har alltid den enhet som fattar ett beslut också ansvar för att göra en barnkonsekvensanalys. I ärenden där barnet har föräldrar som är aktuella över flera olika enheter inom socialnämnden är det av vikt med ett familjeorienterat arbetssätt vilket förutsätter en helhetssyn, intern samverkan och samordning av insatser.

Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Om det finns barn som berörs av det stöd som socialtjänsten ger till en enskild ska socialtjänsten uppmärksamma barnets situation. Inom utredningsförfarande gällande vuxna är det av yttersta vikt att kartlägga om det finns barn och hur barnet berörs.

Att iaktta ett barnperspektiv i en utredning som gäller en vuxen får inte medföra att barnets förhållanden utreds. Om det framkommer uppgifter som tyder på att barnet far illa ska orosanmälan göras till barn- och ungdomsenhet som i sin tur tar ställning till om en utredning av barnets förhållanden ska inledas. Vidare ska barnets bästa särskilt beaktas när beslut rör dem och barnkonsekvensanalyser ska genomföras innan beslut fattas både när det rör bifallsbeslut och avslagsbeslut.

När vuxna enskilda uppmärksammas inom socialtjänsten behövs både ett barn- och föräldraperspektiv i utredningar och insatser. En intern samverkan inom socialtjänsten mellan vuxen- och barn och ungdomsenhet är en förutsättning för ett familjeorienterat arbetssätt.

7.10.1 Barnets bästa

Artikel 3 i barnkonventionen handlar om att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Grundläggande tankar som styr principen om barnets bästa är att barn har fullt och lika människovärde och att barn är sårbara personer som behöver särskilt skydd (prop. 1997/98:12 s.13). Barn ska behandlas som subjekt med egna rättigheter. Vad som är barnets bästa får avgöras i varje enskilt fall. Inga andra intressen får ta över det som är bäst för barnet.

Barnets rättigheter enligt socialtjänstlagen beskrivs i 3 kap 1-4 §§ SoL. Det handlar om att vid socialtjänstens bedömning av barnets bästa ta hänsyn till barnets åsikter, barnets rätt att framföra sina egna åsikter, barnets rätt till relevant information om åtgärder som rör barnet samt rätten för ett barn som fyllt 15 år att själv föra sin egen talan i mål och ärenden enligt SoL.

Socialnämnden ska göra sitt yttersta för att komma till tals med berörda barn för att få del av deras berättelse. Det förutsätter ett gott samarbete och förtroende mellan barnets vårdnadshavare och socialtjänsten. I situationer där en anmälan inkommit är vårdnadshavare utsatta för en granskning

**KUNGÄLV
KOMMUN**

och det är lätt att de därmed kan känna sig kränkta. Oavsett vad som framkommit i anmälan måste barn och vårdnadshavare behandlas med både respekt och tydlighet.

7.10.2 Ungdomars rätt att själva söka bistånd

Ungdomar som fyllt 15 år har rätt att själva föra talan i mål eller ärenden enligt SoL och LVU. Den unge kan själv ansöka om och få bistånd även om vårdnadshavaren inte samtycker till insatsen. Barn som är 15 år eller äldre ska ses som kompetenta individer och ha större bestämmanderätt när det gäller att beviljas bistånd, oberoende av vårdnadshavarens samtycke. Socialnämndens möjlighet att fatta beslut mot vårdnadshavarens vilja innebär inte att ett sådant beslut ovillkorligen ska fattas när barnet begär eller samtycker till det. Beslutet måste bedömas i förhållande till barnets bästa och utgå från barnets behov.

Beslut om insats bör alltid föregås av en lämplighetsprövning. Vårdnadshavarens inställning kan till exempel vara en omständighet som gör att socialnämnden anser det olämpligt att besluta om vissa insatser och i stället försöka på annat sätt förbättra barnets situation. Det är viktigt att inte pressen på barnet ökar genom att hon eller han försätts i en konfliktsituation i förhållande till vårdnadshavaren.

Socialnämnden ska sträva efter samförståndslösningar så långt det är möjligt. När allvarliga konflikter mellan ungdomar och vårdnadshavare omöjliggör samförståndslösning kan bestämmelsen om rätt att föra egen talan i 3 kap 4 § SoL öka socialnämndens möjlighet att bistå den unge. Bistånd i form av placering utanför det egna hemmet kan inte beslutas om vårdnadshavaren motsätter sig det. Vård utan vårdnadshavarens samtycke förutsätter beslut enligt lagen om särskilda bestämmelser för vård av unga (lag 1990:52), LVU.

7.10.3 Föräldrars rätt till insyn i socialnämndens uppgifter om deras barn

Vårdnadshavare har som regel rätt att ta del av uppgifter som rör deras barn. Detta följer av vårdnadshavarens rätt och skyldighet enligt Föräldrabalken (FB) att företräda barnet i personliga angelägenheter. Att en utredning inletts kan inte sekretessbeläggas för en vårdnadshavare, men man kan avvakta något med att underrätta vårdnadshavaren om inledd utredning, om det finns särskilda skäl, till exempel att vårdnadshavaren är svårt sjuk och inte bör oroas eller att vårdnadshavaren eller någon annan familjemedlem är misstänkt för ett övergrepp mot barnet.

Vad gäller vårdnadshavarens rätt till insyn i pågående utredning, gäller att vårdnadshavare alltid är part och har partsinsyn. Dock tunnas vårdnadsrätten ut med barnets stigande ålder, och då begränsas vårdnadshavarens rätt att ta del av sekretesskyddade uppgifter och handlingar rörande barnet.

Barn i tonåren kan sägas ha uppnått sådan ålder att de kan anses ha ett berättigat intresse av integritet gentemot sina föräldrar. Till exempel anses vårdnadshavare inte längre kunna göra anspråk på att få veta vad barnet har berättat för till exempel socialsekreteraren. Det blir här fråga om en bedömning där socialsekreterare måste väga betydelsen av karaktären av den sekretesskyddade uppgiften samt den mognadsnivå barnet uppnått mot vårdnadshavarens rättigheter och skyldigheter.

Sekretessen mellan en underårig och dennes vårdnadshavare är reglerad i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Sekretess gäller för uppgift till skydd för underårig i förhållande till vårdnadshavaren, om det kan antas att den underårige lider betydande men, om uppgiften röjs för vårdnadshavaren (12 kap 3 § första stycket 1 OSL). Med betydande men avses till exempel att den unge löper påtaglig risk att skadas allvarligt psykiskt, fysiskt eller på annat sätt, om uppgiften lämnas ut. Det kan vara fråga om särskilt integritetskänsliga uppgifter, men även andra uppgifter, som kan

**KUNGÄLV
KOMMUN**

missbrukas av vårdnadshavaren på ett sätt, som allvarligt skadar barnet. Bestämmelsen gäller oavsett barnets ålder och kan gälla till exempel vid vårdnads- och umgängestvister, vid öppenvårdsbehandling och i omhändertagandesituationer.

Rätten att ta del av handlingar rörande barnet tillkommer föräldrar i egenskap av vårdnadshavare. Motsvarande rätt till insyn för förälder som inte är vårdnadshavare finns inte. Däremot har vårdnadshavaren enligt 6 kap 15 § FB skyldighet att ge en umgängesberättigad förälder sådana upplysningar rörande barnet som kan främja umgänget.

Barnkonventionen är svensk lag och syftar bland annat till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och rätt att få komma till tals. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Om det finns barn som berörs av det stöd som socialtjänsten ger till en enskild ska socialnämnden uppmärksamma barnets situation. Inom utredningsförfarande gällande vuxna är det av yttersta vikt att kartlägga om det finns barn och hur barnet berörs.

Att iakttä ett barnperspektiv i en utredning som gäller en vuxen får inte medföra att barnets förhållanden utreds. Om det framkommer uppgifter som tyder på att barnet far illa ska orosanmälan göras till barn- och ungdomsenhet som i sin tur tar ställning till om en utredning av barnets förhållanden ska inledas. Vidare ska barnets bästa särskilt beaktas när beslut rör dem och barnkonsekvensanalyser ska genomföras innan beslut fattas både när det rör bifallsbeslut och avslagsbeslut. När vuxna enskilda uppmärksammas inom socialtjänsten behövs både ett barn- och föräldraperspektiv i utredningar och insatser. En intern samverkan inom socialtjänsten mellan vuxen- och barn och ungdomsenhet är en förutsättning för ett familjeorienterat arbetssätt.

7.11 Föräldrastöd

Att ha ett barnperspektiv innebär att socialnämnden möjliggör och underlättar för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och/eller en missbruksproblematik att vara föräldrar.

Detsamma gäller för personer som har blivit utsatta för våld i en nära relation. Socialnämndens olika verksamheter ska samverka och ha ett helhetsperspektiv i ärenden som rör barnfamiljer och/eller vårdnadshavare med barn.

Föräldrastödet erbjuds både enskilt och i grupp och kan ges som insats utan behovsprövning (IUB) eller efter ansökan.

Insatser utan behovsprövning (IUB) kan omfatta föräldrastöd i olika kategorier, dessa utförs inom socialnämnden i Kungälv av olika enheter inom IFO. I Kungälv utreds behov av föräldrastöd av Enheten för barn och unga. Socialnämndens föräldrastöd samordnas av Enheten för barn och familjestöd.

För ytterligare information om IUB hänvisas till avsnitt 11.5 i dessa riktlinjer.

7.12 Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism (VBE) handlar om hot mot demokratin och människors liv och hälsa. Det är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak. Det förebyggande arbetet riktar sig mot tre olika miljöer:

KUNGÄLV KOMMUN

- den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön
- den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön
- den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön

Därutöver finns ensamagerande extremister som motiveras till våldshandlingar av olika ideologier, men som inte tillhör nämnda grupper eller nätverk.

VBE kan bli en fråga för socialnämnden om det kommer in en anmälan om oro eller om socialnämnden i samverkan med polisen får information om att någon är involverad. Det kan också handla om anhöriga som hör av sig med oro eller om egna iakttagelser från anställda inom socialnämndens verksamhet. Socialnämndens förebyggande arbetet riktas också till individer som vill lämna en våldsbejakande miljö och som behöver stöd eller om barn vars föräldrar återvänt till Sverige från en terrorist- eller krigsmiljö.

Personer i Kungälv som vill lämna en våldsbejakande miljö ska betraktas som potentiella brottsoffer och erbjudas stöd från socialnämnden genom brottsförebyggande team (Unga 10-29 år).

Stöd till personer som varit brottsutsatta och/eller bevittnat våld erbjuds genom Stödcentrum och genom Enheten för tidiga och förebyggande insatser barn och unga. Stöd kan även ges i ärenden som rör våldsbejakande miljöer. Stödet hanteras inom Enheten för Vuxna.

7.13 Våld i nära relation

En våldsutsatt person avgör själv om en polisanmälan mot den som utövat våld ska göras. Eftersom det oftast handlar om brott som faller under allmänt åtal kan andra personer lämna uppgifter till polis eller åklagare, men för socialtjänsten och hälso- och sjukvården finns begränsningar på grund av sekretessregler.

Myndigheter och personal inom den offentliga hälso- och sjukvården och socialtjänsten har möjlighet att lämna uppgifter till åklagare och Polismyndigheten när det gäller misstanke om vissa begångna brott (10 kap. 23 § OSL). Det krävs dock att det föreskrivna straffet för brottet är minst sex månaders fängelse eller vid försök, förberedelse eller stämpling till brott minst ett års fängelse. Exempel på sådana brott är mord, dråp, våldtäkt, grov misshandel, människohandel eller olaga frihetsberövande.

En ny bestämmelse i OSL (2009:400) tar sikte på att förhindra särskilda typer av brott som begås mot närstående, se 10 kap. 18 c § OSL. När det gäller misstanke om vissa begångna brott mot barn under 18 år gäller samma möjlighet, utan motsvarande begränsning i föreskriven straffskala för brottet. Däremot finns begränsning vad gäller vilken sorts brott det ska röra sig om. Det ska vara fråga om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. i Brottsbalken alternativt brott mot lagen med förbud mot könsstympning av kvinnor.

För att stärka barns ställning som självständiga rättssubjekt infördes ett nytt brott den 1 juli 2021, s.k barnfridsbrott. Den nya brottsrubriceringen innebär att det blir straffbart att utsätta barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar som innebär våld mellan närstående. Genom de nya straffbestämmelserna kommer barn som bevittnat våld att ses som brottsoffer och får ett starkare straffrättsligt skydd. Barnfridsbrott kan ge fängelse i upp till sex år.

Om till exempel åklagare eller Polismyndigheten kommer med en begäran om utlämnande av uppgifter som enligt 10 kap. 21 och 23 §§ OSL får lämnas ut, är den myndighet som förfogar över uppgifterna dock skyldig att lämna ut uppgifterna (6 kap. 5 § OSL). Det är myndigheten som ska lämna ut uppgifterna som ska avgöra om förutsättningar föreligger för att lämna ut de begärda

**KUNGÄLV
KOMMUN**

uppgifterna. Polis- eller Åklagarmyndigheten måste således lämna tillräckligt mycket information för att en sådan prövning ska kunna göras.

Enligt 13 kap. 1 § SoL ska socialnämnden erbjuda brottsofferstöd. Insatsen kan riktas till både den som har utsatts för brott och dennes närstående. Våldsutsatta kan få stödsamtal och hjälp till skyddat boende.

I socialnämndens ansvar ingår att nämnden ska vara uppmärksam på att personer kan vara i behov av insatser för att förändra sin situation, såsom kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av en närstående man, andra personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av någon närstående samt personer som är eller har varit utsatta för våld eller förtryck med hedersmotiv.

Socialnämnden ska också erbjuda insatser som syftar till att ändra beteendet hos den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp, enligt 13 kap. 8 § SoL. När socialnämnden erbjuder sådana insatser ska nämnden särskilt beakta säkerheten för den som utsätts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp och för dennes närstående.

Inom socialnämndens ansvarsområde finns Våld i nära-team (VIN) som arbetar med myndighetsutövning inom enheten för främjande familjestöd och skydd. VIN-teamet har kompetens att möta människor som utsätts för eller har utsatts för våld i nära relationer samt förövare inom våld i nära-relation.

Risk- och farlighetsbedömningar görs med utgångspunkt från olika standardiserade bedömningsmetoder för socialnämndens arbete mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt risk för upprepat våld. De standardiserade bedömningsmetoderna, som kan användas av flera enheter inom Individ och familjeomsorgen, är:

- FREDA - nationellt standardiserat bedömningsstöd framtaget av Socialstyrelsen för arbete med våld i nära relationer
- PATRIARK - används för att bedöma risk för hedersrelaterat våld och förtryck
- HEVA - ett bedömningsinstrument för utredning av barn som är utsatta för hedersrelaterat förtryck

Personer som utövar våld erbjuds olika former av samtal. Det kan handla om rådgivning för motivation till förändring och som stöd i förändringsarbetet mot att sluta använda våld. Samtalen är inspirerade av evidensbaserade metoder som exempelvis ATV (Alternativ till våld). Samtalen kan ske med socialsekreterare i VIN-team (våld i nära relationer) eller med kurator på krismottagningen.

7.14 Hedersrelaterad våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som strider mot grundläggande värderingar. Hedersrelaterat våld kan yttra sig som allt från begränsningar i vardagen till fysiska bestraffningar och mord, ofta sanktionerat av familj eller släkt. Det tar sig ofta kollektiva uttryck och kan därmed skilja sig från andra våldsformer. Alla, oavsett kön och ålder, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet att leva sitt liv utan att begränsas av kollektivt grundade hedersnormer.

Socialnämndens ansvar för personer som utsätts för våld, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, har skärpts och tydliggjorts i nya socialtjänstlagen (2025:400). Fokus ligger på:

KUNGÄLV KOMMUN

- vikten av förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck genom att tidigt upptäcka utsatthet och säkerställa rättssäkra insatser för barn, unga och vuxna
- socialnämndens tydliga ansvar för stöd och skydd av enskild som utsätts för hot, våld eller andra övergrepp
- socialnämnden ska verka för att personer som utsätter närstående för våld ändrar sitt beteende, samtidigt som säkerheten för de våldsutsatta måste beaktas särskilt

7.15 Digitalisering

Digitalisering gör välfärden smartare, enklare och mer tillgänglig. Digitalisering av socialtjänst ger stora möjligheter att utveckla och effektivisera verksamheten och kan bidra till människors självständighet, delaktighet och inflytande. Med digitala lösningar som till exempel videomöten och självservice kan stöd erbjudas snabbare och tätare uppföljning möjliggöras.

Den nya socialtjänstlagen (2025:400), SoL, kräver en mer förebyggande och lättillgänglig verksamhet, där digitalisering är central för att öka tillgängligheten och effektivisera arbetet. Digitala tjänster behövs för att utveckla verksamheten och möta nya behov. I SoL lyfts följande områden fram:

- Ökad tillgänglighet:
  - Det ska vara enkelt att få kontakt, vilket underlättas av digitala ansökningsprocesser och kommunikationsvägar
- Förebyggande och tidiga insatser:
  - Digitala verktyg kan erbjuda stöd utan omfattande behovsprövning, vilket möjliggör snabbare hjälp
- Säkra och flexibla möten:
  - Videomöten och digitala plattformar förbättrar möjligheten till tät kontakt, särskilt för placerade barn och unga
- Stöd i verksamhetssystemen:
  - Verksamhetssystemen behöver anpassas för att stödja den nya lagstiftningen och kunna hantera digitala orosanmälningar
- Utmaningar och möjligheter:
  - En omställning där digitalisering avhjälpjer kompetensförsörjningsproblem och möjliggör en mer kunskapsbaserad verksamhet.

Socialnämnden vill förenkla och förbättra vård, omsorg och samhällsservice genom en utveckling mot digitala lösningar. Exempel på digitala tjänster som riktas mot myndighetsutövning är digitaliserad ansökan om stöd eller insats och orosanmälan, digital tidbokning samt ansökan om trygghetslarm, som nu är en IUB-insats (insats utan behovsprövning).

Exempel på områden där digitala tjänster finns och utvecklas för att stärka tryggheten för den enskilde är trygghet och tillsyn, välfärdsteknik i hemmet och på boende, kommunikation och delaktighet, kognitivt och socialt stöd samt hälso- och sjukvård på distans. Fortsatt införande av digitaliserade tjänster i välfärden är ett prioriterat utvecklingsområde för socialnämnden i Kungälv.

7.15.1 Digitalt först

Digitala arbetssätt och tekniker i myndighetsutövning och för verkställande av insatser ska vara ett naturligt förstahandsalternativ om de ger likvärdig eller bättre kvalitet än traditionella arbetssätt. 'Digitalt först' innebär att digital teknik alltid ska övervägas som det första alternativet, när det är till nytta för den enskilde. När digitala alternativ inte är lämpliga ska traditionella arbetssätt användas.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

‘Digitalt först’ ska vara en naturlig del av myndighetsutövning och beslutsprocesser. I behovsprövning innebär ”Digitalt först” att:

- digitala insatser ingår i bedömningen på samma sätt som andra insatser
- välfärdsteknik kan beviljas som en del av ett beslut
- digitala lösningar ska beskrivas tydligt och rättssäkert i beslut, genomförandeplaner och uppföljning

Digitala arbetssätt ska utgå från individens behov och får aldrig blir ett tvång i relation till den enskilde. Digitala lösningar ska alltid:

- föregås av behovsbedömning
- vara frivilliga
- bygga på integritet och säkerhet

8. Anhöriga

8.1 Anhörigas delaktighet i handläggning

Under förutsättning att den enskilde önskar, och ger sitt medgivande till att bryta sekretess, kan anhöriga vara delaktiga och involverade i handläggningen av ärendet. För att få en heltäckande bild av den enskildes behov av stöd och behandling är samverkan med anhöriga viktig. All samverkan med anhöriga ska dock ske på den insatssökandes uppdrag och villkor. Anhörigas synpunkter ska dokumenteras under förutsättning att de bedöms vara väsentliga och ändamålsenliga i förhållande till vad saken gäller.

Socialnämnden ska i uppdrag till utförare tydligt ange hur den enskilde vill att samverkan med den anhöriga ska ske. Anhörig kan fungera som en viktig stödperson till den enskilde vid möten inom socialnämndens verksamhet. Anhöriga kan även erbjudas stöd för egen del. När en enskild ansöker om hjälp från socialnämnden ska hänsyn tas till de anhörigas situation och behov av stöd. För att säkerställa detta ska information om socialnämndens stöd till anhöriga ges.

8.2 Stöd till anhöriga och anhörigperspektiv

Socialnämnden har skyldighet att ge stöd till anhöriga enligt 13 kap. 9 § SoL för att underlätta för de personer som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. Socialnämnden har också ett aktivt ansvar för att arbeta förebyggande och erbjuda stöd till anhöriga/närstående till personer med skadligt bruk eller beroende. Stöd kan innebära samtal, stödgrupper eller annan hjälp för att hantera den anhöriges situation.

Ett anhörigperspektiv ska genomsyra socialnämndens arbete i hela socialtjänstprocessen, inklusive utredning, beslut och utförande av insatser. Stödet till anhöriga ska vara förebyggande, lättillgängligt och individanpassat.

Nyckelkomponenter i anhörigperspektivet:

- Stöd och avlastning:
  - t. ex. kontaktperson, korttidsboende, anhörigrupper
- Individualisering:

**KUNGÄLV
KOMMUN**

- anhörigas unika behov av stöd ska identifieras, oavsett den enskildes vilja
- Samarbete:
  - anhörig ska bemötas med respekt och göras delaktiga
- Förebyggande:
  - insatserna syftar till att förebygga ohälsa hos den anhörige och underlätta vardagen
- Barn som anhörig:
  - särskild hänsyn ska tas till barn som är anhöriga

Rättigheter och stöd:

- Anhörigstöd:
  - anhöriga har rätt till stöd oavsett om de vårdar en äldre, långvarigt sjuk eller en person med funktionsnedsättning
- Information och samtalsstöd:
  - anhöriga ska informeras om var de kan få stöd, exempelvis genom en anhörigkonsulent

8.2.1 Anhörigstöd

Anhörigstödet i Kungälv är ett kostnadsfritt stöd till anhöriga som är 18 år eller äldre och som bor i Kungälv kommun. Den närstående ska också vara 18 år eller äldre och vara långvarigt sjuk och/eller ha en funktionsnedsättning (exempelvis: demenssjukdom, stroke, psykisk ohälsa, beroendeproblematik). Insatserna som erbjuds är individuella stödsamtal och anhörigrupper samt hälsofrämjande aktiviteter för att värna den egna hälsan.

Arbetet i individuella stödsamtal och anhörigrupper sker utifrån strukturerade metoder och arbetssätt, bland annat MI, ACT och CRAFT.

- MI – en metod vars syfte är att hjälpa en individ att hitta sin egen motivation och uppnå önskade förändringar.
- ACT – en metod vars syfte är att hjälpa individer att hitta acceptans för livssituationer och omständigheter som inte går att påverka för att på så sätt förbättra sitt välmående.
- CRAFT – en metod vars syfte är att hjälpa anhöriga att med konstruktiv kommunikation och förhållningssätt värna om sitt eget välmående och i bästa fall motivera den närstående att söka egen hjälp för sin beroendeproblematik.

Anhörigstödet genomförs som en insats till den anhörige utan individuell behovsprövning. Insatsen upphör när/om den närstående flyttar in på boende med särskild service eller när stödbehovet är tillgodosett.

8.3 Barn som anhöriga

Barn som anhöriga är en särskilt utsatt grupp. Unga omsorgsgivare är en översättning av det engelska begreppet Young Carers. Begreppet avser barn och unga under 18 år som ger stöd, vård och hjälp åt en person som står dem nära. Den närstående är ofta en förälder, men kan också vara ett syskon, en mor- eller farförälder eller annan släkting, som på grund av fysisk eller psykisk sjukdom, funktionsnedsättning, missbruksproblematik eller annan anledning har ett behov av stöd, vård och hjälp.

Dessa barn är en riskgrupp för psykisk och fysisk ohälsa, försämrade skolresultat och andra svårigheter längre fram i livet. Studier visar att barn som tagit ett stort föräldraansvar har större risk

**KUNGÄLV
KOMMUN**

att drabbas av psykisk ohälsa såsom depression, ångest, låg självkänsla, självmordsbenägenhet och psykosomatiska besvär samt följdproblem som missbruk av alkohol och droger.

Barnkonsekvensanalyser är ett sätt för socialnämnden att uppmärksamma barn som anhöriga. För att få ett familjeorienterat arbetssätt inom socialnämndens verksamhet är en intern samverkan och samordning av insatser mellan barn- och ungdomsenhet och vuxenenhet av stor vikt. Även extern samverkan med regionen och ideella organisationer är av vikt för att tillgodose barn som anhörigas individuella behov.

9. Lagstiftning

Socialtjänstens ansvar och arbete regleras främst i socialtjänstlagen (lag 2025:400), SoL. Lagen kompletteras med lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, Föräldrabalken (lag 1949:381) samt tvångsvårdslagstiftningen Lag (1988:870) om vård av missbrukare, LVM, när det gäller med vuxna med skadligt bruk och beroende.

LSS innehåller bestämmelser om stöd och service för personer med psykisk funktionsnedsättning och kan även omfatta personer som till följd av missbruk har en funktionsnedsättning och omfattande hjälpbehov.

Enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), kan även insatser för unga med missbruks- och beroendeproblem pågå fram tills att personen fyller 21 år.

Socialnämnden ansvarar för verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende. Lagen syftar till att öka tryggheten och stärka rättigheterna för barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende. Lagen innehåller bestämmelser om förutsättningar och förfarande för att bevilja ett barn skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare, när barnet har två vårdnadshavare och den andra vårdnadshavaren inte samtycker till insatsen. Lag om placering av barn i skyddat boende (2024:79) kompletterar socialtjänstlagen, SoL.

Kommunen ska också respektera, skydda och uppfylla FN:s barnkonvention (lag 2018:1197), som blev svensk lag 1 januari 2020.

Utöver lagstiftning och prejudicerande domar är Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd styrande och vägledande för arbetet i myndighetsutövning. Föreskrifter är rättsligt tvingande medan allmänna råd är generella rekommendationer för hur lagar, förordningar och föreskrifter kan eller bör tillämpas. I Kungälv kommun ska även Socialstyrelsens allmänna råd följas.

Som stöd vid handläggning av insatser enligt SoL och LSS finns också Socialstyrelsens olika handböcker, till exempel *Handläggning och dokumentation – handbok för socialtjänsten*, *Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning - handbok för handläggning och utförande av LSS-insatser samt LVU – handbok för socialtjänsten*. Länkar till exempel på handböcker finns under respektive lagrum.

9.1 Socialtjänstlagen, SoL

Lag (2025:400) Socialtjänstlagen, SoL, är en målinriktad ramlag med en kombination av skyldighets- och rättighetsregler. Lagens övergripande syfte är att med utgångspunkt i demokrati och solidaritet

**KUNGÄLV
KOMMUN**

främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Verksamheten ska bygga på respekt för enskildas självbestämmanderätt och integritet. Socialtjänstens mål och lagens intention regleras i 2 kap. 1 § SoL.

Socialtjänstlagens ambition är att tonvikt ska ligga på proaktivt och förebyggande arbete, i stället för på reaktiva åtgärder. Fokus ska flyttas från utredning och myndighetsutövning, till att tidigt förebygga sociala problem – innan problemen har uppstått eller vuxit sig stora. Det innebär bland annat att:

- socialnämnden ska planera sina insatser till enskilda och särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser
- socialnämnden får ge vissa insatser utan behovsprövning (IUB)

Inriktningen för socialnämndens arbete ska vara att frigöra och utveckla individens egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. Vidare ska socialnämndens verksamhet inriktas på att utveckla enskildas och gruppers egna resurser samt att enskilda får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Socialnämnden ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Socialnämndens verksamhet ska präglas av helhetssyn och kontinuitet.

Detta innebär bland annat att den enskildes sociala situation och de problem som personen upplever ska ses i förhållande till hela den sociala miljön. Socialnämnden ska sträva efter att finna en samlad lösning på de sociala svårigheterna i den enskildes situation. Av 11 kap. 1 § SoL framgår att enskild som inte själv kan tillgodose sina personliga behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt att få insatser av socialnämnden för dessa behov. Den enskilde ska tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden genom insatserna.

Enligt 6 kap. 6 § SoL ska socialnämnden arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel samt spel om pengar. Socialnämnden ska, enligt 6 kap. 7 § SoL, genom information till myndigheter, grupper och enskilda och genom uppsökande verksamhet sprida kunskap om skadeverkningar av missbruk och om de hjälpmöjligheter som finns.

Socialnämnden ska också bedriva ett förebyggande arbete och motverka brottslighet, enligt 6 kap. 8 § SoL.

Nya socialtjänstlagen (2025:400) fokuserar på att göra socialtjänsten lätt tillgänglig och mer förebyggande med tidiga insatser. Insatser delas upp i personliga behov, med eller utan individuell behovsprövning, och ekonomiska behov. Personliga behov med individuell behovsprövning kräver utredning och beslut enligt 11 kap.1 § SoL och ska ge den enskilde skäliga levnadsförhållande. Kommunen bestämmer själv vilka insatser för personliga behov utan individuell behovsprövning (IUB) som kan tillhandahållas av socialnämnden.

9.1.1 Samtycke vid insatser enligt socialtjänstlagen

Socialnämndens verksamheter styrs bland annat av socialtjänstlagen. Lagen bygger på frivillighet och innebär att nämnden inte kan utföra åtgärder mot den enskildes vilja. Den anger också att verksamheten ska bygga på respekt för individens självbestämmanderätt och integritet. Därutöver ska insatserna utformas och genomföras tillsammans med den enskilde. Socialtjänstlagen förutsätter alltså att den enskilde är villig att ta emot en insats och har förmåga att själv ta initiativ, vara delaktig eller på annat sätt utöva sitt självbestämmande. Den enskilde behöver därför ge sitt samtycke till att en insats beviljas och att olika åtgärder utförs när insatsen genomförs.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Reglerna om frivillighet, självbestämmande och inflytande ställer även krav på hur socialnämnden ska bedriva sin verksamhet. Det innebär till exempel att en person behöver ges möjlighet att komma till tals i alla frågor som rör personen. Socialnämnden behöver ta reda på om personen vill ha en insats eller inte och hur den insatsen behöver utformas och genomföras för att bäst tillgodose personens behov och önskemål. Detta gäller både under handläggningen av ett ärende och när insatsen genomförs.

I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2012:3) om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre finns rekommendationer om hur man bör arbeta för att se till att äldre personer kan utöva sitt självbestämmande och inflytande. Rekommendationerna innebär bland annat att kommunikationen med den äldre personen bör anpassas till personens förutsättningar och att personalen har ett förhållningssätt som inbjuder den äldre personen att föra fram sina åsikter och önskemål.

9.1.1.1 Hur en person kan ge sitt samtycke

Ett samtycke innebär att en enskild person accepterar eller godtar ett föreslaget villkor. För socialnämnden handlar det till exempel om att den enskilde går med på att en viss insats beviljas eller att en åtgärd ska utföras i samband med att en beslutad insats genomförs. Rätten till frivillighet, självbestämmande och inflytande gäller alla oberoende av beslutsförmåga. Den enskildes vilja ska vara vägledande för det stöd och den service som ges.

Ett samtycke behöver inte vara skriftligt. Det viktiga är att personen som ska samtycka förstår vad den aktuella åtgärden innebär och kan ge uttryck för ett ställningstagande kring åtgärden.

Personer med kognitiva och fysiska funktionsnedsättningar kan ha kommunikationssvårigheter men kan genom sina reaktioner visa hur de upplever en viss åtgärd. Detta kan vara vägledande för ställningstagandet om samtycke föreligger eller inte. Rätt hjälpmedel och kommunikationsstöd kan också stödja en person att visa vad personen vill, i förhållande till en viss åtgärd. Personen kan därför behöva särskilt stöd för att kommunicera, till exempel med hjälp av bilder, samtalsmatta eller annan metod eller kommunikationshjälpmedel.

9.1.1.2 Rätt att kommunicera

Av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning följer att alla har rätt till kommunikation på lika villkor. Den gäller för alla personer med kognitiva funktionsnedsättningar oberoende av ålder. Rätten att kommunicera gäller också för personer som utreds för eller får insatser från socialnämnden. Personal som beslutar om och utför insatser behöver därför ge personer med kommunikationssvårigheter stöd och förutsättningar för att kunna kommunicera, och därmed utöva sin rätt till självbestämmande och inflytande. Information till personer med kommunikationssvårigheter behöver utformas och lämnas på ett sådant sätt att personerna kan ta till sig den.

9.1.1.3 Alternativ kompletterande kommunikation

Alternativ och kompletterande kommunikation, AKK, är ett samlingsnamn för olika kommunikationssätt och metoder som stödjer kommunikation mellan människor och hjälper personer med kommunikationssvårigheter att förstå andra och att uttrycka sig.

Vanliga former av AKK är tecken som stöd, bilder, symboler, konkreta föremål, talande hjälpmedel och datorer. Området omfattar många olika sorters kommunikation. Manuell och kroppsnära kommunikation sker utan att några hjälpmedel behövs. Naturliga reaktioner och kroppsrörelser som ljud, mimik, signaler och gester används och tolkas. I den manuella kommunikationen ingår även

**KUNGÄLV
KOMMUN**

tecken som AKK, TAKK, där tecken och tal används parallellt. Annan kommunikation är beroende av hjälpmedel i form av bild- eller symbolsystem eller teknik. Komplexiteten kan variera från att en person har ett fåtal bilder eller föremål som betyder något bestämt till avancerade symbolsystem som Bliss, som ger möjlighet att uttrycka sig i fullständiga meningar.

Det är av vikt att kommunikationsstödet utformas och anpassas till den enskildes behov. En viktig utgångspunkt inom socialnämndens ansvarsområde är att alla med rätt stöd kan kommunicera, förstå en insats och ta ställning till den. Socialsekreterare ska vid behov ta hjälp av andra personer som kan använda alternativ kommunikation och är mer vana att kommunicera med den enskilde med någon form av kommunikationsstöd.

9.1.2 Handläggning

Socialnämnden i Kungälv handlägger alla ansökningar om insats enligt socialtjänstlagen (SoL) genom socialsekreterare i Individ och familjeomsorgens olika enheter. Handläggning enligt SoL innebär den process där socialnämnden utreder, fattar beslut om och följer upp stödinsatser för enskilda individer, från ansökan eller anmälan till avslutat ärende. Processen ska vara rättssäker, baseras på individens behov, dokumenteras noggrant och utgå från delaktighet och barnets bästa.

Om en anmälan till socialnämnden gäller barn eller unga, ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge behöver omedelbart skydd (omedelbar skyddsbedömning). Socialnämnden ska göra en förhandsbedömning och fatta beslut om att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter att anmälan har kommit in i de fall anmälan gäller barn eller unga. Ett sådant beslut behöver inte fattas om det redan pågår en utredning om det barn eller den unge som anmälan avser. Tiden för förhandsbedömningen får endast förlängas om det finns synnerliga skäl.

Huvuddragen i handläggning är:

- Ansökan eller anmälan
- Utredning
- Bedömning och beslut
- Dokumentation
- Genomförande och uppföljning

Handläggningen ska präglas av legalitet (följa lag), objektivitet och skyndsamhet (inte dröja utan saklig grund).

9.1.3 Dokumentation

Dokumentation enligt SoL innebär en lagstadgad skyldighet för personal inom socialnämndens ansvarsområde att skriftligen notera beslut och genomförda åtgärder samt väsentliga händelser kring en enskild person. Socialnämndens dokumentation ska säkerställa rättssäkerhet, kvalitet i insatser och individens inflytande i sitt eget ärende. Dokumentationen är ett viktigt arbetsinstrument för socialsekreterare i planering av insatser, genomförande och uppföljning av insatserna i ärendet. Dokumentationen ska vara objektiv, saklig och visa en helhetsbild i ärendet. Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet.

Huvuddragen i dokumentation är:

- Vad ska dokumenteras?
  - Beslut, åtgärder, genomförandeplaner och väsentliga händelser. Det inkluderar utredningar, inkomna handlingar och löpande anteckningar i social journal
- Krav på innehåll

KUNGÄLV KOMMUN

- Uppgifter ska vara tillräckliga, väsentliga och ändamålsenliga. Det ska framgå när uppgiften antecknades och av vem (signering)
- Objektivitet
  - Dokumentation ska ge en saklig och balanserad bild, där både positiva och negativa förhållanden framgår
- Den enskildes rätt
  - Den enskilde (eller vårdnadshavare) bör hållas underrättad om journalanteckningar. Om den enskilde anser en uppgift felaktig ska det noteras
- Tidpunkt
  - Dokumentation ska ske löpande och utan dröjsmål
- Rättssäkerhet och kvalitet
  - Dokumentation är ett verktyg för att säkerställa att individen får den hjälp de har rätt till och för att kunna följa upp insatserna

Dokumentation enligt SoL och hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska hållas åtskilda även om de rör samma person. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

9.1.4 Utredning

Utredning enligt SoL syftar till att kartlägga behov av stöd och skydd för barn, unga eller vuxna.

En utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd ska bedrivas skyndsamt och vara slutförd inom fyra månader från det att den inleddes. Om det finns särskilda skäl, får socialnämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid.

Ärenden som rör barn (0-20 år) utreds av socialnämnden enligt BBIC (Barnets behov i centrum). BBIC är ett nationellt strukturerat arbetssätt för handläggning, utredning, genomförande samt uppföljning av den sociala barn- och ungdomsvården som fokuserar på barnets behov, föräldraförmåga och miljö, med målet att säkerställa barnets bästa. BBIC syftar till att öka kvaliteten och rättssäkerheten genom att systematiskt utreda, planera och följa upp insatser med barnets perspektiv i centrum genom den s.k BBIC triangeln.

I ärende som rör vuxna personer används IBIC (Individens behov i centrum) för att kartlägga individens delaktighet i vardagen, aktivitetsförmåga och funktionsnedsättning. IBIC utgår från elva livsområden. Syftet med att strukturera dokumentationen i dessa livsområden är att fokusera på individens resurser och mål, snarare än enbart insatsen. IBIC är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt för att bedöma behov och utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom de olika livsområdena. IBIC används i ärenden som rör äldre och personer med funktionsnedsättning.

I utredning av ärende som rör personer med skadligt bruk/beroendeproblematik används andra bedömningsinstrument, t. ex ASI (Addiction Severity Index), en standardiserad strukturerad intervju metod med fokus på fysisk/psykisk hälsa och sysselsättning. Metoden fungerar som stöd vid utredning, planering av insats, vård och uppföljning.

Socialnämnden får enligt 11 kap. 5 § SoL tillhandahålla insatser för att tillgodose personliga behov utan individuell behovsprövning (IUB).

Följande insatser kräver *alltid* en individuell behovsprövning och beslut enligt gällande lagstiftning:

1. kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson
2. vård i familjehem

**KUNGÄLV
KOMMUN**

3. vård i LVM-hem
4. vård i särskilda ungdomshem
5. vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och andra hem för vård eller boende utöver sådana LVM-hem och särskilda ungdomshem som avses i 3 och 4
6. bostad i ett boende för äldre personer eller för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 4 eller 11 §
7. vård i hem för viss annan heldygnsvård

9.1.5 Beslut

Beslut som fattas med stöd av SoL ska föregås av en utredning. Beslutet ska vara tydligt formulerat och lättförståeligt för den enskilde eller dennes företrädare. Det ska klart framgå vad den enskilde ansökt om och vad som beviljats respektive avslagits.

Tidsbegränsning av beslutet är en bedömning och ska göras med utgångspunkt från omständigheterna i det enskilda fallet. Tidsbegränsning får aldrig vara schablonmässig. Detta gäller inte beslut om särskilt boende eftersom sådant beslut alltid gäller tills vidare. Utifrån en individuell bedömning kan även andra beslut om insatser gälla tills vidare, exempelvis beslut om hemtjänst.

En tidsbegränsning ska inte förväxlas med socialnämndens ansvar att regelbundet följa upp beslutet i syfte att försäkra sig om att den enskilde får sina behov tillgodosedda. I de fall biståndsbeslutet är tidsbegränsat ska socialnämnden ta kontakt med den enskilde i god tid innan beslutet löper ut.

Beslut om insats ska vara skriftligt och ska tillsammans med utredning skickas hem till den enskilde, oavsett om den enskilde får bifall eller avslag på sin ansökan.

Vill den enskilde ansöka om insatser på nytt ska socialnämnden vara den enskilde behjälplig och inhämta en sådan ansökan.

9.1.6 Rambeslut om hemtjänst

Rambeslut om hemtjänst innebär en förenklad process där syftet är att göra beviljandet av hemtjänst snabbare och smidigare. Ett rambeslut har fokus på och tydliggör den enskildes behov av omsorg. Rambeslut innebär en flexibilitet där utföraren i samråd med den enskilde kan omfördela tid mellan olika insatser (till exempel städning eller inköp) inom den totala ramen, utan att ett nytt beslut om insats krävs. Detaljerna kring hur den beviljade tiden ska användas fastställs i en genomförandeplan, som bygger på rambeslutet.

Socialnämnden tillämpar rambeslut om hemtjänst i syfte att öka den enskildes självbestämmande och förenkla handläggningen. Rambeslut om hemtjänst ska utformas så att det framgår vad den enskilde ansökt om, att den enskilde fått sin ansökan beviljad samt hur många timmar per vecka som beviljats.

Beslutet ska hänvisa till de behov och den målsättning som finns beskrivna i beslutsunderlaget som den enskilde får ta del av. Beslutsunderlaget och beslutet anger ramarna för den enskildes stöd och hjälp. I beslutet ska den enskilde informeras om att han/hon förfogar över den beviljade tiden och erbjudas att, tillsammans med kontaktpersonalen i hemtjänsten, upprätta en genomförandeplan.

I genomförandeplanen ska dokumenteras vilka insatser som ska utföras, hur de ska utföras och hur den beviljade tiden ska fördelas under en längre schemaperiod.

Socialekreteraren på Enheten för stöd och omsorg ska ta del av den enskildes upprättade och reviderade genomförandeplan för att säkerställa och bedöma att de planerade insatserna ger

**KUNGÄLV
KOMMUN**

förutsättningar att nå målet med beslutet om insats för den enskilde. Om bedömningen är att genomförandeplanen inte uppfyller dessa kriterier ska utföraren kontaktas för förtydligande.

9.1.7 Överklagan

Socialnämndens beslut om insats enligt SoL får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vilka beslut som kan överklagas beskrivs i 35 kap. 1 § SoL.

Om den enskilde inte är nöjd med det beslut socialnämnden fattat som rör individen kan beslutet överklagas genom förvaltningsbesvär. Överklagan ska ha kommit in till socialnämnden inom tre veckor räknat från den dag då den enskilde fick del av beslutet. Överklagan lämnas skriftligt eller muntligt till socialnämnden, som prövar om överklagan inkommit i rätt tid innan överklagan överlämnas till förvaltningsrätten. Muntlig överklagan ska dokumenteras i journal, journalutskriften skickas till förvaltningsrätten efter prövning av om överklagan inkommit i rätt tid.

Överklagan måste innehålla vilket beslut som avses, varför den enskilde tycker att det är felaktigt och hur den enskilde tycker att beslutet ska ändras.

Socialnämnden överlämnar överklagan till förvaltningsrätten genom att skicka in den enskildes överklagan i original samt nämndens handlingar i ärendet.

Om överklagan från den enskilde har inkommit för sent ska socialnämnden avvisa överklagandet, med undantag av om förseningen beror på att socialnämnden har lämnat felaktig underrättelse om hur överklagan görs (24 § FL).

Mer information om överklagan, se avsnitt 12. 3 i denna riktlinje.

9.1.8 Uppföljning

I socialtjänstlagen finns bestämmelse om uppgiftsskyldighet för utförare inom socialtjänsten. Syftet med bestämmelsen är att ge socialnämnden förutsättningar att följa upp och kvalitetssäkra kommunens socialtjänstverksamhet även när en insats genomförs av någon annan.

Om socialnämnden har överlämnat åt en annan (till exempel en annan kommun, Statens institutionsstyrelse eller någon som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet) att utföra insatser enligt socialtjänstlagen, så ska utföraren lämna uppgifter till den socialnämnd som ansvarar för insatsen. Detsamma gäller om en annan kommunal eller gemensam nämnd utför insatser som beslutats av socialnämnden. De uppgifter som ska lämnas är sådana som socialnämnden behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning eller utvärdering.

Från uppgiftsskyldigheten undantas uppgifter som lämnats eller inhämtats i förtroende vid familjerådgivning som erbjuds av socialnämnden, eller som har inhämtats i samband med rådgivningen.

I utredning som gäller ett barns behov av skydd eller stöd och har avslutats utan beslut om insats, kan socialnämnden besluta om uppföljning av barnets situation (Uppföljning av ett barns situation, 23 kap. 1 § SoL). Ett sådant beslut får fattas utan vårdnadshavarens och barnets samtycke, om barnet bedöms vara i särskilt behov av nämndens skydd eller stöd utan att förhållandena är sådana som avses i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

I 23 kap. 2 § SoL beskrivs socialnämndens ansvar för beslut om uppföljning efter en placering av barn i familjehem, skyddat boende eller hem för vård eller boende. Socialnämnden kan vid beslut om dessa insatser besluta om uppföljning av barnets situation. Ett sådant beslut får fattas utan vårdnadshavarens eller barnets samtycke, om barnet bedöms vara i särskilt behov av nämndens

**KUNGÄLV
KOMMUN**

skydd eller stöd utan att förhållandena är sådana som avses i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Detsamma gäller när en placering som beslutats med stöd av lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende har upphört.

9.2 Ansvarsfördelning kommun och region

Enligt 4 kap. 1 § SoL har kommunen det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Kommunens yttersta ansvar inskränker inte det ansvar som åvilar andra huvudmän. Kommuner och regioner har ett gemensamt ansvar för att tillhandahålla behandling till personer med missbruk eller beroende utifrån sina respektive ansvarsområden.

Av lag (2017:30) Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) framgår regionens ansvar för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador, i vilket missbruk och beroende är inkluderat. Problematiken vid missbruk och beroende är ofta sammansatt och insatser behöver samordnas för att möta individens hela situation. Det delade huvudmannskapet ställer höga krav på samverkan.

9.3 Samverkan mellan kommun och region

Enligt 6 kap 1-2 § SoL ska socialnämnden vara väl insatt om levnadsförhållandena i kommunen och informera om kommunens socialtjänst.

I 6 kap 3 § SoL framgår att socialnämnden när det är lämpligt ska samverka med andra samhällsorgan och med enskilda organisationer.

Enligt 7 kap 1 § SoL ska socialnämnden planera sina insatser för enskilda. Socialnämnden ska särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser. Om det inte är obehövt ska socialnämnden samverka med regionen och med andra relevanta samhällsorgan och organisationer vid planeringen av insatser.

Kommuner och regioner har enligt 7 kap. 2 § SoL respektive 16 kap. 3 § HSL en lagstadgad skyldighet att ingå överenskommelse om samverkan i fråga om vissa grupper. Det gäller:

- barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet eller som är placerade i ett skyddat boende
- personer med psykisk funktionsnedsättning
- personer som har ett skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroende-framkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.

Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa grupper av personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

9.4 Samordnad individuell plan, SIP

Samordnad individuell plan (SIP) är lagstadgad i både HSL (16 kap. 4 §) och SoL (10 kap. 8 §) och gäller personer i alla åldrar. Lagen innebär att en SIP ska upprättas när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård och om kommunen eller regionen bedömer att det behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda samt om den enskilde samtycker till att planen upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas genast.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Den som i sin yrkesutövning inom socialnämnden upptäcker behov av samordning av insatser ska initiera en SIP genom att kalla till ett möte där berörda parter bjuds in för att gemensamt upprätta en individuell plan. Medarbetaren har också en skyldighet att informera den enskilde om sin rätt till SIP.

Den enskilde och/eller en anhörig eller närstående kan själv framföra önskemål om SIP. Av den samordnade individuella planen ska det framgå:

- vilka insatser som behövs
- vilka insatser respektive huvudman ansvarar för
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen och regionen
- vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen

Samordnad individuell plan (SIP) är reglerat i lag och används när någon har behov av insatser från flera olika aktörer, såsom hälso- och sjukvård, socialtjänst, förskola, skola eller andra berörda verksamheter. Det kan vara både barn, unga och vuxna, oavsett diagnos eller funktionsförmåga. Syftet med SIP är att säkerställa samarbetet mellan olika huvudmän och samla den enskildes behov i ett dokument. SIP är den enskildes plan och tas fram tillsammans med personen själv. Arbets sättet är personcentrerat och syftar till att ge trygghet, struktur och samordning. Målet är att alla som behöver samordning ska erbjudas en SIP.

För vissa personer bör socialnämnden och regionen utgå från att det finns ett behov av SIP. Det gäller personer med omfattande behov, till exempel personer med en kombination av psykisk sjukdom och missbruksproblem och personer med allvarliga psykiska sjukdomar och funktionsnedsättning.

I socialnämndens kvalitetsledningssystem (på intranätet) finns länk till kommunens och VG regionens läns gemensamma riktlinje och rutin för SIP. Länken innehåller också mallar för kallelse till SIP, plan och samtycke.

9.5 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall, LVM

Enligt 1 § LVM ska målen för samhällets socialtjänst som anges i 2 kap. 1-4 §§ SoL vara vägledande för all vård som syftar till att hjälpa enskilda personer att komma ifrån missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel. Vården ska bygga på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet och ska så långt det är möjligt utformas och genomföras i samverkan med den enskilde.

Enligt 2 § LVM kan en person med ett missbruk beredas vård oberoende av eget samtycke, under de förutsättningar som anges i LVM. Socialnämnden ska enligt 7 § LVM inleda utredning, när socialtjänsten genom anmälan enligt 6 § LVM eller på något annat sätt har fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård.

Enligt 4 § LVM ska tvångsvård beslutas om:

1. någon till följd av ett fortgående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk
2. vårdbehovet inte kan tillgodoses enligt socialtjänstlagen (2025:400) eller på något annat sätt
3. han eller hon till följd av missbruket;
  - utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara (hälsoindikation)
  - löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv (sociala indikation), eller
  - kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående (våldsindikation)

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Enligt 13 § LVM får socialtjänsten besluta att en person omedelbart ska omhändertas, om:

- det är sannolikt att missbrukaren kan beredas vård med stöd av denna lag
- rättens beslut om vård inte kan avvaktas på grund av att missbrukaren kan antas få sitt hälsotillstånd allvarligt försämrat, om han eller hon inte får omedelbar vård
- det på grund av överhängande risk för att missbrukaren till följd av sitt tillstånd kommer att allvarligt skada sig själv eller någon närstående

9.5.1 Definitioner av missbruk, skadligt bruk och beroende

I SoL och LVM används begreppen missbruk och missbrukare, men lagstiftningen saknar definition av begreppen. I SoL anges missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel samt spel om pengar. I LVM anges missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel.

Vid diagnostik inom hälso- och sjukvården används i Sverige främst International Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD) medan Diagnostic and Statistical Manual och Mental Disorders (DSM) används inom forskning och i viss mån inom psykiatrisk verksamhet.

9.5.1.1 Beroendesyndrom

Enligt ICD-10 betecknas beroendesyndrom som en grupp kognitiva och psykologiska fenomen samt beteendefenomen som utvecklas efter återkommande substansanvändning och som i typiska fall innefattar:

1. En stark längtan efter droger
2. Svårigheter att kontrollera intaget
3. Fortsatt användning trots skadliga effekter
4. Prioritering av substansanvändning högre än andra aktiviteter och förpliktelser
5. Ökad tolerans
6. Ibland fysiska abstinenssyndrom

För att beroende ska anses föreligga måste tre av de sex kriterierna vara uppfyllda.

Beroendesyndromet kan gälla en specifik psykoaktiv substans, en klass av substanser eller flera farmakologiskt olika psykoaktiva substanser.

9.5.1.2 Skadligt bruk

Diagnosen skadligt bruk innebär enligt ICD-10 ett bruk av psykoaktiva substanser som på ett sätt som skadar hälsan fysiskt eller psykiskt.

9.5.1.3 Substansbrukssyndrom

I DSM-5 har de tidigare missbruks- och beroendediagnoserna ersatts med det samlade begreppet substansbrukssyndrom, oavsett vilken substans det handlar om. För diagnosen substansbrukssyndrom enligt DSM-5 krävs ett problematiskt mönster av alkohol- eller narkotikabruk som leder till kliniskt signifikant funktionsnedsättning eller lidande, vilket visar sig i minst två av elva nedanstående kriterier under en och samma tolv månadersperiod:

1. Intag av större mängd eller intag under längre tid än vad som avsågs
2. Varaktig önskan, eller misslyckade försök, att minska intaget
3. Mycket tid ägnas åt att skaffa, konsumera och hämta sig från bruket av substansen
4. Sug eller stark längtan efter att använda substansen
5. Upprepad användning av substansen som leder till misslyckande att fullgöra sina skyldigheter på arbete, i skolan eller i hemmet

**KUNGÄLV
KOMMUN**

6. Fortsatt bruk trots ständiga eller återkommande konsekvenser av social eller mellanmänsklig natur orsakade eller förvärrade av substansbruket
7. Viktiga sociala, yrkesmässiga eller fritidsmässiga aktiviteter överges eller minskas på grund av substansbruket
8. Upprepad användning av substansen i situationer där det medför betydande risker för fysisk skada
9. Fortsatt användning trots bestående eller återkommande kroppsliga eller psykiska besvär som sannolikt orsakats eller förvärrats av substansen
10. Tolerans, endera
  - a. behov av påtagligt ökad mängd för att nå effekt, eller
  - b. minskad effekt vid pågående bruk
11. Abstinens, endera
  - a. abstinenssymtom som är specifika för substansen, eller substansen används för att lindra eller undvika abstinensbesvär

Svårighetsgraden för substansbrukssyndrom spänner från mild till svår. Svårighetsgraden anges som mild om 2-3 kriterier är uppfyllda, måttlig om 4-5 kriterier är uppfyllda och svår om mer än 5 kriterier är uppfyllda.

9.5.1.4 Hasardspelsyndrom

I DSM-5 används begreppet hasardspelsyndrom. Detta för att betona att det handlar om problem i samband med spel om pengar och inte annan spelproblematik, som exempelvis datorspel.

Diagnosmanualen utgår från nio kriterier. Ju fler kriterier en person uppfyller, desto svårare grad av hasardspelsyndrom. För att få diagnosen hasardspelsyndrom krävs det att personen har ett ihållande och problematiskt hasardspel som leder till kliniskt signifikant funktionsnedsättning eller lidande, vilket visar sig i minst fyra av kriterierna under en tolv månadersperiod.

Kriterierna är:

1. Upptagenhet. Tänker ständigt på spel, till exempel är upptagen av att tänka på tidigare spelupplevelser, av att planera nästa speltillfälle eller av att fundera över hur man kan skaffa pengar att spela med
2. Tolerans. Behöver spela med allt större summor för att uppnå den önskade speleffekten
3. Kontrollförlust. Har flera gånger misslyckats med att kontrollera, begränsa eller sluta upp med sitt spelande
4. Abstinens. Blir rastlös eller irriterad vid försök att begränsa eller sluta upp med sitt spelande
5. Flykt. Spelar för att slippa tänka på sina problem eller för att söka lättnad från nedstämdhet, till exempel hjälplöshetskänslor, skuld, ångest, depression
6. Jagar förluster. Återvänder en annan dag för att vinna tillbaka bortspelade pengar
7. Lögner. Ljuger för anhöriga, terapeuter eller andra personer för att dölja vidden av sitt spelande
8. Sociala konsekvenser. Har äventyrat eller förlorat någon viktig personlig relation, anställning, utbildnings- eller karriärmöjlighet på grund av sitt spelande
9. Ekonomiskt beroende. Förlitar sig på att andra kan ordna fram pengar för att lösa en ekonomisk krissituation som uppstått på grund av spelandet

Svårighetsgraden av hasardspelsyndromet spänner från lindrig grad till svår grad. Svårighetsgraden anges som lindrig om 4–5 kriterier är uppfyllda, medelsvår om 6–7 kriterier är uppfyllda och svår om 8-9 kriterier är uppfyllda.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

9.5.1.5 Bostad först

Socialnämnden i Kungälv arbetar enligt metoden Bostad först. Metoden rekommenderas av Socialstyrelsen i Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende för personer som befinner sig i hemlöshet (se avsnitt 7.6 Återhämtningsperspektiv). Bostad först är en behovsprövad insats som utreds och beslutas om av enheten för vuxen.

Målgruppen för Bostad först i Kungälv är:

1. Personer som är aktuella på Enheten för vuxna och ansöker om hjälp med bostad
2. Personer som står långt ifrån ordinarie bostadsmarknad och har lång tid i hemlöshet eller som riskerar att inom kort hamna i
  - akut hemlöshet, eller
  - Institutionsvistelse och stödboende (med utskrivning inom tre månader utan bostad)
3. Personer som har ett skadligt bruk och beroende av alkohol/narkotika och/eller psykisk ohälsa
4. Personer som vill bo i en hyreslägenhet och vill ta emot stöd från Bostad först i sin lägenhet samt följa de åtaganden det innebär att vara hyresgäst (betala hyra, sköta sin lägenhet samt inte störa grannar)
5. Personer som kan godkänna att relevant information får utbytas mellan socialtjänst, stödpersonal och fastighetsägaren
6. Personer som inte i närtid har historia av våld och hot som kan påverka grannar eller arbetsmiljön för stödpersonal och fastighetspersonal
7. Personer som inte bedöms ha hög risk för överdos eller suicid som kräver högre tillsynsnivå än Bostad först kan tillgodose

En fast och trygg bostad är en förutsättning för den enskilde för att kunna ta emot stöd i återhämtningsprocessen. Metoden syftar till att stärka den enskildes möjlighet till kvarboende, förbättrad hälsa, välbefinnande och social integration.

Bostad först bygger på åtta grundprinciper:

1. Bostad är en mänsklig rättighet
2. Rätten till val och självbestämmande
3. Bostad och behandling ska separeras från varandra
4. Stöd riktas till återhämtning
5. Stöd baseras på skademinskning
6. Aktivt engagemang utan tvång och fostran
7. Deltagarstyrt utifrån individens styrkor, behov och egna mål
8. Flexibelt stöd under så lång tid som personen själv vill och behöver

9.6 Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU

All verksamhet som rör barn ska vila på de grundläggande bestämmelserna i gällande lagstiftning och i FN:s barnkonvention (lag 2018:1197). I kommunens skyldighet ligger att bedriva verksamhet av god kvalitet. Riktlinjen omfattar socialnämndens skyldighet att med stöd av SoL (lag 2025:400) utreda enskilda barns behov av skydd och stöd och fatta beslut i sådana ärenden. Socialnämnden har det yttersta ansvaret för skydd och stöd när barn far illa.

I lag om särskilda bestämmelser om vård av unga (lag 1990:52), LVU, 1 § framgår att insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom ska göras i samförstånd med den unge och dennes

**KUNGÄLV
KOMMUN**

vårdnadshavare enligt bestämmelserna i SoL. Insatserna ska präglas av respekt för den unges människovärde och integritet utifrån ålder och mognad.

Den som är under 18 år ska beredas vård enligt LVU om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.

Den som är under 18 år ska beredas vård enligt § 2 LVU, om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas.

Av 3 § LVU framgår att vård ska beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Vård med stöd av 3 § får även beredas den som har fyllt 18 men inte 20 år, om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än någon annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke.

Beslut om vård med stöd av LVU meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

9.6.1 Barn som far illa

Socialnämndens uppmärksamhet ska i första hand riktas till barn som far illa eller riskerar att fara illa på grund av förhållandena i hemmet eller sitt eget beteende. Ett barn riskerar att fara illa och barnets personliga utveckling riskerar att skadas när det utsätts för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar eller när den som vårdar barnet försummar att tillgodose barnets grundläggande behov.

Kommittén mot barnmisshandel ger följande exempel på situationer när barn riskerar att fara illa. Se *regeringens proposition 2002/03:53 Stärkt skydd för barn i utsatta situationer*.

- *Fysiskt våld* innebär att ett barn av någon annan orsakas kroppsskada, sjukdom, smärta eller blir försatt i vanmakt eller annat liknande tillstånd. Det kan innebära att en annan person slår barnet med eller utan tillhygge, nyper, sparkar, knuffar, kastar, skakar, luggar, river eller biter barnet, trampar eller stampar på det eller tvingar in föremål i barnets mun. Det är också fysiskt våld och övergrepp att förgifta, bränna, skälla, riva, försöka dränka eller kväva barnet.

Varje form av kroppslig bestraffning räknas som fysiskt våld. I flera former av sexuella övergrepp ingår fysiskt våld dels för att tvinga barnet till underkastelse, dels som en del av övergreppet.

- *Psykiskt våld* betyder att ett barn systematiskt, oftast under lång tid utsätts för nedvärderande omdömen, nedbrytande behandling eller avsiktligt känslomässigt lidande. Även en enstaka allvarlig händelse kan innebära att ett barn riskerar att fara illa.

Orimligt hårda bestraffningar, förlöjligande, hån, nedvärdering, avvisande, utfrysning, orimliga krav, påtvingad isolering från sociala kontakter och åldersanpassade aktiviteter eller konstant vägran att lyssna till barnets synpunkter är ytterligare exempel på psykiskt våld. Som exempel på nedbrytande behandling kan nämnas fostran till asocialt beteende eller kriminalitet. Att ett barn tvingas bevittna (se eller höra) våld i sin närhet eller leva i en miljö där våld och hot om våld förekommer ofta, kan också göra att ett barn far psykiskt illa.

KUNGÄLV KOMMUN

- *Sexuella övergrepp* mot ett barn innefattar alla former av sexuella handlingar som påtvingas ett barn av en annan person. Sexuella övergrepp innebär att personen utnyttjar barnets beroendeställning, att handlingen utgår från den personens behov, att handlingen kränker barnets integritet, att handlingen sker mot barnets vilja eller är en handling som barnet inte kan förstå, inte är moget för eller inte kan ge informerat samtycke till.

Det finns stor variation mellan handlingar som ryms i begreppet sexuella övergrepp. Lättare former av icke-fysisk kontakt som verbala anspelningar, att någon blottar sig inför barnet eller att titta på pornografisk film/video tillsammans med barnet kan vara både obehagliga och skrämmande för barnet. Fysisk kontakt som till exempel sexuellt betonade smekningar av bröst eller könsorgan inklusive onani på den andra personen är handlingar som innebär sexuellt övergrepp. De allvarligaste formerna av sexuella övergrepp kan handla om fullbordade vaginala, anala eller orala samlag.

Att utsätta ett barn för fysiskt eller psykiskt våld eller sexuella övergrepp är alltid kränkande. Kränkning innebär att barnets psykiska hälsa skadas eller äventyras, oftast under lång tid, genom att en person i ord eller handling behandlar barnet på ett nedlåtande sätt eller angriper barnets personlighet. Kränkningar kan ske genom att exempelvis på ett förnedrandesätt kommentera barnets utseende, språk eller begåvning, förolämpa barnet fysiskt eller verbalt inför kamrater eller vuxna, läsa barnets dagbok, frysa ut barnet eller liknande.

Bristande omsorg gäller alla aspekter av ett barns fysiska hälsa och utveckling, d.v.s. hygien, kost och omvårdnad, årstidsanpassade kläder, möjlighet till vila och sömn, skydd och husrum, tillsyn, förebyggande hälsovård, medicinsk vård inklusive tandvård samt skydd mot olycksrisker eller skadlig exponering. Till skadlig exponering räknas till exempel att återkommande vara utsatt för skadligt hög bullernivå, att vistas i miljöer med droganvändning, ständig tobaksrök eller hög alkoholkonsumtion.

- *Fysisk försummelse* innebär att barnets vårdnadshavare, oftast under lång tid, skadar eller äventyrar ett barns fysiska hälsa eller utveckling genom att underlåta att ge barnet god fysisk omsorg
- *Psykisk försummelse* är när barnets psykiska hälsa skadas eller äventyras, ofta under lång tid, genom att ett barns grundläggande behov av till exempel uppmärksamhet, tillhörighet, fostran, vägledning, stimulans och utveckling inte tillgodoses.

Socialnämndens ansvar omfattar förutom barn som utsätts för skadlig behandling eller bristande omsorg i hemmet även barn och unga som genom sitt *eget beteende* – till exempel missbruk, kriminalitet eller annat självdestruktivt beteende – utsätter sin hälsa eller utveckling för risker för skada.

Barn och unga som lever i miljöer där hedersrelaterat våld och förtryck förekommer riskerar att fara illa. Dessa miljöer innebär ofta ett grövre och eskalerande våld från föräldrar, syskon, släkt och nätverk. Socialnämnden har enligt 18 kap. 7 § SoL ansvar för att barn och unga som utsätts för brott och barnets närstående, får de insatser de behöver. Socialnämnden ska beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående, är offer för brott.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Socialnämndens yttersta ansvar att hindra att barn utvecklas ogynnsamt frångår inte andra myndigheter och verksamheter att inom ramen för sina åligganden svara för sina skyldigheter som syftar till att främja personlig och social hälsa och utveckling hos barn och motverka social utslagning eller marginalisering.

9.6.2 Utreseförbud

Ett utreseförbud innebär att ett barn hindras från att föras utomlands eller lämna Sverige i syfte att skydda barnet från att utsättas för förhållanden som kan skada barnets hälsa eller utveckling under en vistelse utomlands. Enligt 31 § LVU ska utreseförbud ska meddelas för den som är under 18 år, om det finns en påtaglig risk för att;

1. han eller hon förs utomlands eller lämnar Sverige, och
2. hans eller hennes hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av
  - fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i boendemiljön, eller
  - eget missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Ett utreseförbud ska också meddelas om det finns en påtaglig risk för att den unge förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse.

Ansökan om reseförbud görs av socialnämnden och ska innehålla en redogörelse för

1. den unges förhållanden,
2. de omständigheter som utgör grund för att den unge behöver skyddas genom ett utreseförbud,
3. tidigare vidtagna åtgärder,
4. hur relevant information lämnats till den unge,
5. vilket slags relevant information som lämnats, och
6. den unges inställning

Beslut om utreseförbud meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

9.6.3 Tillfälligt utreseförbud

Socialnämnden får besluta om tillfälligt utreseförbud, om det är sannolikt att ett utreseförbud behövs och rättens beslut om utreseförbud inte kan avvaktas med hänsyn till risken för att den unge förs utomlands eller lämnar Sverige (31 d § första stycket LVU).

Om socialnämndens beslut om tillfälligt utreseförbud inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta om ett sådant förbud. Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde (31 d § andra stycket LVU).

Om socialnämnden har beslutat om ett tillfälligt utreseförbud, ska det beslutet underställas förvaltningsrätten inom en vecka från den dag då beslutet fattades (31 e § första stycket LVU).

Om det inte längre finns skäl för ett tillfälligt utreseförbud, ska socialnämnden besluta att detta genast ska upphöra (31 g § andra stycket LVU).

Socialnämnden ansvarar för att, efter ett beslut om tillfälligt utreseförbud, genast informera polismyndigheten om beslutet, så att relevanta skyddsåtgärder kan vidtas (23 c § passförordningen).

9.6.4 Tillfälligt undantag från utreseförbud

Socialnämnden får för viss resa besluta om ett tillfälligt undantag från ett utreseförbud. Ett sådant beslut får fattas bara om det inte finns någon risk för att den unge förs utomlands eller lämnar Sverige, eller under resan förs eller beger sig till annat land och då drabbas av eller utsätter sig själv

**KUNGÄLV
KOMMUN**

för sådana förhållanden som föranlett utreseförbudet (31 i § LVU). Exempel på när beslut om undantag kan fattas är till exempel för skolresor eller semesterresor med familjehemmet.

Om nämnden vid prövningen av ett tillfälligt undantag anser att det tillkommit nya omständigheter som kan utgöra skäl för ett utreseförbud bör nämnden fatta beslut om ett tillfälligt utreseförbud eller ansöka om ett nytt utreseförbud på grund av nya omständigheter (se prop. 2023/24:72 s. 49).

Bestämmelsen ska tillämpas restriktivt och nämnden behöver i varje enskilt fall noga överväga om det finns en sådan risk som anges i bestämmelsen. Nämndens beslut kan överklagas till förvaltningsrätten (41 § första stycket 9 LVU)

Om socialnämnden fattar ett beslut om tillfälligt undantag från ett utreseförbud ska detta genast skickas till Polismyndigheten (23 c § 3 passförordningen).

9.6.5 Upphörande av utreseförbud eller tillfälligt utreseförbud

Socialnämnden är skyldig att genast meddela Polismyndigheten om ett utreseförbud eller ett tillfälligt utreseförbud har upphört enligt 31 c eller 31 g § LVU eller skicka information om att ett sådant beslut i annat fall har upphört (23 c § passförordningen).

9.7 Lag om placering av barn i skyddat boende

Om en vårdnadshavare beviljas skyddat boende enligt socialtjänstlagen (2025:400) och det finns en direkt eller indirekt risk för att barnets säkerhet äventyras eller hälsa skadas, får även barnet beviljas en sådan insats för placering tillsammans med vårdnadshavaren, trots att det inte finns samtycke från den andra vårdnadshavaren (lag 2024:79). Insatsen får beviljas endast om den vårdnadshavare som barnet placeras med är myndig och samtycker till insatsen.

Ett beslut om skyddat boende enligt 1 § meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan från socialnämnden.

Ansökan om placering av barn i skyddat boende ska innehålla en redogörelse för:

1. barnets förhållanden
2. de omständigheter som utgör grund för att barnet behöver placeras i skyddat boende lagen
3. vilken information som lämnats till barnet och på vilket sätt den har lämnats
4. barnets ställning

När ett barn har beviljats skyddat boende enligt lag 2024:79 3 kap. eller en omedelbar sådan insats enligt 4 kap. får den vårdnadshavare som barnet placeras tillsammans med ensam bestämma om:

1. en hälsoundersökning enligt lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet
2. insatser i öppna former enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) med anledning av insatsen skyddat boende
3. val och byte av skolenhet eller förskoleenhet med anledning av placeringen

9.8 Lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL

I 5 § Lag (1964:167) om särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL, framgår att om någon som inte fyllt 18 år är skäligen misstänkt för brott ska vårdnadshavare eller någon annan som svarar för den unges vård och fostran samt någon annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge omedelbart underrättas och kallas till förhör med den unge.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Om någon som inte har fyllt arton år är skäligen misstänkt för ett brott som kan leda till fängelse, ska socialnämnden genast underrättas. Av underrättelsen ska det framgå huruvida den misstänkte har tillfrågats om han eller hon vill delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott och hur den misstänkte ställt sig till ett deltagande.

Om den unge har gripits, anhållits eller häktats på grund av brottsmisstanken, ska socialnämnden underrättas om detta och om skälen för det samtidigt med underrättelsen om brottsmisstanken eller annars genast efter frihetsberövandet.

Enligt 11 § LUL ska socialnämnden på begäran av undersökningsledare eller åklagare lämna ett yttrande innan beslut i åtalsfrågan. Yttrandet ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en bedömning av om den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt.

Vidare ska yttrandet innehålla en redovisning av de åtgärder som socialnämnden avser att vidta. Åtgärderna ska redovisas i ett ungdomskontrakt om de vidtas med stöd av socialtjänstlagen och i en vårdplan om de vidtas med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Arten, omfattningen och varaktigheten av åtgärderna ska framgå av kontraktet eller vårdplanen.

Yttrandet ska, om undersökningsledaren eller i de fall åklagaren begär det eller om socialnämnden finner det nödvändigt, även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt. Ett yttrande ska också innehålla en bedömning av om ungdomstjänst är en lämplig påföljd med hänsyn till den unges person och övriga omständigheter.

9.9 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Socialnämnden ska ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och unga, för äldre, för personer med funktionsnedsättning, för dem som utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående och för andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Socialnämnden ska i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning (6 kap. 5 § SoL)

LSS är en rättighetslag vars syfte är att garantera stöd till personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar. Rättighetsbegreppet har sitt ursprung i att de som tillhör någon av lagens tre personkretsar kan ha rätt till hjälp och stöd om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. LSS är ett komplement till andra lagar och innebär inte någon inskränkning i rättigheter som andra lagar ger, vilket innebär att LSS inte tar över annan lagstiftning som socialtjänstlag, hälso- och sjukvårdslag, färdtjänstlag, skollag med flera. Insatser enligt LSS är kostnadsfria.

Insatser enligt både SoL och LSS är frivilliga och kan ges efter ansökan från den enskilde. Alla som omfattas av LSS personkrets och är i behov av stöd från socialtjänsten ska i första hand erbjudas hjälp att ansöka om insats enligt LSS. Den enskilde kan själv välja att endast ansöka om insats enligt SoL.

Av 1 § LSS framgår att lagen innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer med:

1. utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
2. betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom
3. andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Personer som ingår i lagens personkrets kan behöva andra insatser än de som regleras i LSS. Behovet måste då tillgodoses med stöd av SoL eller annan lagstiftning. Ibland kan behovet omfatta insatser från både LSS och SoL eller annan lagstiftning. Enligt 10 kap 1 § SoL kan insatser ges i olika former och på olika sätt. Socialnämnden ansvarar för att erbjuda insatser i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp till enskilda som behöver det.

9.9.1 Personkretsbedömning i LSS

Den som inte tillhör personkretsen i LSS kan inte få insatser enligt lagen. Huruvida en person omfattas av personkrets 1 eller 2 bestäms utifrån den enskildes diagnos, utan hänsyn till stödbehov. Huruvida en person omfattas av personkrets 3 avgörs i stället av den enskildes behov, oavsett vilken skada, sjukdom eller funktionsnedsättning som orsakar behovet.

För personkrets 1 och 2 finns ingen övre åldersgräns. För personkrets 3 gäller att personer över den allmänna pensionsåldern kan omfattas av personkretsen om funktionsnedsättningen inte uppenbart beror på normalt åldrande. Ett beslut om personkretstillhörighet ska vara en del av beslutet om insatser. Bedömning av om en person omfattas av LSS personkrets ska framgå av beslut om insats och kan överklagas. Personkretsfrågan har därför stor betydelse i utredningsfasen.

Personkretsbedömning kan inte aktualiseras utan en ansökan om insatser enligt LSS. En enskild person kan därmed inte få ett särskilt beslut om personkretstillhörighet. För att utreda personkretstillhörighet behöver socialsekreteraren få tillgång till läkarintyg och andra underlag som bekräftar personens funktionsnedsättning och vilka konsekvenser det medför i vardagen och den enskildes livsföring. Om socialsekreteraren bedömer att tillgängliga underlag är oklara för att kunna avgöra om den enskilde omfattas av personkretsen kan kompletterande underlag begäras.

9.9.1.1 Personkrets 1 och 2

Personkrets 1 och 2 bygger på medicinska diagnoser, tillhörigheten ska därför bedömas utifrån medicinska underlag. Det ska framgå vilka av underlaget vilka utredningar som har gjorts för att fastställa den medicinska diagnosen. En person som tillhör personkrets 1 eller 2 har en diagnos som innebär att funktionsnedsättningen är bestående. Som huvudregel krävs därför inte någon ny utredning om personkretstillhörighet vid en förnyad ansökan om insats enligt LSS. Undantag kan gälla vissa barn vars diagnos med stigande ålder kan komma att ändras och vissa vuxna som har oklar diagnos och en ålderstigen utredning, till exempel personer med förvärvad hjärnskada vars begåvningsmässiga funktionsnedsättning kan behöva utredas på nytt. Regionen ansvarar för att utreda och fastställa diagnoser som rör personkrets 1 och 2.

Om en funktionsnedsättning ska betraktas som varaktig får bedömas i det enskilda fallet. I svårbedömda fall när det gäller varaktighet får man utgå från den situation som föreligger vid utredningstillfället. I sådana situationer ska det beslut som fattas vara *tidsbestämt*. Vid en förnyad ansökan, när ett tidsbegränsat beslut om insats löper ut, kan personkretstillhörigheten och varaktigheten bedömas annorlunda.

Om ansökan avser ett barn och det inte går att bedöma om barnet kommer omfattas av LSS på grund av att varaktigheten inte kan styrkas, ska socialsekreteraren informera barnets vårdnadshavare om vikten av en ny ansökan om insats enligt LSS längre fram.

Personkrets 1 och 2 har företräde framför personkrets 3. Det innebär att om medicinskt underlag visar på tillhörighet enligt grupp 1 eller 2 så ska den gruppen fastslås i beslutet även om kriterierna för grupp 3 också är uppfyllda.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

9.9.1.2 Personkrets 3 - personer med missbruks- och beroendeproblematik

Bedömningen av om en person tillhör personkrets 3 inriktas på svårigheter i den dagliga livsföringen. Vad som orsakar svårigheterna är av underordnad betydelse. För att omfattas av lagen för personkrets 3 gäller dock att *samtliga* villkor ska vara uppfyllda. Det vill säga varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder, som inte beror på normalt åldrande och om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service).

Det kan vara svårt att bedöma villkoren i personkrets 3 var för sig eftersom de påverkar varandra. En person kan ha stora svårigheter i ett avseende men klara sig normalt i ett annat. Det kan också vara svårt att bedöma hur en funktionsnedsättning kommer att utvecklas (varaktigheten). Det är därför viktigt att det framgår av utredningen på vilket sätt den enskildes funktionsnedsättning är varaktig, eftersom det kan vara svårt att avgöra.

Om funktionsnedsättningen är stor och varaktig och uppenbart inte beror på normalt åldrande samt förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service, kan personer med skadligt bruk eller beroendeproblematik omfattas av personkrets 3 i LSS. Det gäller oavsett om behovet är förorsakat av missbruket eller inte.

Att personen omfattas av LSS personkrets inskränker inte i rätten till hjälp enligt SoL för missbruket. Socialnämnden ansvarar fortsatt för att aktivt sörja för att den enskilde får den hjälp och vård som behövs för att komma ifrån missbruket. LSS-handläggaren ska i dessa fall och efter samtycke från den enskilde, hjälpa den enskilde att komma i kontakt med socialsekreterare på enheten Vuxen. Samtycke krävs inte om anmälan görs med stöd av lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). En helhetssyn på den enskildes situation och en välfungerande intern samverkan och samordning av insatser är viktig i dessa fall.

9.9.1.3 Personkrets 3 – personer med psykisk funktionsnedsättning

Personer med psykisk funktionsnedsättning kan omfattas av LSS personkrets 3 om funktionsnedsättningen påverkar psykiska och sociala funktioner i sådan omfattning att kriterierna för personkretsen är uppfyllda. Hjälpbehov som rör vård och behandling hör till regionens ansvarsområde och ska inte tillgodoseas inom ramen för LSS. Behov av insatser både från socialtjänst och region ska beaktas utifrån bestämmelser om samverkan och samordning av insatser.

9.9.2 Insatser i LSS

I § 9LSS redovisas de insatser för särskilt stöd och service som kan lämnas med stöd av lagen, dessa anges i tio punkter.

1. **Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora varaktiga funktionshinder**
  - rådgivning och annat personligt stöd är ett komplement till habilitering och syftar till att underlätta vardagen. Habilitering syftar till att främja utveckling av bästa möjliga funktionsförmåga. Regionen ansvarar för insatsen Rådgivning och personligt stöd. LSS-handläggare ansvarar för att ge den enskilde stöd att ansöka om insatsen.
2. **Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans**
  - stödet ska finnas tillgängligt för den enskilde i olika situationer och under olika tider på dygnet. Det personliga stödet ska ge ökade möjligheter till ett självständigt liv och möjliggöra för den enskilde att som andra i samhället studera, delta i fritidsaktiviteter, få

**KUNGÄLV
KOMMUN**

möjlighet till eget boende mm. Den personliga assistenten ska i möjligaste mån garantera en kontinuitet i stödet och därmed trygghet för den enskilde och dennes närstående.

Med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov.

Med grundläggande behov avses:

- Andning
- Personlig hygien
- Måltider
- Av- och påklädning
- Kommunikation med andra
- Stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
- Stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa

9.9.2.1 Andra personliga behov

Om den enskilde bedöms ha rätt till personlig assistans utifrån grundläggande behov ska även omfattningen av andra personliga behov bedömas, exempelvis förflyttning, ledsagning, handräckning och hushållssysslor där personen är praktiskt delaktig. Hänsyn ska tas till eventuellt gemensamt hushållsansvar.

9.9.2.2 Personlig assistans till barn

Barn bedöms enligt samma kriterier som vuxna, dvs. behov av hjälp med grundläggande behov enligt 9 a § LSS. Personlig assistans kan vara aktuell vid omfattande omvårdnadsbehov under hela eller stora delar av dygnet.

Insatsen ska anpassas efter barnets och familjens individuella behov. Vårdnadshavare ska ges stort inflytande över hur stödet utformas. Om vårdnadshavare är assistent ska behov av avlastning särskilt beaktas.

9.9.2.3 Föräldraavdrag

Vid bedömning av barns rätt till personlig assistans ska schablonavdrag (föräldraavdrag) göras för det ansvar vårdnadshavare normalt har enligt Föräldrabalken. Avdrag görs från grundläggande och/eller andra personliga behov utifrån barnets ålder. Undantag gäller bland annat andning, sondmatning och vissa åldersintervall enligt 9 f § LSS.

Schablonavdrag per ålder:

- 0–1 år: 6 timmar/dygn (grundläggande behov)
- 1–6 år: 1 timme och 15 minuter/dygn (grundläggande) + 15 minuter /dygn (andra behov)
- 7–11 år: 30 min/dygn (grundläggande) + 30 minuter /dygn (andra behov)
- 12–17 år: 30 minuter/dygn (andra behov)

Hjälpbehovet beräknas före avdrag för föräldraansvar och omfattar inte behov som tillgodoses på annat sätt (till exempel skola eller barnomsorg).

3. Ledsagarservice

KUNGÄLV KOMMUN

- Syftet med ledsagarservice enligt LSS är att underlätta för personer med funktionsnedsättning att ha kontakter med andra och vara delaktiga i samhällslivet. Den enskilde ska kunna delta i meningsfulla fritidsaktiviteter samt i kultur- och idrottsliv. Ledsagarservice syftar till att bryta eller motverka isolering som en funktionsnedsättning kan leda till. Insatsen ledsagarservice innebär att den enskilde får stöd av en annan person, ledsagaren. Insatsen ska vara personligt utformad och ha karaktären av personlig service. I lagens förarbeten framgår att ledsagarservice är en insats knuten till aktiviteter utanför hemmet.

Omvårdnad ingår inte i ledsagarservicen, men vid behov inkluderar servicen hjälp med förflyttning, på- och avklädning, stöd vid toalettbesök samt måltidssituationer. Insatsen ska utformas så att den är lättillgänglig och stärker den enskildes förmåga att leda ett självständigt liv. Om de enskilde har personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) ingår ledsagarservice i den personliga assistansen.

4. Biträde av kontaktperson

- Syftet med insatsen är att bryta social isolering och öka delaktigheten för personen som får insatsen. Insatsen bidrar till att den enskilde får möjlighet till fritidsaktiviteter utifrån sina egna önskemål, förmågor och behov. Insatsen kontaktperson är ett icke-professionellt stöd som ges av en person med stort engagemang och intresse för andra människor. En kontaktperson behöver inte ha någon särskild yrkeskompetens och det finns inget lagstöd för att kontaktpersonen ska ha någon särskild yrkesutbildning. Att vara kontaktperson är inget arbete utan ett arvoderat uppdrag.

Socialnämnden ansvarar för handläggning och uppföljning av insatsen kontaktperson. En kontaktperson ansvarar för att stödja en person med funktionsnedsättning att bryta social isolering. Uppdraget handlar om att vara ett medmänskligt socialt stöd, inte ett professionellt stöd. I uppdraget som kontaktperson ingår det att vara engagerad, stödjande och socialt ansvarig. Kontaktpersonen behöver inte ha kunskap om olika funktionsnedsättningar och dess konsekvenser. Men det kan underlätta för den som är kontaktperson att ha grundläggande kunskap om vad en funktionsnedsättning kan innebära.

5. Avlösarservice i hemmet

- Avlösarservice enligt 9 § 5 LSS innebär att en person tillfälligt övertar omvårdnaden om den enskilde från anhöriga eller andra närstående. Avlösarservice ska kunna ges både som en regelbunden insats och vid oförutsedda situationer. Genom insatsen ska anhöriga och närstående få avkoppling och kunna uträtta sysslor utanför hemmet. Avlösarservice kan beviljas både till barn och vuxna.

Behovet av avlösning och avkoppling till följd av ett barns funktionsnedsättning kan variera över tid och se olika ut hos olika föräldrar. Behovet måste därför bedömas individuellt. Om föräldrarna har flera barn ska även dessa barns behov vägas in i bedömningen. Avlösarservice kan vara en förutsättning för att föräldrarna ska kunna ägna sig åt barnets syskon. Familjehemsföräldrar har också rätt till avlösarservice om behov finns och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Insatsen avlösarservice beviljas i antal timmar per månad. Beviljad tid kan fördelas över månaden utifrån den anhöriges och den enskildes önskemål.

6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

- Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS innebär att en person med funktionsnedsättning tillfälligt, under kortare eller längre tid, vistas i ett korttidshem, hos en korttidsfamilj eller i

**KUNGÄLV
KOMMUN**

lägerverksamhet. Korttidsvistelsen utgör en betydelsefull del i den enskildes strävan att med stöd skapa ett eget självständigt liv.

För den enskilde kan korttidsvistelsen både tillgodose behov av miljöombyte, rekreation och social gemenskap samt ge möjlighet till personlig utveckling. Insatsen ska också kunna ges som ett led i att bryta ett beroendeförhållande mellan barn och föräldrar. Korttidsvistelsen bör ordnas så att den enskilde kan fortsätta sina vanliga dagliga aktiviteter till exempel i förskola, skola eller daglig verksamhet. Insatsen kan fungera både som en regelbunden insats och en insats vid akuta behov.

7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov

- Ungdomar med funktionsnedsättning kan behöva en trygg situation och meningsfull sysselsättning i anslutning till skoldagen samt under skollov, även efter att fritidsverksamhet enligt 14 kap 7 § skollagen (2010:800) upphör. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS kan ses som en förlängning på den fritidsverksamhet som kommunen enligt skollagen är skyldig att erbjuda alla skolbarn till och med vårterminen det år eleven fyller 13 år.

8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet

- Barn och ungdomar med funktionsnedsättning bör i första hand erbjudas stöd som möjliggör för dem att växa upp i föräldrahemmet. Om den enskilde trots olika stödinsatser inte kan bo kvar i föräldrahemmet kan familjehem eller bostad med särskild service enligt 9 § 8 LSS erbjudas. Syftet med boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt 9 § LSS är att ge möjlighet till en kompletterande varaktig uppväxtmiljö för de barn som behöver bo utanför föräldrahemmet (prop. 1992/93: 159 s.79-80).

Det finns inga krav på att andra insatser i hemmet ska ha prövats innan ansökan om familjehem eller bostad med särskild service beviljas. Ansökan ska beviljas om barnet/ungdomen har behov av insatsen och behovet inte faktiskt tillgodoses på annat sätt.

När den enskilde ansöker om bostad med stöd av 9 § 8 LSS så omfattar ansökan både familjehem och bostad med särskild service. Det är upp till socialnämnden att utforma insatsen på lämpligt sätt (RÅ 2010 ref. 11 samt HFD 2018 ref. 80). Den enskilde kan alltså inte välja att begränsa sin ansökan till att bara omfatta den ena eller den andra boendeformen.

Bedömning av boendeform behöver vara individuell och ska utgå från barnets bästa. Insatsen ska ge goda förutsättningar för barnets/ungdomens känslomässiga och sociala utveckling, oavsett boendeform. Det alternativ som väljs behöver vara hållbart och erbjuda barnet/ungdomen och föräldrarna en kontinuitet. Insatsen ska utformas så att det ger barn eller ungdom goda möjligheter att behålla en bra kontakt med föräldrar, vårdnadshavare och syskon. Barnets föräldrar och vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i planering av insatsen.

Socialnämnden ska inom ramen för beviljad insats i möjligaste mån försöka tillgodose den enskildes och anhörigas önskemål om utformning av insatsen. Socialsekreteraren ska informera den enskilde och/eller vårdnadshavare om att nämnden kommer pröva vilken boendeform som den enskilde har behov av. Den enskilde har möjlighet att överklaga nämndens beslut. Förvaltningsdomstol prövar då om den boendeform som nämnden beviljat tillgodoser den enskildes behov.

9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna regleras i samma bestämmelse (9 § 9 LSS). Med insatsen bostad med särskild service avses ett boende där det finns fast tillgång till personalstöd. Insatsen innebär att den enskilde får stöd i att genomföra dagliga aktiviteter, både i och i anslutning till bostaden.

I Kungälv kommun beviljas insatsen när behoven bedöms vara omfattande och livslånga. Om behoven istället bedöms kunna minska över tid, ska i första hand andra former av boendeinsatser och stöd övervägas.

Genom insatsen ska den enskilde tillförsäkras en fullvärdig bostad, där hyreslagens bestämmelser är tillämpliga. De huvudsakliga formerna av bostad med särskild service är gruppboende och serviceboende. I båda dessa boendeformer ingår omvårdnad samt möjlighet till fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter som en del av insatsen (9 e § LSS).

Bostad enligt 9 § 9 LSS kan också utformas som en annan särskilt anpassad bostad för vuxna. Med särskilt anpassad bostad för vuxna avses en av kommunen anvisad bostad med viss grundanpassning men utan fast bemanning (prop. 1992/93: 159 s. 87 och 179). I boendeformen ingår inte omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Om den enskilde behöver stöd och service i anslutning till boendet kan det ges inom ramen för andra insatser (prop. 1992/93: 159 s. 87).

Syftet med boendeformen annan särskilt anpassad bostad för vuxna, är att enskilda med svåra funktionsnedsättningar ska ges rätt till lämplig bostad där servicen i övrigt ges inom ramen för andra insatser inom LSS, till exempel personlig assistans och ledsagarservice (prop. 1992/93:159 s. 85 f och 179 f) eller i form av insatser enligt SoL, till exempel hemtjänst.

Den enskilde kan inte begränsa sin ansökan till att omfatta bara en av boendeformerna i 9 § 9 LSS. En ansökan om bostad med stöd av 9 § 9 LSS omfattar alltså både ansökan om bostad med särskild service och annan särskilt anpassad bostad (RÅ 2010 ref. 91). Det är upp till socialnämnden att utforma insatsen på lämpligt sätt. Den enskildes önskemål om bostadsform och behovet av stöd och service bör vägas samman i bedömningen av vilken bostadsform som ska tillhandahållas (prop. 1992/93: 159 s. 85). Socialsekreteraren har ansvar för att informera den enskilde och/eller företrädare om att nämnden kommer pröva vilken boendeform som den enskilde har behov av. Om den enskilde är missnöjd med beslutet kan beslutet överklagas. Vid överklagande prövar förvaltningsdomstol om den boendeform som nämnden beviljat tillgodoser den enskildes behov.

Annan särskilt anpassad bostad för vuxna är inte att betrakta som en bostad med särskild service och socialnämnden kan därför inte anses ha ansvar för hälso- och sjukvården för de personer som bor i särskilt anpassad bostad enligt 9 § 9 LSS.

10. Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig

- Den som tillhör LSS personkrets 1 eller 2 och är i yrkesverksam ålder, saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig har rätt till daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS. Personer som omfattas av LSS personkrets 3 ska informeras om möjligheten att ansöka om sysselsättning eller dagverksamhet enligt SoL, eftersom rätten till daglig verksamhet enligt LSS endast omfattar personkrets 1 och 2.

I LSS finns ingen definition av vad som avses med begreppet 'yrkesverksam ålder'. Vad som är yrkesverksam ålder följer av det lagstadgade arbetsrättsliga skyddet. Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom (HFD 2014 ref. 41) fastställt att yrkesverksam ålder i bestämmelserna om daglig verksamhet motsvarar förvärvsarbete fram till normal pensionsålder. Yrkesverksam ålder motsvarar

**KUNGÄLV
KOMMUN**

enligt HFD därmed tiden för rätten att kvarstå i anställning. Fr o m 1 januari 2023 höjdes pensionsåldern och därmed rätten att kvarstå i anställning till 69 år.

Socialnämnden i Kungälv har som utgångspunkt att daglig verksamhet inte beviljas efter att den enskilde uppnått normal pensionsålder. Enskilda personer som uppnått pensionsålder kan, efter individuell bedömning, fortsätta beviljas daglig verksamhet om det krävs för att motverka passivisering och isolering. Med stigande ålder kan det vara aktuellt att successivt minska antalet dagar i den dagliga verksamheten.

När det gäller undre åldersgräns för rätt till daglig verksamhet har HFD i ett prejudicerande beslut (HFD 2025 ref. 10) fastslagit att en person som fyllt sexton år kan anses ha uppnått yrkesverksam ålder och därför ha rätt till insatsen daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS.

9.10 Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, LUS

Lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, LUS, syftar till att främja en god vård och en socialtjänst av god kvalitet för enskilda som efter utskrivning från slutenvård är i behov av insatser från socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den regionfinansierade öppna vården. Lagen ska särskilt främja att en patient med behov av insatser skrivs ut från den slutna vården så snart som möjligt efter det att den behandlande läkaren bedömt att patienten är utskrivningsklar.

Det övergripande syftet med lagen är att skapa en trygg och samordnad övergång mellan sjukhus, kommun och öppenvård. Samverkan vid utskrivning är en ansats för att stärka den enskildes rätt till en trygg och effektiv utskrivning, och stärka samordningen mellan huvudmän och verksamheter. Arbetet ska vara tillitsskapande och utgå från den enskildes behov.

Lagen omfattar en heterogen grupp individer i alla åldrar med olika typer av behov av insatser och samordning inför och efter utskrivning. En kommun betalar, i enlighet med 5 kap. LUS, ersättning till regionen för en patient som vårdas inom den slutna vården efter det att den behandlande läkaren har bedömt att patienten är utskrivningsklar. Enligt lagen kan region och kommun träffa en överenskommelse om antalet dagar (så kallade fristdagar) fram tills att kommunens betalningsansvar inträder.

Riktlinjen för in- och utskrivning från slutna hälso- och sjukvård grundar sig i en överenskommelse om samverkan mellan kommunerna i Västra Götalands län och region Västra Götaland. I riktlinjen specificeras respektive parts ansvar i respektive processteg. Riktlinjen är övergripande och utgår från gällande lagar och Socialstyrelsens föreskrifter.

Slutligt beslut om reviderad version av överenskommelsen ska fattas av varje part före maj månads utgång 2026.

SAMSA IT-tjänst är ett stöd för in- och utskrivningsprocessen och innehåller en regional rutin för hur in- och utskrivning från hälso- och sjukvård ska gå till. Den fastställda IT-tjänsten SAMSA och Nationella Patientöversikt (NPÖ) ska användas.

9.11 Systematiskt kvalitetsarbete, Lex Sarah och avvikelser

Kvalitet innebär att en verksamhet ska uppfylla de krav och mål som gäller enligt lagar, föreskrifter och beslut. Ledningssystemet utgår från Socialstyrelsens föreskrift, Ledningssystem för systematiskt

**KUNGÄLV
KOMMUN**

kvalitetsarbete SOSFS 2011:9. Föreskriften omfattar alla verksamheter som bedrivs i enlighet med HSL, SoL och LSS.

Det yttersta syftet med systematiskt kvalitetsarbete är att säkerställa kvaliteten för de vi är till för och de insatser som socialnämnden ansvarar för. Anvisningen för systematiskt kvalitetsarbete tydliggör vilket ansvar olika roller i sektorn har för kvalitetsarbetet och är ett stöd i enheternas arbete med att systematiskt följa och utvärdera verksamhetens kvalitet.

9.11.1 Lex Sarah

Lex Sarah (SOSFS2011:5) är en del av det systematiska kvalitetsarbetet som enligt bestämmelserna i 5 kap. 2 § SoL och 6 § LSS ska bedrivas i alla verksamheter.

Syftet med lex Sarah är att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden förebyggas samt, om missförhållande eller risk för missförhållande ändå uppstår, rättas till. Ett missförhållande ska omedelbart hävas. Målet är att den enskilde får insatser av god kvalitet och skyddas från missförhållanden.

Negativa händelser i all socialtjänstverksamhet enligt SoL, LSS, LVU eller LVM som hotar den enskilde brukarens liv, fysiska och/eller psykiska hälsa, hotar den enskildes trygghet eller kränker den enskildes integritet ska utredas enligt lex Sarah. Rapport av negativ händelse ska beskriva hur händelsen påverkat den enskilde, utan att förklara vem som har gjort vad eller varför. Orsak till händelsen och förklaring till händelseförlopp samt bedömning av allvarlighetsgrad och påverkan på den enskilde liv, hälsa, trygghet och/eller integritet görs i utredningen.

Lex Sarah innebär en skyldighet att rapportera och utreda negativa händelser i socialtjänstprocessen som hade kunnat leda till eller har lett till att enskilda brukare drabbas av missförhållande. Allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarligt missförhållande ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Arbete enligt lex Sarah ska fokusera på att rapportera, utreda, identifiera orsaker och åtgärda systemiska fel och brister i verksamheten.

Utredningen ska utvisa:

1. vad det rapporterade missförhållandet eller risken för ett missförhållande har bestått i och vilka konsekvenser det har fått eller kunde ha fått för den enskilde
2. när den muntliga eller skriftliga rapporten har tagits emot
3. när och hur missförhållandet eller risken för ett missförhållande har uppmärksamats
4. när missförhållandet har inträffat
5. de orsaker till missförhållandet eller risken för ett missförhållande som har identifierats
6. om något liknande har inträffat i verksamheten tidigare och i så fall varför det har inträffat igen
7. bedömningen av om något liknande skulle kunna inträffa igen

Av utredningen ska det också framgå:

1. vilka åtgärder som har vidtagits för att undanröja eller avhjälpa missförhållandet eller risken för ett missförhållande samt tidpunkt för dessa
2. vad som i övrigt har framkommit under utredningen
3. vilket beslut eller ställningstagande som utredningen har avslutats med

För att skapa lärande i organisationen ska utredning av händelsen återkopplas till berörda verksamheter och åtgärder vidtas. Generella orsakskategorier till missförhållande i verksamhet är till exempel:

**KUNGÄLV
KOMMUN**

- otillräcklig adekvat kompetens/utbildning
- avsaknad av eller otydliga riktlinjer, rutiner och instruktioner
- kommunikations-/informationsbrister
- brister i teknik, utrustning och/eller apparatur
- brister i organisation (ledning och styrning)

9.11.2 Avvikelser

All personal som arbetar inom verksamheter som omfattas av Hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30), Socialtjänstlagen (SoL 2001:453) och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS 1993:387) är skyldiga att rapportera avvikande händelser.

En avvikelse är en händelse som har medfört eller skulle kunnat medföra något oönskat och innebära negativa konsekvenser för brukare eller patient. Rapportering av avvikelser är en av hörnstenarna i systematiskt förbättringsarbete, som består av avvikelsehantering, riskanalys och egenkontroll.

Syftet med avvikelsehantering är att upptäcka systembrister, uppmärksamma händelser och risker för att förhindra att den enskilde skadas eller att en liknande situation uppstår igen. Det är viktigt att rapportera, åtgärda brister samt snabbt ändra rutiner och arbetssätt för att säkerställa att de som får insatser från socialnämnden enligt SoL, LSS eller HSL ska känna sig trygga med att vården och omsorgen håller god kvalitet samt att det inte finns hot mot enskildas hälsa och liv.

Alla avvikelser ska rapporteras, registreras, utredas och åtgärdas. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, SOSFS 2011:9, beskrivs kravet på att verksamheten ska ha rutiner för att hantera avvikelser. Rutinen ska beskriva hur avvikelser ska rapporteras, utredas och analyseras. Socialnämndens rutin för avvikelsehantering finns beskrivna i sektorns processer i kvalitetsledningssystemet.

Avvikelser kan uppmärksammas av medarbetare, men kan också komma till verksamhetens kännedom genom synpunkter och klagomål från brukare/patient, medborgare eller andra externa aktörer.

Att rapportera och utreda avvikelser bidrar till att synliggöra mönster och trender i verksamheten och är en del i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. Avvikelsehantering handlar inte om att peka ut enskilda personers agerande utan är ett redskap för att upptäcka risker och systemfel i verksamheten och kunna förbättra bemötande, insatser, vård och omsorg för den enskilde.

9.11.3 Klagomål och synpunkter

Med klagomål avses att någon klagar på att verksamheten inte uppfyller dess krav och mål. Med synpunkter på verksamhetens kvalitet avses övrigt som framförs som berör verksamhetens kvalitet, till exempel förslag på förbättringar. I SOSFS 2011:9 framgår att socialnämnden ska ha rutiner för att samla in och använda synpunkter och klagomål från;

1. vård- och omsorgstagare och deras närstående
2. personal
3. vårdgivare
4. de som bedriver socialtjänst
5. de som bedriver verksamhet enligt LSS
6. myndigheter t. ex Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
7. föreningar, andra organisationer och intressenter

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Blanketten "Låt oss veta vad du tycker" finns på Kungälv kommuns hemsida och används när enskilda personer eller anhöriga/närstående vill framföra synpunkter eller klagomål på verksamheten.

Hantering av interna avvikelser som uppmärksammas av personal ska rapporteras i verksamhetssystem enligt separat rutin. Socialnämndens rutin för hantering av inkomna synpunkter och klagomål finns beskrivna i sektorns processer i kvalitetsledningssystemet.

Mottagna synpunkter och klagomål ska utredas. Det ska leda till att den som bedriver verksamheten ska kunna ta ställning till om det förekommit avvikelser i verksamheten, dvs. att kontrollera följsamhet till lagstiftning och föreskrifter och upptäcka systemfel.

På vilket sätt en synpunkt och klagomål ska hanteras avgörs primärt av

1. vad klagomålet gäller
2. vem som klagat

Länk till sektorns processer, kvalitetsledningssystemet: [Tillgodose behov av vård och omsorg](#)

9.12 Offentlighets- och sekretesslagen, OSL

Bestämmelser om sekretess inom socialtjänsten finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap. 1 § OSL). Sekretessen hindrar inte utlämnande av uppgifter när det finns ett samtycke från den enskilde eller om det annars finns en sekretessbrytande bestämmelse i lag. Inför utlämnande av sekretessbelagda uppgifter ska en sekretessprövning alltid göras.

1 december 2025 infördes en ändring i 10 kap 18a § OSL. Ändringen innebär att sekretess till skydd av enskilds personliga eller ekonomiska förhållande enligt 21–40 kap. OSL inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, till exempel polis, försäkringskassa eller skatteverk, om det behövs för att;

1. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet
2. utreda brott
3. förebygga eller förhindra att en ekonomisk förmån, ett ekonomiskt stöd, en skatt eller en avgift beslutas, betalas ut eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt eller ett för lågt belopp
4. upptäcka eller utreda sådant som avses i 3
5. förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och överträdelser av regler, villkor i beslut eller avtal.

En uppgift får inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

9.13 Lag om valfrihetssystem, LOV

Med valfrihetssystem enligt denna lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV, avses ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som kommunen i egenskap av upphandlande myndighet godkänt och tecknat avtal med.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Kungälv kommun har avtal med leverantörer av service och omsorgsinsatser i hemtjänst samt med leverantörer av insatser i vård- och omsorgsboende som upphandlats enligt Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

Vid ansökan om insats enligt SoL kan den enskilde uttrycka önskemål om utförare av insatsen. Vid behovsprövningen ska socialnämnden i första hand ta ställning till den enskildes rätt till insats och därefter ges erbjudande om var insatsen kan utföras.

10. Förebyggande arbete och tidiga insatser

Socialtjänstens arbete ska präglas av ett samlat och långsiktigt fokus på att förebygga sociala problem och att upptäcka behov i ett tidigt skede. Den nya socialtjänstlagen betonar att verksamheten ska vara proaktiv, lättillgänglig och kunskapsbaserad, och att insatser ska kunna ges innan problem eskalerar eller kräver mer ingripande åtgärder. Det förebyggande perspektivet omfattar alla delar av socialtjänsten och utgör en central del av uppdraget. Arbetet ska vara förankrat i invånarnas vardag och utgå från relationer, närvaro och ett bemötande som sänker trösklarna för kontakt med socialtjänsten. Genom att kombinera tillgänglighet, synlighet och samverkan med forskningsbaserade metoder ska verksamheten skapa förutsättningar för att invånare ges stöd i rätt tid och på rätt nivå. Det samlade målet är att bidra till trygghet, goda levnadsvillkor och social hållbarhet i kommunen.

10.1 Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet syftar till att förhindra att sociala problem uppstår eller förvärras och till att stärka invånarnas möjligheter att leva trygga och självständiga liv. Arbetet bygger på närvaro i invånarnas vardagsmiljö och en aktiv strävan efter att etablera relationer som bidrar till tidig upptäckt av behov. Socialtjänsten ska vara lätt att nå och finnas där människor befinner sig, både fysiskt och digitalt. Genom att delta på arenor som skolor, bostadsområden, mötesplatser och andra offentliga miljöer utvecklas ett förtroendeskapande arbetssätt som gör det lättare för invånare att söka stöd.

Förebyggande arbete bedrivs inom alla verksamhetsområden. Inom barn- och ungaområdet handlar det om att möta barn och föräldrar i tidiga skeden av oro och verka för att stärka skyddande faktorer. Inom missbruk och beroende innebär det att uppmärksamma riskmönster tidigt och erbjuda stöd och samordning för att förhindra att situationer förvärras. Inom funktionsstöd och socialpsykiatri innefattar det ett hälsofrämjande och funktionsstödjande arbetssätt som motverkar isolering, försämrad funktion och risk för marginalisering. Arbetet med att förebygga vräkningar och hemlöshet är också en betydande del av det förebyggande uppdraget och bygger på tidig samverkan med hyresvärdar och andra aktörer för att undvika att boendesituationer utvecklas till akuta problem.

Samverkan är avgörande för att förebyggande arbete ska vara effektivt. Internt ska enheter inom Trygghet och Stöd arbeta utifrån gemensamma rutiner och strukturer för att säkerställa att individer och familjer möts av en sammanhållen och tydlig socialtjänst. Externt ska socialtjänsten samarbeta med regionen, skolan, förskolan, civilsamhället, föreningsliv, hyresvärdar och polisen. Genom gemensamt planerade och systematiskt följda insatser kan risker identifieras tidigare och åtgärder utformas på ett sätt som stärker individens möjligheter och minskar behovet av mer omfattande insatser.

Det förebyggande arbetet ska vara kunskapsbaserat och bygga på både forskning och beprövad erfarenhet. Uppföljning, analys och lärande ska vara integrerade delar av verksamheten för att stärka

**KUNGÄLV
KOMMUN**

kvalitet och utveckla metoder som möter föränderliga behov i kommunen. Ett förebyggande arbetssätt förutsätter att socialtjänsten kontinuerligt utvecklas, anpassas och förnyas för att möta nya utmaningar och skapa hållbara lösningar tillsammans med invånarna.

10.2 Tidiga insatser

Tidiga insatser är en central del av socialtjänstens arbete och utgör länken mellan det breda förebyggande arbetet och myndighetsutövningen. Syftet är att erbjuda stöd snabbt när en oro uppmärksammas och innan situationer utvecklas till mer komplexa behov som kräver omfattande handläggning. Tidiga insatser ska kännetecknas av låg tröskel, flexibilitet och snabb tillgänglighet, och kan ges utan att en fullständig utredning behöver inledas när det inte är nödvändigt.

Arbetssättet inom första linjen är viktigt i detta sammanhang, särskilt inom barn- och ungaområdet. Genom att möjliggöra insatser vid tidiga tecken på oro kan socialtjänsten avlasta mer omfattande verksamheter och samtidigt skapa trygghet och stöd för barn och familjer i ett skede där förändring ofta är mer möjlig och mindre ingripande. Det gör det också möjligt att arbeta mer individanpassat och med högre grad av delaktighet. Tidiga insatser kan omfatta såväl rådgivning och stödjande samtal som kortvariga insatser i samverkan med andra aktörer.

Tidiga insatser är inte begränsade till barn och unga utan omfattar även vuxna som befinner sig i riskzoner, exempelvis vid psykisk ohälsa, missbruksproblematik eller social utsatthet. Genom tidigt samordnade insatser kan socialtjänsten bidra till att skapa stabilitet, stärka individens resurser och förhindra att problem får fäste. Arbetet sker ofta i nära samarbete med regionens verksamheter, särskilt vid samsjuklighet eller behov av samordnad planering.

En viktig del av de tidiga insatserna är också arbetet med mottagning, där invånare ska kunna få vägledning, stöd eller enklare insatser direkt vid kontakt med socialtjänsten. Målet är att fler ska få rätt hjälp i rätt tid, i en form som är anpassad efter behovens omfattning och karaktär. Tidiga insatser skapar därigenom både bättre förutsättningar för individen och en mer hållbar användning av socialtjänstens resurser.

11. Utredning och behovsbedömning

11.1 Ansvarsfördelning gentemot andra kommuner vid utredningsskyldighet

Ansvarsfördelningen mellan kommuner regleras i 29 kap. SoL. Huvudregeln är att den kommun som den enskilde är stadigvarande bosatt i eller har sin starkaste anknytning till (bosättningskommunen) ansvarar för insatser till den enskilde (29 kap. 1 § SoL).

11.1.1 Bosättningskommun

I 29 kap. 2 § SoL framgår att bosättningskommunen behåller ansvaret för insatser till enskild som till följd av beslut vistas i annan kommun i:

1. ett familjehem enligt 9 kap. SoL eller 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
2. ett stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende enligt 9 kap. SoL
3. en särskild boendeform för äldre personer enligt 8 kap. 4 § eller 26 kap. 1 § första stycket 2
4. en bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning enligt 8 kap. 11 § eller 26 kap. 1 § första stycket 2

**KUNGÄLV
KOMMUN**

5. en bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 8 eller 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
6. ett annat boende, om det inte är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun

Enligt 29 kap. 3 § SoL ansvarar den kommun där den enskilde är folkbokförd för insatser:

1. vid kriminalvård i anstalt
2. vid vård på sjukhus eller i annan sjukvårdsinrättning på initiativ av någon annan än en kommun
3. som aktualiserats inför avslutningen av vård enligt 1 eller 2

11.1.2 Vistelsekommun

Om det uppkommer behov av insatser för en enskild under en tillfällig vistelse i en kommun, ansvarar vistelsekommunen för insatser som behövs i akuta situationer. Vistelsekommunen ansvarar även för andra insatser till den enskilde, om det inte står klart att en annan kommun är ansvarig (29 kap. 4 § SoL).

Vistelsekommunen har enligt 29 kap. 5§ SoL skyldighet att bistå bosättningskommunen när en enskild avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver insatser för detta. Vistelsekommunen är då skyldig att på bosättningskommunens begäran:

1. bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den enskildes behov av insatser
2. verkställa bosättningskommunens beslut

Om en bosättningskommun har begärt att vistelsekommunen ska verkställa ett beslut, ska bosättningskommunen betala ersättning för verkställighetskostnaderna (29 kap. 6 § SoL). Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

11.1.3 Ansökan om insatser i en annan kommun

Enligt 29 kap 7 § SoL kan en enskild som önskar flytta till en annan kommun ansöka om insatser i den kommunen om han eller hon;

1. har ett varaktigt behov av omfattande vård- eller omsorgsinsatser till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom och därför inte kan bosätta sig i kommunen utan att beviljas de insatser som han eller hon behöver
2. behöver flytta till en annan kommun på grund av våld eller andra övergrepp men inte kan göra det utan att beviljas de insatser som han eller hon behöver

Ansökan från en enskild som önskar flytta till en annan kommun och som är i behov av insatser enligt 7 § ska behandlas som om den enskilde var bosatt i den kommunen. Är den sökandes behov tillgodosedda i bosättningskommunen, får hänsyn inte tas till den omständigheten när ansökan prövas (29 kap 8 § SoL).

Bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

11.1.4 Skyldighet att slutföra utredning

Enligt 29 kap. 9 § SoL är en kommun som har inlett en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd är skyldig att slutföra utredningen och fatta beslut i ärendet, även om ansvaret för barnet enligt 1, 2, 3 eller 4 § övergår till en annan kommun. Detsamma gäller om en utredning har inletts och ärendet avser vård på grund av skadligt bruk eller beroende.

Den andra kommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som kan behövas för att fatta beslut i ärendet.

Första stycket gäller inte om den andra kommunen samtycker till att ta över utredningen av ärendet eller om ärendet annars flyttas över.

11.1.5 Överflyttning av ärende

Ett ärende som avser individuellt behovsprövade insatser eller andra åtgärder som gäller en enskild individ får flyttas över till en annan kommun (29 kap. 10 § SoL)

En kommun som anser att ett ärende ska flyttas över ska begära det hos den andra kommunen. Ärendet ska då flyttas över om den som berörs av ärendet har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt.

En begäran om att ett ärende ska flyttas över till en annan kommun ska vara skriftlig. Den andra kommunen ska genast skriftligen meddela sin inställning.

11.1.6 Om kommunerna inte är överens

Om berörda kommuner inte är överens om att flytta över ett ärende, får den kommun som begärt överflyttning ansöka om det hos Inspektionen för vård och omsorg. En sådan ansökan får också göras av en kommun som inte inom en månad har fått svar från en annan kommun på en begäran om överflyttning. (29 kap. 11 § SoL)

Inspektionen för vård och omsorg ska pröva ansökningsen så snart som möjligt. Myndigheten ska fatta beslut i ärendet inom tre månader från det att ansökan kom in, om det inte finns särskilda skäl för en längre handläggningstid.

11.1.7 Uppgiftslämnande mellan kommuner

Uppgifter som behövs för att en kommun ska kunna ta över ett ärende enligt 10 eller 11 § ska lämnas ut av den kommun som överlämnar ärendet. (29 kap. 12 § SoL)

11.2 Ärendets uppkomst

Om socialnämnden tar emot en ansökan eller begäran, anmälan eller får information på annat sätt, till exempel genom en begäran från en annan myndighet om ett yttrande, kan det leda till att det uppstår ett ärende hos myndigheten. Ansökan och anmälan kan vara muntlig eller skriftlig. En ansökan, anmälan eller begäran om yttrande ska alltid dokumenteras och registreras i aktuellt dokumentations- och verksamhetssystem.

I vissa fall ska socialnämnden alltid inleda utredning, bland annat:

- vid ansökan om insats enligt SoL eller LSS
- om kriterierna för att inleda utredning enligt LVM eller LVU är uppfyllda
- om annan myndighet, till vilken nämnden är skyldig att yttra sig till, begär nämndens yttrande

11.3 Förhandsbedömning

Om en anmälan till socialnämnden som gäller barn eller unga, ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge behöver omedelbart skydd (omedelbar skyddsbedömning). Bedömningen ska dokumenteras. För barn ska dokumentationen göras i en personakt. (20 kap. 1 § SoL).

Socialnämnden ska göra en förhandsbedömning om en anmälan till socialnämnden gäller barn eller unga. En förhandsbedömning innebär att socialnämnden fattar beslut om att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter det att anmälan har kommit in (20 kap. 2 § SoL).

En förhandsbedömning är inte en mindre utredning utan en bedömning av om socialnämnden ska inleda utredning eller inte. Ett sådant beslut behöver dock inte fattas om det redan pågår en utredning om det barn eller den unge som anmälan avser. Bedömningen går ut på att bilda sig en uppfattning om den enskildes situation och inställning till att ta emot hjälp. Utgångspunkten är vad som framkommit i den aktuella anmälan, eventuellt tidigare anmälningar och tidigare kännedom om den det gäller. Tiden för förhandsbedömningen får endast förlängas om det finns synnerliga skäl.

Under förhandsbedömningen får socialnämnden endast ta kontakt med den person som anmälan gäller och inte ta in uppgifter från andra, då det ses som en utredningsåtgärd. Möjlighet finns dock att kontakta anmälaren för att kontrollera inkomna uppgifter. Om det redan från början står klart att socialnämnden inte kan eller bör vidta några åtgärder ska utredning inte inledas. Nämndens beslut att inleda utredning kan inte överklagas med förvaltningsbesvär.

Dokumentation gällande förhandsbedömningen görs i dokumentations- och verksamhetssystemet.

11.3.1 Beslut att inte inleda utredning

Förhandsbedömning är socialnämndens bedömning av om det finns skäl att inleda en utredning enligt 14 kap. 2 § SoL eller inte. En förhandsbedömning ska göras när nämnden fått kännedom om förhållanden som skulle kunna leda till åtgärd.

Om förhandsbedömningen leder till ett beslut att inte inleda utredning ska det dokumenteras med uppgifter om att en utredning inte inleds, skälen för nämndens beslut, beslutsdatum och namn och befattning eller titel på den som fattat beslutet (5 kap.2 § SOSFS 2014:5).

Vid beslut att *inte* inleda utredning förvaras handling som föranlett att nämnden gjort en förhandsbedömning och upprättat beslut i den enskildes personakt om sådan finns. Vid ett pågående ärende registreras beslutet att inte inleda utredning i dokumentations- och verksamhetssystemet. Om det inte finns någon personakt registreras beslutet i inkommande information och handlingarna förvaras i digital kronologisk pärm. Dokumentationen i inkommande information sparas endast som statistik i verksamhetssystemet.

11.3.2 Beslut att inleda utredning

Beslut om utredning fattas alltid med stöd av 14 kap. 2 § SoL, oavsett om utredningen gäller ett barn eller vuxen (SOSFS 2014:5). Socialnämndens beslut att inleda utredning enligt 14 kap. 2 § SoL ska dokumenteras i journalen. Även datum för beslutet, samt namn och befattning eller titel på den som fattat beslutet ska dokumenteras. Beslut om att inleda utredning registreras i verksamhetssystemet.

Om utredning inleds skapas ett nytt ärende i verksamhetssystemet alternativt kopplas de dokumenterade uppgifterna i inkommande information till ett redan befintligt ärende. Om ett nytt ärende aktualiseras i verksamhetssystemet sker det med utredningstypen ärendet gäller.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Dokumentationen om att inleda utredning sparas i den enskildes personakt. Den det gäller ska informeras om att en utredning inletts.

11.4 Vad är en utredning?

Med utredning menas all den verksamhet som syftar till att göra det möjligt för socialnämnden att fatta beslut i ett ärende. Utredning används också som ett sammanfattande begrepp för den slutliga dokumentation som själva utredandet resulterar i. Syftet med en utredning är att ge beslutsfattaren ett tillförlitligt beslutsunderlag och utgöra en grund för valet av fortsatta insatser. En utredning enligt 14 kap. 2 § SoL får i regel inte inledas mot någon vuxen persons vilja, om utredningen avser personen själv. Om det kan föreligga ett vårdbehov som behöver tillgodoses med stöd av bestämmelser i LVM eller LVU får utredningen bedrivas mot den enskildes vilja. Detsamma gäller när nämnden på begäran av annan myndighet eller domstol är skyldig att yttra sig.

11.5 Insatser utan behovsprövning

Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning syftar bland annat till att ge socialnämnden ytterligare ett verktyg eller arbets sätt för att komma i kontakt med enskilda som i dag är svåra att nå, till exempel barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet, personer med ett skadligt bruk eller beroende, personer med psykisk funktionsnedsättning, personer i prostitution och de som utsätts för våld.

Genom att processen för att tillhandahålla insatser förenklas sänks också trösklarna för enskilda att uppsöka och ta emot hjälp. Att den enskilde kan påbörja en insats, när han eller hon är motiverad till förändring, utan att först behöva avvakta socialnämndens ärendehandläggning, bidrar till sänkta trösklar. Tanken är att hjälpen ska vara tillgänglig när den enskilde vill ta del av den.

Dokumentationsskyldighet gäller för samtliga insatser, inklusive insatser som tillhandahålls utan individuell behovsprövning. Det gäller oavsett hur insatsen benämns, hur den är utformad och vem den riktar sig till. Dokumentationsskyldigheten gäller vid genomförandet av dessa insatser.

Socialnämnden får dock besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet, som till exempel namn, personnummer och adress, inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning. Tanken är att den enskilde ska kunna ta del av insatsen anonymt. Ett sådant beslut får dock endast fattas om det föreligger särskilda skäl.

I SoL finns bestämmelser som gör det möjligt att ge allmänt inriktade insatser utan utredning och beslut. De insatser som kommunen kan erbjuda som service ska vara allmänt inriktade och generellt utformade. Framför allt handlar det om förebyggande, rådgivande och informerande insatser samt olika typer av öppna verksamheter som kan erbjudas utan föregående behovsbedömning och insatsbeslut. Endast insatser för personliga behov kan erbjudas utan individuell behovsprövning. Insatser för ekonomiska behov, dvs. att den enskilde får pengar eller motsvarande av socialnämnden, får inte ges utan behovsprövning.

11 kap. 5 § SoL är formulerad som en möjlighet för socialnämnden att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning. En förutsättning för att socialnämnden ska kunna tillhandahålla insatser utan utredning och individbeslut är att kommunen beslutar särskilt om vilka insatser som ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Det gäller även insatser som tidigare tillhandahållits på detta sätt, som till exempel rådgivning, träffpunkter och enklare former av stöd- och samarbetsamtal.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Socialnämnden ska informera enskilda som väljer insats utan individuell behovsprövning (IUB), om möjligheten till individuellt behovsprövade insatser enligt 11 kap. 1 § SoL. Informationen ska lämnas på lämpligt sätt och i lämplig utsträckning. Alla IUB kan också ges efter ansökan och beslut om insats. Den enskilde har alltid rätt att ansöka om insats enligt 11 kap. 1 § SoL.

Om den insats som erbjuds är anpassad till den enskildes personliga behov och förutsätter någon form av prövning av det aktuella behovet är inte insatsen att betrakta som service. Då kan insatsen endast beviljas med stöd av 11 kap. 1 § SoL. Särskilda dokumentationskrav gäller vid individuellt behovsprövade stöd-, vård- och behandlingsinsatser.

Enligt SoL (lag 2025:400) föreligger ingen skyldighet att dokumentera uppgift om enskilds personlig förhållande vid rådgivning enligt 11 kap. 1 §. Det gäller oavsett hur rådgivningen tillhandahålls, det vill säga med eller utan individuell behovsprövning. Socialnämnden i Kungälv har tagit ställning till vilka rådgivande insatser som ska erbjuds utan individuell behovsprövning.

För ytterligare information om undantag från dokumentationsskyldighet se avsnitt 14.1.

11.6 Utredning

Enligt 14 kap. 2 § SoL ska socialnämnden när den får information om något som skulle kunna leda till en åtgärd av nämnden, genast inleda en utredning. I 9 § FL anges att en utredning ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Att en utredning ska genomföras skyndsamt får inte medföra att kraven på objektivitet, opartiskhet och allsidighet eftersätts. Handläggningen ska enligt 9 § FL vara skriftlig. I dokumentations- och verksamhetssystemet finns den mall för utredning som ska användas.

Det är viktigt att den enskilde informeras om vad en utredning innebär. Utredningens omfattning varierar beroende på den enskildes behov och vilken typ av insats som efterfrågas. Utgångspunkten är att den enskilde så långt det är möjligt ska medverka i utredningen och ha inflytande över planeringen av vård och stödinsatserna.

Utredningen ska vara tillräckligt omfattande för att kunna ge tillfredsställande underlag för beslut, men inte vara mer ingående än vad som är nödvändigt för utredningens syfte. Socialsekreteraren har ansvar för att samtalen hålls på rätt nivå. Om den enskilde under utredningens gång vill ta tillbaka sin ansökan, inte längre är intresserad av någon insats eller inte vill medverka i utredningen ska ärendet avslutas. Om en utredning har avbrutits på grund av att den enskilde inte längre vill få sin ansökan om insats prövad av socialnämnden ska det framgå av dokumentationen när nämnden har beslutat att avskryva ärendet.

11.6.1 Insatser under utredningens gång

Om den enskilde behöver någon insats under utredningstiden ska även den frågan utredas och avgöras genom ett särskilt beslut.

11.6.2 Kartläggning och bedömning

En utredning består av kartläggning av den enskildes situation, bedömning och förslag till individuellt anpassade insatser. Den information som ligger till grund för kartläggningen inhämtas direkt från den enskilde och från eventuell tidigare dokumentation, via samtal, strukturerade intervjuer och bedömningsinstrument. Vid samtycke från den enskilde kan även uppgifter, såsom kontroll av kemiska markörer (till exempel urinprover och blodprover), inhämtas från hälso- och sjukvården. Vid samtycke från den enskilde kan information även hämtas från anhöriga, övrigt nätverk samt från samverkanspartners.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

För mer information om sekretess och sekretessbrytande bestämmelser, se avsnitt Offentlighets- och sekretesslagen, OSL i riktlinjerna. Strukturade bedömningsinstrument ingår som underlag för en allsidig bedömning och utgör en viktig del i utredningsarbetet och ett komplement till personliga samtal med den enskilde. För att kunna göra en samlad kvalificerad bedömning av den enskildes behov kan det vara nödvändigt att samverka med personal med psykologisk och medicinsk/ psykiatrisk kompetens. Det är viktigt att sådan samverkan sker när det framkommit tecken på att den enskilde har sådana psykiska svårigheter att de tydligt påverkar kontakten och planeringen av insatser. Samverkan kan endast ske med den enskildes samtycke. Kartläggning och bedömning leder fram till val av individuellt anpassade insatser. Flera insatser kan ske samtidigt och samordnat samt bör länkas samman i en långsiktig planering där varje insats ger ett begränsat resultat.

Sammanfattningsvis bör en kvalificerad behovsbedömning ta fasta på:

- den enskildes sociala situation och sociala resurser
- stödbehovets svårighetsgrad
- eventuell förekomst och grad av psykisk sjukdom/funktionsnedsättning
- den enskildes funktionsförmåga
- behov av struktur och aktiv vägledning
- grad av motivation och beredskap för förändring
- bästa tillgängliga kunskap
- den enskildes beskrivning av sin situation, erfarenhet och önskemål
- professionell expertis. Om det finns minderåriga barn ska även en barnkonsekvensanalys genomföras och dokumenteras i utredningen

11.6.3 Kommunicering av utredning

Utredningen ska enligt 25 § förvaltningslagen (FL, lag 2017:900) kommuniceras den enskilde. Syftet med kommunicering är att garantera rättssäkerhet och ge den enskilde möjlighet påverka beslutet. Kommunicering ska i första hand ske skriftligt. Den enskilde måste få tillräckligt med tid för att ta del av materialet och yttra sig över det. Vid kommunicering bör nämnden tydligt ange en tidpunkt när yttrandet från den enskilde senast ska lämnas. Svarsfristen ska vara en bestämd dag.

Även bifall på ansökan om insats ska kommuniceras, om det inte är uppenbart obehövt (25 § FL), till exempel vid vårdplanering. I de fall då risk för tidspress föreligger kan kommunicering ske muntligt, till exempel vid samverkan enligt lag om utskrivning från sluten hälso- och sjukvård (lag 2017:612), för att säkerställa en effektiv socialtjänstprocess och förhindra att betaldagar uppstår. Oavsett om kommunicering sker skriftligt eller muntligt ska det dokumenteras i dokumentations- och verksamhetssystemet.

Av dokumentationen ska det framgå om och i så fall när och på vilket sätt kommuniceringen har skett med den enskilde. Av dokumentationen ska det även framgå vilka synpunkter den enskilde har framfört till socialnämnden vid kommuniceringen samt när och på vilket sätt synpunkterna kom nämnden tillhanda. När utredningen är slutförd ska beslut om att utredningen är avslutad registreras i verksamhetssystem.

12. Beslut

12.1 Innehåll och utformning av beslut

Enligt 31 § FL (Förvaltningslagen, lag 2017:900) ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som visar, dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. Dokumentationen av ett skriftligt beslut ska även innehålla uppgifter om vilket lagrum och vilka skäl som ligger till grund för beslutet samt uppgift om beslutsfattarens befattning eller titel (5 kap. 14 § SOSFS 2014:5).

Dokumentationen av ett muntligt beslut ska innehålla uppgifter om dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem (namn och befattning/titel) eller vilken nämnd som fattat beslutet, vilket lagrum som ligger till grund för beslutet samt vilka skäl som ligger till grund för beslutet (5 kap. 14 § SOSFS 2014:5).

Detta innebär att det tydligt ska framgå vad ansökan eller begäran gäller, om beslutet innebär bifall eller avslag på ansökan eller begäran, vad som beviljas, enligt vilket lagrum beslutet fattas och om beslutet innehåller några förbehåll.

Vid beslut om vissa insatser kan det ofta vara motiverat att tidsbegränsa besluten. Nödvändigheten av att tidsbegränsa en insats ska övervägas i varje enskilt fall. Enligt 33 § första stycket FL ska den som är part så snart som möjligt underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Undantagsregeln ska tolkas snävt.

Om parten får överklaga beslutet ska underrättelsen om beslutet enligt 33 § andra stycket FL även innehålla information om hur det går till att överklaga. Beslutet registreras i dokumentations- och verksamhetssystemet med, för ärendet, applicerbar beslutstyp. Vid beslutsfattandet måste gällande delegationsordning följas.

12.2 Rättelse och ändring av beslut

Ett beslut som innehåller en uppenbar felaktighet till följd av myndighetens eller någon annans skrivfel, räknefel eller något annat liknande förbiseende får enligt 36 § FL rättas av den myndighet som har meddelat beslutet. Av 37 § FL framgår att en myndighet får ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning. Ett beslut som till sin karaktär är gynnande för någon enskild part får dock ändras till den enskildes nackdel bara om:

1. det framgår av beslutet eller de föreskrifter som det har grundats på att beslutet under vissa förutsättningar får återkallas,
2. tvingande säkerhetsskäl kräver att beslutet ändras omedelbart, eller
3. felaktigheten beror på att parten har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter

För att beslutet ska kunna ändras enligt punkten 1 är det viktigt att det tydligt anges i beslutet vilka förbehåll som finns, det vill säga under vilka omständigheter beslutet kan komma att ändras.

Exempel på formulering av förbehåll som kan användas i beslutstexten är:

- Vid väsentlig ändring av de förhållanden som legat till grund för detta beslut, så kan beslutet komma att omprövas och ändras så att beviljad förmån helt eller delvis upphör.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Denna utformning av förbehåll är i linje med vad som har accepterats i praxis och möjliggör att socialnämnden kan avsluta eller ändra insatsen om det skulle uppstå sådana omständigheter som gör att den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för att erhålla insats i aktuell form. Detta ska i så fall göras genom att ett nytt beslut fattas. Av beslutstexten ska det, utöver skälen för ändring, också tydligt framgå att beslutet utgör en ändring av det tidigare beslutet. Ändringsbeslutet är överklagbart och handläggningen följer reglerna i FL.

Enligt 38 § FL ska en myndighet ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om:

1. den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, och
2. beslutet kan ändras snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Ett beslut som har överklagats får, enligt 39 § FL, bara ändras av den myndighet som har meddelat det som första instans enbart i sådana fall som avses i 38 § och bara om överklagandet och övriga handlingar i ärendet ännu inte har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet.

12.3 Överklagan från den enskilde

Ett beslut får enligt 41 § FL överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt. Enligt 42 § FL får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Om beslutet tidsbegränsas mot den enskildes vilja eller insatsen beviljas under en kortare tid än den enskilde vill anses det ha gått den enskilde emot.

12.3.1 Vad kan den enskilde överklaga?

I 35 kap. 1 § SoL framgår vilka beslut enligt SoL som kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Den enskilde kan överklaga beslut om insats enligt 11 kap. 1 § SoL (insatser för personliga behov) och 12 kap. 1 § SoL (insatser för ekonomiska behov). Även beslut enligt 18 kap. 11 § (förbud och begränsningar i möjligheten att ta emot andras barn), 22 kap. 2 § (placering av barn i familjehem eller annat enskilt hem), 24 kap. 1 §, 4-5 §§ (medgivande till internationell adoption), 29 kap. 7 § (ansökan om insats i annan kommun) samt beslut enligt 32 kap. 5-10 §§ SoL (beslut om avgifter och förbehållsbelopp) kan överklagas av den enskilde.

Observera principen om litispendens som innebär att en fråga som redan är föremål för prövning i ett överklagat ärende inte samtidigt kan tas upp till ny prövning. Inom förvaltningsrätten kommer detta till uttryck i 39 § förvaltningslagen och innebär att den beslutande myndigheten i normalfallet är förhindrad att fatta ett nytt beslut rörande samma sak under tiden som överklagandet prövas i högre instans. Mot denna bakgrund saknar den enskilde i regel möjlighet att få samma insats prövad på nytt genom en ny ansökan under pågående överklagandeprocess, eftersom det då rör sig om samma sak. Syftet är att undvika parallella prövningar och motstridiga avgöranden samt att upprätthålla en ordnad och rättssäker handläggning.

12.3.2 Instanser för överklagan

Första instans för överklagan av socialnämndens beslut enligt är förvaltningsrätten. Socialnämndens beslut överklagas till Förvaltningsrätten i Göteborg. Förvaltningsrättens avgörande överklagas till kammarrätten. Om det är särskilt föreskrivet krävs prövningstillstånd för att kammarrätten ska pröva ett överklagande av förvaltningsrättens beslut. Vid överklagande till Högsta förvaltningsdomstolen krävs alltid prövningstillstånd.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

12.3.3 Tillvägagångssätt

Ett beslut ska överklagas skriftligt (43 § FL). I överklagandet ska klaganden bland annat ange vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som klaganden begär. Överklagandet ska också ges till socialnämnden som meddelat beslutet. I 3 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL, finns ytterligare bestämmelser om vad ett överklagande ska innehålla.

Överklagandet ska skickas till den enhet som har fattat beslutet och ska ha inkommit till nämnden inom tre veckor från den dag som den klagande fick del av beslutet (43 och 44 §§ FL). Socialnämnden prövar om överklagandet kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent ska enheten besluta att överklagandet inte får tas upp till prövning (avvisning). Överklagandet ska dock inte avvisas om förseningen beror på att socialnämnden inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man överklagar, eller överklagande har kommit in till överinstansen inom överklagandetiden (45 § FL). Om överklagandet inte ska avvisas ska enheten överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till förvaltningsrätten (46 § FL).

Överklagandet och handlingarna i ärendet ska skyndsamt skickas till förvaltningsrätten. Om enheten ändrar ett beslut som har överklagats, ska enheten överlämna även det nya beslutet till förvaltningsrätten (46 § FL). Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.

12.3.4 Hjälpa att överklaga

Om den enskilde behöver hjälp med att överklaga är den beslutsfattande myndigheten skyldig att hjälpa till med detta i den utsträckning som följer av 6 § FL. Den enskilde kan exempelvis behöva närmare anvisningar om hur personen ska gå till väga för att överklaga. Det är dock den enskilde eller dennes ombud som står för innehållet och som undertecknar överklagandet.

12.4 Verkställighet av beslut

Socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med personen. Den enskildes inflytande ska betonas, vilket innebär att det är viktigt att den enskilde ges möjlighet att framföra sina synpunkter på innehållet i de insatser personen tar del av. Det är dock socialnämnden som beslutar hur beslutet ska verkställas.

Socialtjänstlagen ger kommunerna en stor frihet att anpassa sina insatser efter skiftande behov och förutsättningar. För att kunna verkställa beslut om insatser måste besluten vila på underlag som garanterar den enskildes rättssäkerhet.

Verkställighet innebär att beslutet träder i kraft och att de praktiska åtgärderna, till exempel boendestöd, hemtjänst eller plats i särskilt boende, faktiskt påbörjas. När den enskilde beviljas en insats ska en plan upprättas för den insats som socialnämnden avser att anordna, ett så kallat uppdrag. Uppdrag för verkställighet av insats enligt socialtjänstlagen (SoL) innebär att socialnämnden, efter ett gynnande beslut, har en skyldighet att snarast möjligt genomföra den beviljade hjälpen till den enskilde. Planen ska även uppta åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för, till exempel i en samordnad individuell plan (SIP).

12.4.1. Plan för insats

Enligt 9 kap. 12 § SoL ska socialnämnden upprätta en plan för vården om en enskild behöver vårdas i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende (vårdplan). För barn och unga som vårdas i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende ska socialnämnden också upprätta en plan över hur vården ska genomföras (genomförandeplan).

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Innehållet i vård- eller genomförandeplan regleras närmare i 10 kap. 2-3 §§ socialtjänstförordningen (SOF 2025:468).

Verkställighet av beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) innebär att beviljade insatser ska påbörjas och utföras i praktiken så snart som möjligt, eller inom skälig tid. Beslut om insats enligt SoL gäller omedelbar. En ansökan om insatser enligt SoL får inte avslås med hänvisning till att socialnämnden bedömer att ett gynnande beslut inte kan verkställas inom skälig tid.

12.4.2 Ej verkställda beslut

Enligt 34 kap. 1 § SoL samt 28 f § LSS har socialnämnden en rapporteringsskyldighet, som innebär att gynnade beslut enligt 11 kap. 1 § SoL eller 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet, ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och till de revisorer som avses i 3 kap. 10 § kommunallagen (2017:725). För varje beslut ska socialnämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av insats beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Enligt 34 kap 2 § SoL samt 28 g § LSS ska socialnämnden anmäla när ett gynnande beslut som tidigare rapporterats som ej verkställt enligt 1 §, blir verkställt. Anmälan görs till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 10 § kommunallagen (2017:725). Datum för verkställigheten ska då anges. Även beslut där verkställigheten avbryts och inte återupptas inom tre månader ska anmälas på samma sätt.

Rapporteringen ska ske en gång per kvartal. En särskild avgift har införts för de fall då kommunen inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd som beviljats enligt 11 kap. 1 § SoL eller 9 § LSS.

12.4.3 Avtal

Kommunen får ingå avtal med ett privata aktörer eller en fysisk person om att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte överlämnas till annan (4 kap. 3 § SoL).

Bestämmelser om att en kommun får ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun eller en region finns i 9 kap. 37 § kommunallagen (2017:725).

12.4.4 Uppdrag

Om insatsen ska genomföras av någon annan än den som handlagt ärendet ska ett uppdrag lämnas till den utförare som ska genomföra insatsen. Uppdraget utgår från beslutet om insats och den enskildes individuella behov. Uppdraget är ett avtal mellan socialnämndens beställare och den som ska genomföra insatsen (utföraren). Det är viktigt att uppdraget är tydligt formulerat så att det klart framgår vad insatsen ska innehålla. Vad som ska finnas med i dokumentationen till utföraren framgår av 5 kap. 22 § SOSFS 2014:5.

Dokumentation av nämndens uppdrag ska innehålla uppgift om:

1. socialnämndens bedömning av den enskildes behov
2. vad som ingår i uppdraget
3. vilket eller vilka mål som gäller för insatsen
4. former för uppföljning i det enskilda fallet
5. vilken information som efter en prövning enligt bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 17 kap. 11 § SoL eller 29 § LSS ska återföras till nämnden i samband med att insatsen avslutas
6. namn och kontaktuppgifter till ansvarig socialsekreterare hos socialnämnden

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Av dokumentationen ska det framgå när uppdraget, efter prövning enligt bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen, har lämnats till utföraren (HSLF-FS 2025:27).

12.4.5 Plan för utförande av uppdrag

Målen med beslutad insats formuleras tillsammans med den enskilde. Målen ska vara formulerade så att de går att följa upp. I verksamhetssystemet går det att skicka uppdrag till de utförare som är anslutna till verksamhetssystemet och även ta emot genomförandeplan från de anslutna utförarna. Om utföraren inte är ansluten till verksamhetssystemet behöver uppdraget skrivas ut och skickas per post.

Tillsammans med den enskilde upprättas därefter en plan som mer i detalj beskriver hur insatsen ska genomföras. I vissa fall, när insatsen ska genomföras av en lekman, till exempel en kontaktperson eller ett familjehem, är det lämpligast att planen upprättas av den som handlagt ärendet tillsammans med den enskilde. I annat fall bör planen upprättas vid den verksamhet som genomför insatsen (utföraren), tillsammans med den enskilde utifrån det uppdrag till utföraren som utformats utifrån beslutet.

Syftet med en vård-/genomförandeplan är att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet och för uppföljningen av insatsen. Planen utgör också utgångspunkt för dokumentationen under pågående insats. Planen ska innehålla konkreta kort- och långsiktiga mål som bedöms vara möjliga att uppnå för den enskilde och som följs upp regelbundet. Av planen bör det bland annat framgå:

- vilket eller vilka mål som gäller för insatsen enligt nämndens beslut, om insatsen innehåller en eller flera aktiviteter hos utföraren
- vilket eller vilka mål som gäller för varje aktivitet
- vem hos utföraren som ansvarar för genomförandet av varje aktivitet,
- när och hur olika aktiviteter ska genomföras
- hur utföraren ska samverka med nämnden, andra utförare eller andra huvudmän, till exempel hälso- och sjukvården, skolan eller Arbetsförmedlingen
- när och hur insatsen som helhet eller olika aktiviteter som ingår i insatsen ska följas upp,
- om den enskilde har deltagit i planeringen och i så fall vilken hänsyn som har tagits till hans eller hennes synpunkter och önskemål
- vilka andra personer som har deltagit i arbetet med att upprätta genomförandeplanen,
- när planen har fastställts
- när och hur planen ska följas upp

Socialnämnden (beställaren) ansvarar för uppföljning av insatsen, även om uppdraget lämnas till annan utförare. Vid uppföljning av insatsen ska vård-/genomförandeplanen tas med. Uppföljningen ska genomföras tillsammans med den enskilde och utföraren, men det kan vara viktigt och värdefullt att ha en enskild uppföljning med den enskilde.

13. Uppföljning

Även om det är någon annan än socialnämnden som svarar för genomförandet av beslutad insats har nämnden fortfarande ansvar för att den enskilde får den beslutade insatsen och att insatsen är av god kvalitet. Det är viktigt att uppföljningen sker systematiskt och att den både bygger på samtal med den enskilde och uppgifter från utföraren som svarar för genomförandet av socialnämndens

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

beslut om insats. Standardiserade bedömningsmetoder fyller en viktig roll eftersom de skapar förutsättningar för systematisk uppföljning och underlättar möjligheten att sammanställa resultat av olika insatser.

Av 10 kap. 1 § SoL framgår att socialnämnden ansvarar för att erbjuda insatser i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp till enskilda som behöver det. Socialnämnden ska i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och stödet och noga bevaka att planen fullföljs. Detta förutsätter att ansvarig socialsekreterare håller sig informerad om hur situationen utvecklas för den enskilde under pågående insats.

Under uppföljning kan det framkomma omständigheter som föranleder att socialnämnden behöver vidta olika åtgärder. Det kan till exempel vara att den enskilde anser att den inte längre får sina behov tillgodosedda genom den beslutade insatsen. Då kan det bli aktuellt att utreda exempelvis om insatsen ska utökas eller ändras. Det kan också uppmärksammas att den enskildes behov av stöd och hjälp kan tillgodoses genom mindre omfattande insatser. Det kan föranleda åtgärder från socialnämnden men förutsättningarna för att ändra pågående beslut till nackdel för den enskilde är begränsade (14 kap. 9 § SoL).

Om behoven hos den enskilde förändras på ett sätt som gör att nämnden bedömer att den beslutade insatsen inte längre svarar mot den enskildes behov, ska detta dokumenteras. Av dokumentationen ska det också framgå vilka åtgärder som har vidtagits av nämnden för att anpassa insatsen till den enskildes behov. Om ett beslut tidsbegränsas har socialnämnden ansvar för en uppföljning av insatsen och att det vid behov fattas ett nytt beslut i god tid innan det tidigare beslutet upphör att gälla. Det är inte godtagbart att den enskilde får besked om fortsatta insatser långt efter att beslutet har upphört att gälla och inte heller att insatsen fortsätter utan giltigt beslut.

Insats enligt SoL ska bara ges efter en begäran (ansökan) från den enskilde. Vid ett tidsbegränsat beslut krävs därför att den enskilde begär insatsen på nytt innan nämnden fattar beslut om att insatsen ska fortsätta. Socialnämnden behöver uppmärksamma detta och ge den enskilde möjligheten att inkomma med en ansökan om förlängd insats. Vidare behöver socialnämnden följa upp om målet eller målen med insatsen är uppfyllda. Om målet eller målen med insatsen är uppfyllda och behov av insatsen inte längre föreligger så ska insatsen avslutas. När och av vilka skäl insatsen har avslutats ska dokumenteras.

14. Dokumentation

Handläggning och genomförande av insatser ska dokumenteras för att garantera rättssäkerhet, kvalitet och spårbarhet. De skärpta kraven på dokumentation i nya SoL (lag 2025:400) innebär ett ökat fokus på att orosanmälningar inte försvinner och att dokumentationen ska underlätta uppföljning och verksamhetsutveckling, samtidigt som tröskeln för att söka hjälp sänks genom undantagen i rådgivande verksamhet.

Dokumentationsplikten innebär att all myndighetsutövning, beslut och genomförande av insatser ska dokumenteras. Dokumentationen ska visa vilka beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Av 14 kap. 3 § SoL framgår att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling ska dokumenteras. Av 14 kap. 6 § SoL framgår att dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas

**KUNGÄLV
KOMMUN**

underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas.

All handläggning och dokumentation av ärenden som rör enskilda görs i socialnämndens dokumentations- och verksamhetssystem.

14.1 Undantag från dokumentationsskyldighet

Den nya socialtjänstlagen (lag 2025:400) möjliggör öppna insatser, insatser utan föregående individuell behovsprövning (IUB) för att nå invånare tidigt. För sådana öppna insatser finns ett förenklat dokumentationskrav.

Service, information och rådgivning som ges till enskilda eller i grupp som en insats utan individuell behovsprövning omfattas inte av dokumentationsskyldighet. Undantag från skyldigheten att dokumentera hänger samman med den enskildes möjligheten att få vara anonym. I de fall rådgivning övergår till någon form av behandling inom socialtjänsten ska det fattas beslut om detta. Beslutet och den utredning som lett fram till beslutet ska dokumenteras.

‘Rådgivande insatser’ samt ‘Öppna träffpunkter och gruppaktiviteter’ erbjuds som insats utan individuell behovsprövning (IUB) i Kungälv. Dessa är fråntagna krav på dokumentation som kan röja den enskildes identitet.

14.2 Systematisk dokumentation

Den nya socialtjänstlagen (2025:400) innebär en omställning mot en mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Systematisk dokumentation är centralt för att säkerställa rättssäkerhet, uppföljning och kvalitet i verksamheten. Systematisk dokumentation underlättar uppföljning och stärker kunskapsbasen.

Socialstyrelsen driver ett nationellt utvecklingsarbete som ska stärka förutsättningarna för uppföljning, kunskapsutveckling och digitalisering inom socialtjänsten. Utvecklingen är en del av förberedelserna inför en lag om socialdataregister. Arbetet handlar om att stegvis skapa en mer strukturerad dokumentation som kan användas både lokalt och på nationell nivå. En mer strukturerad dokumentation ger förutsättningar för att:

- dokumentationen ska bli mer effektiv och ändamålsenlig
- socialtjänsten ska kunna ”prata samma språk”, genom mer enhetliga termer och begrepp
- digitalisering och användning av nya tekniska lösningar, inklusive AI, ska underlättas
- Insamling till nationella register utökas och blir mer effektiva
- den lokala uppföljningen ska förbättras med bättre möjlighet till jämförelser

Enligt 4 kap. 7 § i SOSFS 2014:5 om allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS ska handlingar hållas ordnade på ett sätt som underlättar skyldigheten att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Som lämplig struktur för en personakt som ska hållas ordnad hos en beslutande nämnd anges att hålla samman handlingar som gäller arbetsmomenten:

- att aktualisera ärenden
- att förhandsbedöma enligt SoL
- att utreda och bedöma behov

**KUNGÄLV
KOMMUN**

- att besluta
- att verkställa beslut
- att följa upp insatser
- att avsluta insatser

Socialnämndens dokumentations- och verksamhetssystem bygger på denna struktur.

15. Gallring

Socialnämnden har enligt 16 kap. 1 § SoL skyldighet att gallra anteckningar och uppgifter. Gallring innebär att allmänna handlingar eller uppgifter i allmänna handlingar systematiskt och kontrollerat förstörs.

Anteckningar och andra uppgifter i en personakt hos socialnämnden som ingår i en sådan sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska gallras fem år efter det att sista anteckningen gjordes i akten. Socialnämnden ska dock inte gallra uppgifterna så länge uppgifter om samma person inte har gallrats av nämnden enligt andra stycket.

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska gallras fem år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen ska vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde.

16. GDPR

Alla verksamheter som hanterar personuppgifter måste följa dataskyddsförordningen (GDPR). Det innebär bland annat att följa de grundläggande principerna, se till att behandlingen har en rättslig grund och informera de registrerade om hur personuppgifter hanteras. GDPR (General Data Protection Regulation), på svenska dataskyddsförordningen, är en EU-lag som reglerar hur personuppgifter hanteras. GDPR stärker individens rättigheter över sin personliga information (t. ex namn, personnummer, bilder) och ställer höga krav på organisationers säkerhet, transparens och lagliga grund för databehandling.

I lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation finns ytterligare bestämmelser om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten i fråga om insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning.

Lag om behandling av personuppgifter i socialtjänst (lag 2001:454) innehåller bestämmelser som kompletterar EU:s dataskyddsförordning. Där framgår av 7 § att socialnämnden får behandla:

1. person- och samordningsnummer
2. personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter)
3. uppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden

Personuppgifter enligt första stycket får behandlas endast om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för verksamheten.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Känsliga personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 9.2 h i EU:s dataskyddsförordning under förutsättning att kravet på tystnadsplikt i artikel 9.3 i förordningen är uppfyllt. *Lag (2018:440)*.

17. Insatser

Kommunen kan enligt SoL erbjuda både behovsprövade, individuella insatser och insatser av servicekaraktär, utan behovsprövning. Individuellt anpassade insatser får endast ges med stöd av lag, och sådant stöd finns i 11 kap. 1-3 §§ SoL. Paragraferna ger socialnämnden en skyldighet respektive möjlighet att efter individuell behovsprövning bevilja insatser till enskilda. Enligt 11 kap. 5 § SoL kan socialnämnden även erbjuda insats till enskilda utan individuell behovsprövning. Socialnämnden ska fatta beslut om insats och skicka uppdrag till utförare. Utförare ska därefter, utifrån uppdraget, upprätta en genomförandeplan tillsammans med den enskilde. Genomförandeplanen ska följas upp regelbundet.

17.1 Utgångspunkt vid val av insatser

De personer som kommer i kontakt med socialnämnden till följd av svårigheter skiljer sig åt i en mängd avseenden som har betydelse för valet av insats. I SoL anges att stödet måste planeras och att nämnden noga ska följa insatser, vilket betyder att insatser inte ska ses som isolerade åtgärder utan som delar i en process. Det är vanligt att flera insatser behöver pågå samtidigt och samordnat. En annan utgångspunkt är att så långt det är möjligt och lämpligt verka för att den enskilde ska kunna fungera i sin befintliga miljö, att stärka sitt nätverk och upprätta kontinuitet i arbetet.

För att detta ska fungera behövs samverkan med andra organisationer och vårdgivare samt civilsamhället i syfte att erbjuda den enskilde bästa möjliga stöd. Att undersöka möjligheterna till samverkan med anhöriga är viktigt. För att personen ska kunna erbjudas insatser som utgår ifrån den enskildes behov krävs tillgång till ett differentierat utbud. De insatser som väljs kan vara av såväl stödjande som behandlande karaktär och bör så långt det är möjligt utgå från evidensbaserade metoder.

17.2 Öppenvårdsinsatser

Socialnämnden kan bevilja olika typer av öppna insatser till barn och deras föräldrar. Vid val av öppna insatser utgår man från barnets behov som de beskrivs i analysen och bedömningen i utredningens beslutsunderlag.

Huvudprincipen är att barn som är över 15 år och barns vårdnadshavare ska samtycka till öppna insatser, men det finns undantag:

- För barn som fyllt 15 år får socialnämnden besluta om öppna insatser även utan vårdnadshavarens samtycke. Det kan till exempel handla om kontaktperson eller särskilt kvalificerad kontaktperson
- Under vissa förutsättningar kan socialnämnden även fatta beslut om insatser till ett barn trots att en av vårdnadshavarna inte samtycker
- Enligt 22 § lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, kan beslut fattas om öppna insatser för personer under 20 år även om de inte samtycker till insatsen. Det krävs att de särskilda förutsättningarna som beskrivs i LVU är uppfyllda

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Efter att socialnämnden fattat beslut om en öppen insats ska en plan för hur insatsen ska genomföras upprättas. Utgångspunkten är bedömningen av barnets behov som man kommit fram till i utredningen.

Det är viktigt att barnet och vårdnadshavarna är delaktiga när planen för den öppna insatsen upprättas eftersom det kan öka sannolikheten för att stödet får önskade resultat. En viktig del i att utforma ett uppdrag eller en genomförandeplan är att konkretisera de övergripande målen som formulerades i beslutsunderlaget. Arbetet med att utforma uppdrag och planera insatser är reglerat i olika bestämmelser i lagar, föreskrifter och allmänna råd, till exempel SOSFS 2014:5.

17.3 Placering för vård eller boende, skyddat boende

Enligt 9 kap. 1 § SoL ska socialnämnden ansvara för att personer som är i behov av vård eller boende i annat hem än det egna, kan tas emot i ett familjehem, stödboende för barn och unga i åldern 16-20 år eller i ett hem för vård eller boende (HVB). Nämnden har även ansvar för att personen får god vård.

Socialnämnden ansvarar också för att enskilda som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp kan tas emot i ett skyddat boende.

17.3.1 Familjehem

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt (9 kap. 2 § SoL)

17.3.2 Stödboende

Med stödboende avses en verksamhet inom socialtjänsten som tar emot enskilda i åldern 16-20 år i ett eget boende med individanpassat stöd. Om en sådan verksamhet drivs av ett privaträttsligt organ eller en fysisk person, krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt (9 kap. 3 § SoL). Verksamhet i stödboende kräver tillstånd från IVO enligt 26 kap. 1 § SoL

17.3.4 Hem för vård eller boende (HVB)

Med hem för vård eller boende avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Om ett sådant hem drivs av ett privaträttsligt organ eller en fysisk person, krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt. (9 kap. 4 § SoL). Som hem för vård eller boende räknas inte sådana särskilda boendeformer för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § och inte heller sådana särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 11 § (bostäder med särskilt stöd för personer med betydande svårigheter i sin livsföring av fysiska, psykiska eller andra skäl). En placering på HVB pågår under en begränsad tid med bestämda mål. Placering i HVB sker via socialnämndens beslut om insats för den enskilde. Verksamhet i HVB kräver tillstånd från IVO enligt 26 kap. 1 § SoL.

17.3.5 Skyddat boende

Med skyddat boende avses ett boende inom socialtjänsten som tillhandahåller platser för tillfällig heldygnsvistelse tillsammans med individanpassat stöd åt enskilda i behov av skydd mot hot, våld eller andra övergrepp. Om ett sådant boende drivs av ett privaträttsligt organ eller en fysisk person, krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt. (9 kap. 5-6 §§ SoL)

**KUNGÄLV
KOMMUN**

18. Uppgiftslämnande till vissa myndigheter och yttranden

Enligt 15 kap. 7 § ska socialnämnden lämna uppgifter till vissa myndigheter. Detta gäller:

1. uppgifter om huruvida någon vistas i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende, om uppgifterna i ett enskilt fall begärs av en domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket eller Tullverket
2. uppgifter som behövs i ett ärende hos Skatteverket om skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481)
3. uppgifter om en studerande, om uppgifterna behövs för prövning av ett ärende om att avskilja denne från högskoleutbildning eller polisprogrammet.

18.1 Yttrande vid misstanke om brott

Socialnämnden har skyldighet att vid misstanke om brott begångna av unga, på begäran från polis och åklagare lämna yttrande om den unges situation. Underlaget till yttrandet hämtas inom ramen för utredning enligt 11 kap. 1 § SoL. Om den unge inte redan har en pågående utredning enligt SoL när begäran om yttrande inkommer måste socialnämnden inleda utredning för att kunna lämna yttrandet. Skyldigheten att inleda utredning gäller oavsett den enskildes eller vårdnadshavares inställning. Vad yttrandet ska innehålla framgår i 11 § LUL (lag 1964:167 med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare). Yttrandet ska innehålla:

- redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge
- bedömning av om den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka att han eller hon utvecklas ogynnsamt
- i förekommande fall ska yttrandet även innehålla en redovisning av i vilken utsträckning den unge fullgjort en sådan tidigare utdömd ungdomsvård eller ungdomstjänst som nämnden har uppgift om
- redovisning av de åtgärder som nämnden avser att vidta. Åtgärderna ska redovisas i ett ungdomskontrakt om de vidtas med stöd av SoL och i en vårdplan om de vidtas med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Arten, omfattningen och varaktigheten av åtgärderna ska framgå av kontraktet eller vårdplanen.
- om undersökningsledaren eller åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, ska yttrandet även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt
- en bedömning av om ungdomstjänst är en lämplig påföljd med hänsyn till den unges person och övriga omständigheter

18.2 Övriga yttranden

18.2.1 Transportstyrelsen

Transportstyrelsen kan begära yttrande från socialnämnden avseende enskilds ansökan om körkortstillstånd. Yttrande från socialnämnden till Transportstyrelsen omfattar en utredning av den enskildes lämplighet som körkortsinnehavare, ofta kopplat till nykterhet, droganvändning eller personliga förhållanden. Socialnämnden utredning syftar till att bedöma personens nykterhet och

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

pålitlighet i nykterhetshänsen, ofta efter att körkortet återkallats på grund av rattfylleri, narkotikabrott eller upprepade alkoholmissförhållanden. Transportstyrelsen begär in yttrande för att avgöra om det finns medicinska hinder eller personliga skäl som gör att personen inte uppfyller kraven för körkortstillstånd.

18.2.2 Överförmyndarnämnd

Socialtjänstens yttrande (anmälan) till överförmyndarnämnden är en lagstadgad skyldighet enligt föräldrabalken och socialtjänstförordningen att anmäla när en person bedöms vara i behov av god man eller förvaltare. Syftet är att skydda den enskildes rättigheter och egendom.

Enligt 11 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2025:468) ska socialnämnden anmäla till överförmyndaren om nämnden bedömer att;

1. god man eller förvaltare enligt föräldrabalken bör förordnas för någon
2. någon inte längre bör ha förvaltare
3. förhållandena talar för att en förälder inte kommer att förvalta sitt barns egendom på ett betryggande sätt

Socialnämnden ska anmäla behov av god man eller förvaltare om de i sin verksamhet märker att någon (vuxen eller omyndig) inte kan ta tillvara sina intressen på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande. Överförmyndaren utreder behovet på det underlag som socialnämnden lämnat i anmälan/yttrandet.

19. Ställföreträdare

Om den enskilde är i behov av god man eller förvaltare har socialnämnden en skyldighet att anmäla behov av god man eller förvaltare till överförmyndarförvaltningen i enlighet med bestämmelsen i 11 kap. 2 § SoF. Den enskilde kan även själv ansöka om god man eller förvaltare till tingsrätten.

19.1 God man

Av 11 kap. 4 § föräldrabalken, FB, framgår att om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, ska rätten, om det behövs, besluta att anordna godmanskap för honom eller henne. Ett sådant beslut får inte meddelas utan samtycke av den för vilken godmanskap ska anordnas, om inte den enskildes tillstånd hindrar att hans eller hennes mening inhämtas.

19.2 Förvaltare

Om godmanskap inte är tillräckligt, får tingsrätten med stöd av 11 kap. 7 § FB, i stället förordna om förvaltare för den som inte kan vårda sig själv eller sin egendom. Förvaltarskap innebär att den enskilde förlorar sin rättshandlingsförmåga.

Förvaltarskap får inte anordnas om det är tillräckligt att godmanskap anordnas eller att den enskilde på något annat, mindre ingripande sätt, får hjälp.

Förvaltaruppdraget ska anpassas till den enskildes behov i varje särskilt fall och får begränsas till att avse viss egendom eller angelägenhet eller egendom överstigande ett visst värde.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

19.3 Särskilt förordnad vårdnadshavare

Om föräldrarna inte kan ta hand om sitt barn eller är olämpliga som vårdnadshavare behöver barnet få en särskilt förordnad vårdnadshavare. Ett behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare kan även uppstå om barnets vårdnadshavare avlider eller på annat sätt är varaktigt förhindrade att ha hand om vårdnaden om barnet.

Även barn som kommer till Sverige utan föräldrar har rätt att få en särskilt förordnad vårdnadshavare när barnet fått uppehållstillstånd.

Det är tingsrätten som utser en särskilt förordnad vårdnadshavare. Huvudregel är att socialnämnden i kommunen där barnet bor ansöker till tingsrätten om att en särskilt förordnad vårdnadshavare ska utses.

Om barnet står under vårdnad av en särskilt förordnad vårdnadshavare kan tingsrätten besluta att någon av barnets föräldrar eller båda ska få vårdnaden om barnet. Föräldrarna eller socialnämnden kan ansöka om att barnets föräldrar ska få vårdnaden om barnet.

19.4 Fullmakt

En enskild kan upprätta en fullmakt där hen utser en person som ska företräda honom eller henne i frågor som rör stöd från t. ex socialnämnd. Den enskildes vilja ska alltid respekteras, oavsett vad fullmaktshavaren har för inställning till den aktuella frågeställningen. En fullmakt kan bara användas om den som utfärdat fullmakten fortfarande förstår innebörden av den. Om fullmaktsgivaren efter att fullmakten utfärdats får en nedsatt beslutsförmåga kan det därför innebära att fullmakten inte längre är giltig.

En framtidsfullmakt är ett skriftligt dokument som ger en person (fullmaktshavare) rätt att företräda den person som ställt ut fullmakten (fullmaktsgivaren) den dag då fullmaktsgivaren inte längre förmår företräda sig själv. Tanken med en framtidsfullmakt är att den ska vara ett alternativ till godmanskap. Framtidsfullmakten måste uppfylla vissa formkrav för att vara giltig.

Lagen om framtidsfullmakter (lag 2017:310) ger enskilda en möjlighet att utse någon som kan ha hand om deras personliga och ekonomiska angelägenheter om de senare i livet inte själva kan det. Framtidsfullmakter är ett alternativ till ordningen med god man och förvaltare och ett komplement till vanliga fullmakter. Framtidsfullmakten blir giltig när den enskilde blir beslutsoförmögen. Det är fullmaktshavaren som avgör när detta inträffar.

19.5 Anhörigbehörighet

Föräldrabalken ger närmaste anhöriga lagstadgad rätt att företräda en person som på grund av sjukdom, demens eller liknande inte längre kan hantera sina ekonomiska angelägenheter. Detta gäller vardagliga ärenden som att betala räkningar, köpa mat eller ansöka om bistånd, utan behov av fullmakt eller god man. Bestämmelserna finns i 17 kapitel 1 § föräldrabalken (FB).

För att behörigheten för anhöriga ska gälla krävs att den hjälpbehövande tappat förmågan att ta hand om sina angelägenheter på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande. Detta ska ha skett efter 18-årsdagen. Det ska vara uppenbart att den hjälpbehövande tappat förmågan, vid tveksamheter har inte den anhörige rätt att företräda den

**KUNGÄLV
KOMMUN**

enskilde. Det räcker alltså inte med att någon behöver hjälp, personen måste även ha tappat förmågan att utföra uppgiften själv. Anhörigbehörigheten gäller endast ekonomiska frågor.

Behörigheter gäller bara sådant som rör dagliga ekonomiska frågor. Om det uppstår behov av hjälp med rättsliga eller personliga angelägenheter, eller ekonomiska frågor som ligger utanför det dagliga, så behöver den enskilde ofta en god man i stället. Detsamma gäller om det inte finns någon anhörig som vill hjälpa till. De som kan utöva anhörigbehörighet är i tur och ordning:

1. make/maka (även registrerad partner) eller sambo
2. barn
3. barnbarn
4. föräldrar
5. syskon (även halvsyskon)
6. syskonbarn

Styvföräldrar och styvsyskon omfattas inte av behörigheten. Att det är en viss turordning mellan de olika anhöriga innebär att barn inte är behöriga att hjälpa till förrän eventuell make inte kan eller vill hjälpa till. Detsamma gäller barnbarn som alltså inte är behöriga förrän make och samtliga barn är ute ur bilden.

Om det finns flera anhöriga under samma punkt, exempelvis flera barn, företräder de den enskilde gemensamt. Det är dock möjligt att lämna fullmakt till varandra så att ett av barnen utövar behörigheten själv.

19.6 Minoritetsspråk

Enligt 8 kap. 5 § ska socialnämnden arbeta för att det ska finnas tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre personer.

Kungälv kommun ingår inte i något förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Socialnämnden ska dock, i enlighet med 8 kap. 7 § SoL, erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.

Socialnämnden ska inom ramen för äldreomsorg också enligt 8 kap. 8 § beakta äldre personers behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

Socialnämnden ska, enligt 8 kap. 9 § informera den som ansöker om insatser inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna att få omvårdnad av personal som behärskar något av de angivna minoritetsspråken.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

20. Förkortningar och hänvisning till lagar

ACT	Acceptance and Commitment Therapy/training (evidensbaserad KBT-terapi, för ökad psykologisk flexibilitet att hantera stress och svåra situationer)
AI	Artificiell Intelligens
AKK	Alternativ och Kompletterande Kommunikation (metoder som stödjer eller ersätter tal för personer med kommunikationssvårigheter)
ASI	Addiction Severity Index (standardiserad och strukturerad intervjumetod, används i missbruks- och beroendevård)
ATV	Alternativ till våld (metod för behandling av våldsutövare)
BBIC	Barnets behov i centrum (nationellt strukturerat arbetssätt för utredning i barn- och ungdomsärenden)
CRAFT	Community Reinforcement Approach and Family Training (evidensbaserad metod för anhöriga till personer med substansbruk eller beroende)
DSM	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (manual för diagnostik av psykiatriska tillstånd)
EBP	Evidensbaserad praktik, förhållningssätt till kunskap och en arbetsprocess som stöd för att följa socialtjänstlagens övergripande principer (Socialstyrelsen)
FB	föräldrabalken (lag 1949:381)
FL	förvaltningslagen (lag 2017:900)
FN	Förenta Nationerna
FPL	förvaltningsprocesslagen (lag 1971:291)
FREDA	standardiserade bedömningsmetoder i socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer
GDPR	General Data Protection Regulation, dataskyddsförordningen
HEVA	bedömningsstöd vid utredning av barn som misstänks vara utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck
HBTQI+	paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck, intersexpersoner. Det är en förkortning som samlar sexuella läggningar och könsidentiteter som bryter mot normer. Pluset (+) inkluderar ytterligare identiteter
IBIC	Individens behov i centrum (nationellt, strukturerat arbetssätt för socialtjänsten med fokus på individens resurser och behov i vardagen med stöd av ICF-klassificering)
ICD	International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems
ICF	Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa
IFO	Individ- och familjeomsorg
IUB	insats utan individuell behovsprövning
IVO	Inspektionen för vård och omsorg
KL	kommunallagen (lag 2017:725)

**KUNGÄLV
KOMMUN**

LOV	lag om valfrihetssystem (lag 2008:962)
LSS	lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (lag 1993:387)
LUL	lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (lag 1964:167)
LUS	lag om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård (lag 2017:162)
LVM	lag om vård av missbrukare i vissa fall (lag 1988:870)
LVU	lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (lag 1990:52)
MI	Motiverande samtal (evidensbaserad samtalsmetod)
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (lag 2009:400)
PATRIARK	vägledning för bedömning och hantering av risk för hedersrelaterat våld
SFS	Svensk författningssamling
SIP	samordnad individuell plan (lagstadgat verktyg för samverkan mellan kommun och region när en person behöver vård/omsorg från båda huvudmännen)
'Skyddat boende-lag'	lag om placering av barn i skyddat boende (2024:79)
SOF	socialtjänstförordningen (2025:468)
SoL	socialtjänstlagen (lag 2025:400)
SOSFS	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
VIN	Våld i nära (VIN-team används inom socialtjänsten)
lag 2001:454	lag om behandling av personuppgifter inom socialtjänst (lag 2001:454)
lag 2017:310	lag om framtidsfullmakter (lag 2017:310)
lag 2022:913	lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (lag 2022:913)
lag 2024:272	lag om ändring i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (utreseförbud)